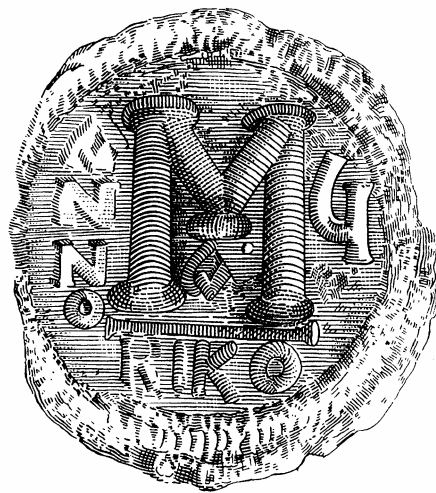


NARODNA BANKA NA REPUBLI KA MAKEDONI JA



***I zveštaj za bankarskata supervizija i
bankarskiot sistem na Republika Makedonija
vo prvoto polugodi e od 2004 godina***

Skopje, oktombri 2004

SODR@I NA

	St r.
I. BANKARSKATA SUPERVI ZI JA VO PRVOTO POLUGODI E OD 2004 GODI NA	3
1.1. Reglat ivna ramka na bankarskat a supervizija	3
1.1.1. Usoglasenost na regulat ivnat a ramka na bankarskat a supervizija so me/unarodni t e st andardi	3
1.1.2. Promeni vo regulat ivnat a ramka na bankarskat a supervizija	7
1.2. Akt ivnost i na bankarskat a supervizija	9
1.2.1. Funkcija na l i cenci rawe	9
1.2.2. Terenska i vont erenska supervizija na rabot ewet o na banki t e i { t edi l ni ci t e	12
1.2.2.1 Supervizija na si gurnost a na i n f o r m a t i v n i t e s i s t e m i (IT supervizija)	14
1.2.3. Prezemeni korekt ivni merki sprema banki t e i { t edi l ni ci t e	15
1.3. Promena na organizaciskat a st rukt ura na bankarskat a supervizija	17
II. BANKARSKI OT SI STEM VO PRVOTO POLUGODI E OD 2004 GODI NA	19
2.1. St rukt ura na bankarski ot sist em	19
2.1.1. Broj na banki i { t edi l ni ci	19
2.1.2. Koncent racii i pazarno u-est vo	20
2.1.2.1. Koncent racija na bankarski ot sist em	20
2.1.2.2. Dist ribucija na akt ivat a i kapi t al ot po banki	22
2.1.2.3. Pazarno u-est vo na banki t e	24
2.1.3. Sopst veni -ka st rukt ura	25
2.1.4. Bankarska mre ` a i broj na vrabot eni	27
2.2. Akt ivnost na banki t e	29
2.2.1. Akt i va na banki t e	30
2.2.1.1. Kredi t na akt ivnost na banki t e (kredi t i na nef i nansi ski subjekt i)	31
2.2.1.2. Pl asmani kaj banki	33
2.2.1.3. Pl asmani vo hart ii od vrednost	34
2.2.2. Obvrski i sopst veni sredst va	35
2.2.2.1. Depozit i na nef i nansi ski pravni l i ca i naseleni e	35
2.2.2.2. Sopst veni sredst va	37
2.2.3. Vonbilansni akt ivnost i na banki t e	37
2.3. Rizici vo bankarskot o rabot ewe	38
2.3.1. Kredi t en rizik	39
2.3.2. Ri zik na zemjat a	44
2.3.3. Li kvidnos en rizik	45
2.3.3.1. Pri marni izvori na sredst va (depozit i na nef i nansi ski subjekt i)	45
2.3.3.2. Sekundarni izvori na sredst va	47
2.3.3.3. Li kvidna akt i va i visokol i kvidna akt i va	48
2.3.3.4. Ro-na st rukt ura na akt ivat a i pasivat a	49
2.3.3.5. Ro-na st rukt ura na denarskat a i deviznat a nomi ni rana akt i va i pasiva	51
2.3.4. Kursen rizik- rizik na devizni ot kurs	52
2.3.4.1. Anal i za na ot vorenat a devizna pozicija na banki t e	52
2.3.5. Adekvat nost na kapi t al ot / Ri zik od nesol vent nost	56
2.3.5.1 Kapi t al na banki t e vo Republ i ka Makedonija	56
2.3.5.2 Koef i c i e n t na adekvat nost na kapi t al ot na banki t e vo Republ i ka Makedonija	58
2.3.6. Prof it abilnost	62
2.3.6.1 St rukt ura na bilansot na uspeh	62
2.3.6.2 Pokazat eli za prof it abilnost a i ef i kasnost a na banki t e	66

ANEKSI	
Aktiva	72
Pasiva	73
Bilans na uspeh	74
Pregled na odredeni pokazatelji za kvalitetu kreditnoto portfolija na bankite	75
Dogovorna rotna struktura na aktivata i pasivata	76
Otkuvana rotna struktura na aktivata i pasivata	76
Izveštaj za sostojbatu na sklueni raboti vo devizi so rezidenti	77
Garantenkapital na bankite	77
Zakonska regulativa od oblasta na bankarskata supervizija	78
Pregled na banki po grupi banki	80
Pregled na banki i listedilnici na 30.06.2004 godina	81
Organizacijska shema na Direkcijata za bankarska regulativa i na Direkcijata za bankarska supervizija	84

I. BANKARSKATA SUPERVIZIJA VO PRVOTO POLUGODIJE OD 2004 GODINA

1.1. Regulativna ramka na bankarskata supervizija

Postoeweto adekvatna regulativna ramka e osnova za izgradba na zdrav, stabilen i siguren bankarski sistem. Me|utoa, ni tu edna regulativa, bez o|led na toa kolku gi otslikuva me|unarodnite standardi i praktiki, ne mo`e da gi spre~i finansiskite potresi i propa|awa na bankite. Apsolutno regulirawe na raboteweto na bankite, odnosno postoewe na preobemna regulativa, mo`e da spre~i pazarna inicijativa i da pridonese kon neefikasnost, nekonzistentnost i porast na administrativnite tro{oci za pazarnite u~esnici. Ottuka, celite na regulativnata ramka treba da bidat naso~eni kon limitirawe na sistemskite rizici, prudentno upravuvawe i adekvatno rabotewe na bankite, kako celi koi, imaj}i gi previd nedostatocite na pazarot (pr. nedovolen pristap do adekvatni informacii), ne mo`at da bidat postignati na drug na~in.

So donesuvaweto na Zakonot za bankite vo juli 2000 godina, napraven e golen napredok vo pri|awe na me|unarodnite supervizorski i bankarski standardi. Vrzbaza na negovite odredbi i re{enija, vo periodot od 2000 do 2003 godina be{e finaliziran paketot od novi supervizorski odluki vo koi se inkorporirani sovremenite bazelski principi i praktiki za prudentno rabotewe na bankite. So niv se reguliraat osnovnite supervizorski standardi, kako {to se: presmetka na adekvatnosta na kapitalot na bankite; ocenka na kreditniot rizik preku propi{uvawe na metodologija za klasifikacija na riziknosta na aktivata na bankite; identifikuvawe, merewe i sledewe na rizikot na zemja; identifikuvawe, merewe i sledewe na limitite za kreditna koncentracija; propi{uvawe metodologija za sledewe na kursniot rizik i sl.

1.1.1. Usoglasenost na regulativnata ramka na bankarskata supervizija so me|unarodnite standardi

Vo tekot na izminatite godini ni voto na usoglasenost na bankarskata regulativa i supervizorskite praktiki na Narodna banka na Republika Makedonija so me|unarodnite standardi, bea predmet na nekolku ocnki izvr{eni od strana na me|unarodni finansiski institucii. Taka, vo ramkite na tehni~kata misija na MMF i Svetskata banka, sprovedena kon krajot na 1999 godina, be{e izvr{ena prvata procenka na ni voto na usoglasenost na bankarskata supervizija vo Republika Makedonija so Osnovnite principi za efikasna bankarska supervizija. Vo periodot maj - juni, 2003 godina od strana na zaedni~kata misija na Me|unarodniot Monetaren Fond i Svetskata banka be{e sprovedena t.n. Programa za ocenka na finansiskiot sektor vo Republika Makedonija (Financial Sector Assessment Program). Osnovnata cel na ovaa Programa be{e analiza i ocenka na stabilnosta, efikasnosta i stepenot na razvienost na finansiskiot sistem vo celina i na negovite oddelni segmenti (bankarskiot sistem, sektorot na osiguritelni kompanii, pazarot na kapital, penziskite fondovi), kako i identifikuvawe na osnovnite problemi i slabosti vo negovoto funkcionirawe. Sostaven element na analizata na bankarskiot sistem be{e ocnkata na usoglasenost

so Bazelski te principi, pri { to, be{ e utvrden zna~itelen progres vo zajaknuvaweto na supervi zorskata f unkcija i bankarskata regul ati va.

Vo prvi te 6 meseci na 2004 godi na se izvr{ i u{ te edna ocenka koja, za razlika od prethodni te dve, se odnesuva na usoglasenosta na bankarskata regulativa i supervizija so Evropski te direktivi od obl asta na bankarstvoto. Ocenkata e izvr{ ena vo ramki te na tehni ~kata pomo{ za reforma na bankarski ot sistem obezbedena i organizirana od strana na Evropskata Unija i Evropskata agencija za rekonstrukcija (EAR)¹, preku konsultantskata firma PLANET Ernst&Young. I zvr{ enata ocenka, kako i preporaki te za nadmi nuvawe na utvrdeni te neusoglasenosti, se izneseni vo I zve{ taj za stepenot na usoglasenost na Zakonot za banki te i soodvetni te podzakonski akti na Narodna banka na Republ ika Makedonija so Evropski te direktivi od obl asta na bankarstvoto. Predmet na ocenka, pred se, be{ e usoglasenosta so dvete osnovni di rekti vi od obl asta na bankarstvoto².

Od I zve{ tajot generalno mo` e da se zaklu~i deka zakonskata regulativa od obl asta na bankarstvoto vo Republ ika Makedonija vo golema mera gi sledi Evropski te direktivi i e utvrden zadovolitelen stepen na usoglasenost, osobeno vo pogled na usoglasenosta na terminologijata, procesot na licenci rawe, ulogata na revizijata, postavenosta i metodi te na konsolidirana supervizija, ovl astuvawata na supervizorski ot organ i vi dovi te korekti vni merki { to mo` at da se prezemat zaradi nadmi nuvawe na konstati rani te neusoglasenosti i neurednosti vo raboteweto na oddelni banki vo Republ ika Makedonija. Najzna~ajni te razliki me|u bankarskata regulativa na Evropskata Unija i na Republ ika Makedonija, pred se, proizleguvaat od nedostatokot na regulativa za odredeni bankarski i supervizorski pra{ awa. Vo golema mera vakvi ot zaklu~ok se odnesuva na nepostoeweto na soodvetna regulativa za vkl u-uvawe na pazarni ot rizik vo utvrduvaweto na stepenot na adekvatnost na kapitalot na banki te vo Republ ika Makedonija. Soglasno I zve{ tajot, vkl u-uvaweto na pazarni ot rizik vo regulativata za adekvatnosta na kapitalot e potrebno pove}e zaradi postignuvawe usoglasenost so Evropski te direktivi i Bazelskata kapitalna spogodba, otkolku { to toa navistina go nametnuvaat momentalni te sostojbi vo bankarski ot sistem na Republ ika Makedonija. I meno, i pokraj toa { to ovoj rizik seu{ te ne e aktuel en vo raboteweto na

¹ Proektot na EAR zapo~na kon sredinata na 2003 godi na i se состоi od 7 komponenti, od koi Narodna banka na Republ ika Makedonija e nositel ili u-esnik vo 4 komponenti (primena na me|unarodni te smetkovodstveni standardi vo bankarstvoto, podgotovka za primena na Novata kapitalna spogodba, krei rawe na t.n. Bank file, usoglasenost so Evropski te direktivi).

² Dve osnovni direktivi se odnesuvaat na bankarskoto rabotewe i bankarskata supervizija vo zemji te ~lenki na Evropskata Unija: Evropskata Direktiva 2000/12 za osnovawe i rabotewe na kreditni te i nstii tucii (EU Directive 2000/12/EC relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions - codified directive) i Evropskata direktiva za adekvatnost na kapitalot zaedno so nejzini te izmeni (Capital Adequacy Direcitve 93/6/EC i 98/31/EC). Prvata direktiva e poznata i kako konsolidirana bankarska direktiva zatoa { to so nejzino donesuvawe se zamenuvaat site prethodni direktivi so koi se regulirale odredeni aspekti od raboteweto na kreditni te institucii (sopstveni sredstva, stapkata na solventnost, tretman na golemi te kreditni izlo` enosti i vr{ ewe supervizija na konsolidirana osnova). Na toj na~in si te ovi e pra{ awa se regulirani vo ramki te na edna Direktiva, so koja se defini ra cel okupното osnovawe, rabotewe i supervizija na kreditni te institucii. Vtorata direktiva (CAD) go utvrduva potrebniot kapital za pokrivawe na razni te vidovi pazaren rizik koi proizleguvaat od portf olioto na bankata za trgovawe.

bankite, dadena e preporaka da se zapo~ne so odredeni podgotvitelni aktivnosti za regulirawe na pazarni ot rizik.

Vo prodol`enie se dadeni najzna~ajnite zaklu~oci i preporaki sodr`ani vo I zve{tajot na EAR:

1. Evropskata direktiva 2000/12 go definira raboteweto i supervizijata na kreditnite institucii, za razlika od Zakonot za bankite koj se odnesuva na raboteweto na bankite vo Republika Makedonija. Vakvata razlika vo terminologijata se smeta za nezna~ajna, so ogle na faktot deka ne postoji {i rok spektar na kreditni institucii vo Republika Makedonija. Vakov pristap e pri fateni vo drugi zemji ~lenki na Evropskata Unija.

2. Soglasno ~len 5 od Evropskata direktiva 2000/12, osnova~ki ot kapital na kreditnite institucii ne mo`e da bide pomal od 5.000.000 evra, pri {to e dadena mo`nost sekoja zemja ~lenka da odredi i ponizok kapitalen cenzus (no ne ponizok od 1.000.000 evra) za odredeni vidovi kreditni institucii. Vo toj slu~aj, zemjite ~lenki se dol`ni do Evropskata Komisija da dadat obrazlo`enie za opravdanosta od primena na poli beralno zakonsko re{enie.

Zakonot za bankite predviduva dve nivoa na potreben kapital za osnovawe na banka: 3.500.000 evra vo denarska protivvrednost za vr{ewe na aktivnostite od ~len 45 (vr{ewe na finansiski aktivnosti vo zemjata) i 9.000.000 evra vo denarska protivvrednost za vr{ewe na finansiskite aktivnosti predvideni vo ~len 45 i 46 od Zakonot. Ottuka, dokolku se zadr`i vakvata razlika vo nivoto na kapitalen cenzus vo zavisnost od finansiskite aktivnosti koi {to gi vr{at bankite, vo momentot koga Republika Makedonija }e stane ~lenka na Evropskata Unija, }e treba da dade obrazlo`enie za pri~inite poradi koi se primenuva ovoj dvostepen sistem na kapitalen cenzus. Vo sprotivno, se predlagaat dve mo`ni re{enija za nadmi nuvawe na utvrdenata neusoglasenost so Evropskata direktiva: 1. Da se zgolemi poniski ot kapitalen cenzus od 3.500.000 evra na 5.000.000 evra vo denarska protivvrednost, ili 2. Da se vospostavi eden kapitalen cenzus koj bi bil ednakov ili pogolem od 5.000.000 evra. Vo ramkite na Programata za rabota na Narodna banka na Republika Makedonija za 2005 godina, predvideno e prezemawe soodvetni aktivnosti za redefini rawe na potrebni ot kapital za licencirawe na banka, koi }e bidat vo nasoka na pri fawe na odredbite na Evropskata direktiva 2000/12.

3. Zakonot za bankite predviduva dvostepena postapka za izdavawe dozvola za osnovawe i rabotewe na bankite vo Republika Makedonija. Vo prvata faza, vrz osnova na propi{anata dokumentacija koja vo najgolema mera sodr`i podatoci za osnova~ite na bankata, nivni ot integritet, integritetot na predlo`enite ~lenovi na rabotovodni ot organ, visinata na kapitalot, finansiskite aktivnosti koi {to }e gi vr{i bankata i sli~no, Narodna banka na Republika Makedonija izdava privremena dozvola. Vo privremenata dozvola se naveduvaat uslovite koi {to treba da gi ispolni bankata vo rok od 6 meseci (uplata na kapital, donesuvawe na predlog statut, podnesuvawe podatoci za obrazovanieto i iskustvoto na licata so posebni prava i odgovornosti, plan za vrabotuvawe so kvalifikaciona struktura, tehni~ka opremenost, izrabotka na pi{ani politiki i proceduri,

anga`irawe na nadvoren ovlasten revizor) za da dobie kone~na dozvola za osnovawe i rabotewe. Vaka postavenata postapka za licencirawe se razlikuwa od postapkata i praktiki te za licencirawe na Evropskata Uni ja kade{to postoi ednostepena postapka za licencirawe i pretstavuva karakteristika na makedonskata bankarska regulativa. Me|utoa, ova razlika ne se smeta za neusoglasenost so evropski te direktivi so ogle d ma faktot deka se opfateni site standardi za licencirawe predvideni so Evropskata di rekti va 2000/12.

4. Utvrdeno e zna~ajno nivo na konzistentnost na postapkata za odzemawe dozvola za osnovawe i rabotewe, predvi dena vo ramki te na Zakonot za banki te i soodvetnata podzakonska regulativa na Narodna banka na Republ ika Makedonija so odredbi te na Evropskata di rekti va 2000/12. Kako edi nstvena zabel e{ ka vo pogled na ova postapka e izdvoen kri teri umot za uki nuvawe na dozvolata za osnovawe i rabotewe na banka. Dokol ku bankata ne izvr{ uva bankarski raboti vo peri od od 1 godi na, soglasno ovoj kri teri um, Zakonot za banki te predvi duva odzemawe na izdadenata dozvola za rabota. I maj}i predvid deka soglasno Evropski te direktivi ovoj kri teri um se odnesuva na peri od od 6 meseci, se predlagaat soodvetni izmeni na Zakonot za banki te. Soglasno Programata za rabota na Narodna banka na Republ ika Makedonija za 2005 godi na, Narodna banka }e predlo` i izmeni i dopol nuvawa na Zakonot za banki te koi }e ovozmot soodvetno implementirawe na ovoj kri teri um.

5. Sporedbata na makedonskata bankarska regulativa i Evropski te direktivi od aspekt na metodologijata za utvrduvawe na adekvatnosta na kapitalot, poka`uva deka najgolem del od def inii te i barawata koi se odnesuvaat na elementite na kapitalot imaat isto zna~ewe, pri {to vo odredeni slu~ai makedonskata regulativa def inira i podetalni barawa (pr. def inirawe na hibridni te instrumenti³). Poradi toa, izve{ tajot sodr` i konstatacija deka: "mala e verojatnosta da ne bidat ispolneti barawata sodr` ani vo Evropskata di rekti va od aspekt na def inirawe na kapi tal ot, posebno dokol ku prodol` i zapo~nati ot trend za sledewe na preporaki te i nasoki te dadeni od strana na Bazel ski ot Komi tet za bankarska supervizi ja".

6. Utvrdeni se odredeni razliki vo def iniraweto na vidot na bilansni te i vonbilansni te rizi~ni pozicii koi se koristat za utvrduvawe na stepenot na adekvatnost na kapitalot. I meno, odredeni rizi~ni pozicii def inirani vo Evropski te di rekti vi, ne se vku~eni vo podzakonski ot akt na Narodna banka na Republ ika Makedonija so koj se regul ira metodol ogijata za presmetka na rizi~no ponderiranata aktiva (pr. hipotekarni krediti, repo transakcii). Me|utoa, istaknato e deka ovie razliki ne nametnuvaat itna potreba od promena na soodvetnata zakonska regulativa, od pri~ina {to vo Republ ika Makedonija se u{te ne postoi razvi en pazar za instrumenti te {to ne se vku~eni vo presmetkata na rizi~no ponderiranata aktiva, a koi se predvi deni so Evropskata di rekti va.

³ Hibridni te instrumenti pretstavuvaat kapitalni instrumenti {to imaat pari~en oblik i rok na dostasuvawe koj {to ne e odnapred opredelen, pri {to bankata mo`e neograni~eno da raspolaga so ovie instrumenti za pokri vawe na zagubi te vo tekot na redovnoto rabotewe, kako i vo slu~aj na ste~aj ili likvidacija. Isto taka, hibridni te instrumenti sodr` at klauzula za subordinacija, vo slu~aj na ste~aj ili likvidacija na bankata, obvrski te vrz osnova na ovie instrumenti }e bidat isplateni pred akcioneri te na bankata, a po izmiruvaweto na obvrski te sprema nejzi nte ostanati doveri teli.

7. Kako { to ve}e be{ e re~eno, najgolemata neusoglasenost so Evropski te di rekti vi od obl asta na bankarstvoto se odnesuva na f aktot deka pazarni ot ri zi k ne pretstavuva komponenta na metodol ogijata za utvrduvawe na adekvatnosta na kapital ot. I pokraj toa { to pazarni te rizi ci nemaat pozna~ajno mesto vo spektarot na rizi ci so koi se soo~uvaat banki te, sepak se prepora~uva vo bliska i dni na Narodna Banka na Republ ika Makedonija da zapo~ne so postavuvaweto na osnovi te na regul ativata za potrebnata vi si na na kapital ot za pokrivawe na pazarni te rizi ci. Pritoa, pokraj usoglasuvaweto so soodvetnata Evropska Di rekti va, vakvata akti vnost na Narodna banka na Republ ika Makedonija }e ovozmo`i i usoglasuvawe so barawata na Bazelskata Kapi talna Spogodba i Bazelski ot princi p br. 12. Soglasno Programata za rabota na Narodna banka na Republ ika Makedonija za 2005 godi na, vo tekot na 2004 i 2005 godi na }e se prodol`i so prou~uvawe na bazelski te dokumenti i regul ativata na drugi te zemji so cel i zrabotka na potrebnata regul ativa za adekvatnost na kapital ot na banki te koja }e go i nkorpori ra i pazarni ot rizi k.

8. Vo ramki te na izve{ tajot posebno se i staknati i oni e pra{ awa koi { to }e dobi jat pogol emo zna~ewe vo momentot koga Republ ika Makedonija }e bi de vo f azata na pri em vo Evropskata Uni ja. Ti e pra{ awa se odnesuvaat, pred si, na davawe mo`nost za otvorawe filijali na stranski banki { to imaat dozvola za osnovawe i rabota izdadena od druga zemja--lenka na Evropskata Uni ja. Kako rezultat na vakvata mo`nost, neophodno e da se sklu~at Memorandumi za sorabotka so supervizorski te organi na ovi e zemji so koi }e se regul ira podelbata na odgovornosti te me|u doma{ ni ot i stranski ot supervizorski organ (host /home country supervision).

Site utvrdeni neusoglasenosti i dadeni preporaki za nivno nadmi nuvawe, pretstavuvaat oblasti vo koi treba da bi dat naso~eni i dni te akti vnosti na Narodna banka na Republ ika Makedonija i drugi dr`avni institucii, od aspekt na soodvetni izmeni i dopol nuvawa na postojnata bankarska regul ativa zaradi posti gnuvawe povi sok stepen na usoglasenost i pri bli`uvawe kon Evropski te di rekti vi od obl asta na bankarstvoto.

1.1.2. Promeni vo regul at i vnat a ramka na bankarskat a supervizi ja

Vo tekot na prvite 6 meseci na 2004 godi na bea sprovedeni dve pozna~ajni akti vnosti povrzani so promeni vo regul ativnata ramka na bankarskata supervizi ja vo Republ ika Makedonija.

Prvata akti vnost e povrzana so donesuvaweto **Zakon za izmenuvawe i dopol nuvawe na Zakonot za Narodna banka na Republ ika Makedonija**, so koj se obezbedi pravna osnova za funkcionirawe na Registar na podatoci za kredi tnata izlo`enost na banki te i { tedi lnicite osnovani vo Republ ika Makedonija, sprema pravni i fizi ~ki lica - Kredi ten regi star.

Od 1998 godi na, vo ramki te na Narodna banka f unkcioni ra Kredi ten regi star koj se zasnova vrz podatocite koi banki te gi dostavuvaat do Narodna banka na Republ ika Makedonija vrz osnova na Odlukata za utvrduvawe na metodologijata za klasifikacija na akti vni te bilansni i vonbilansni pozici i na banki te spored stepenot na ni vnata rizi ~nost. Ovoj

registar prvenstveno služi za supervizorski celi, vo nasoka na adekvatna ocenka na kreditniot rizik na sekoj oddelen kreditniot rizik kaj bankite vo Republika Makedonija. Vo funkcija na namaluvawe na kreditniot rizik po oddelni banki i na nivo na celiot bankarski sistem, kako i namaluvawe na asimetri~nosta na informacii te, Narodna banka na Republika Makedonija ovozmoži pristap na bankite do del od informacii te sodr`ani vo Kreditniot registar. Me|utoa, otsustvoto na pravna ramka za funkcioniraweto na ovoj registar, ne ovozmoževa pogolema transparentnost vo negovoto funkcionirawe, osobeno od aspekt na sodr`inata na podatocite, pristapot do nego, kako i na~inot na obezbeduvawe na potrebni te podatoci.

So obezbeduvaweto na pravната osnova vo Zakonot za Narodnata banka na Republika Makedonija, i so soodvetnata podzakonska regulativa koja }e bide donesena od strana na Narodna banka na Republika Makedonija⁴, se ovozmoževa ostvaruvawe na pove}e celi:

- pri fa}awe na del od preporaki te na Svetskata Banka sodr`ani vo ramkite na posledniot Memorandum za ispolnuvaweto na uslovite od vtorata tran}a na FESAL aran`manot;
- ispolnuvawe na del od aktivnosti te vo ovoj domen, predvideni so Makroekonomskata politi ka na Republika Makedonija za 2004 godi na;
- pro}iruvawe na mo`nosti te za unapreduvawe i usovr}uvawe na Kreditniot registar, preku zgolemuvawe na bazata na raspolo`livi podatoci i informacii, pred se preku vkuuvawe i na {tedilnicite, koi steknuvaat obvraska za dostavuvawe na potrebni te podatoci za vodewe na Kreditniot registar, kako i preku zgolemuvawe na bazata na podatoci za kreditnata izlo`enost na bankite i {tedilnicite sprema fizi~kite lica. Isto taka, bazata na podatoci na kreditniot registar se pro}iruvawe i so podatoci za prete`nata dejnost na poedine~no pravno lice, valutnata struktura na kreditnata izlo`enost sprema poedine~no pravno i fizi~ko lice, namenata na kreditnata izlo`enost sprema fizi~ki lica (stanbeni krediti, potro}uva~ki krediti, negativni salda po tekovni smetki, krediti vrz osnova na izdadeni kreditni karti~ki i drugi krediti).

Vtorata aktivnost na Narodna banka na Republika Makedonija vo ovoj domen, se odnesuva na natamo}no unapreduvawe na regulativniot paket koj se odnesuva na upravuvawe so likvidnosniot rizik. I meno, po donesuvaweto na Odlukata za opredeluvawe, ocenka i rakovodewe so likvidnosniot rizik na bankite i soodvetното Upatstvo so koi bea postaveni osnovi te za upravuvawe so likvidnosniot rizik, vo tekot na juni 2004 godina se izraboti **Supervizorskiot cirkular br. 6 - Upravuvawe so likvidnosniot rizik**. Cirkularot dava detalna analiza i djasnuvawe na odredbite sodr`ani vo ramkite na donesenata Odluka, i maj}igi predvid preporaki te na Bazelskiot Komitet za bankarska supervizija. Osnovnata cel na cirkularot e da obezbedi nasoki za efikasno sproveduvawe na procesot na upravuvawe so likvidnosniot rizik od strana na bankite i da dade integran osvrt na site aspekti povrzani so ovoj proces. Kako posebno zna~ajni aspekti {to se opfateni vo ramkite na ovoj Cirkular mo`at da se izdvojat:

⁴ Vo tekot na septemvri 2004 godi na, Sovetot na Narodna banka na Republika Makedonija donese Odluka za sodr`inata i na~inot na funkcionirawe na Kreditniot registar.

- Detalno definirane na osnovnite elementi na politikata za upravuvawe so likvidnosniot rizik (optimalna struktura na aktivata i pasivata na bankata, definirane na osnovnite likvidnosni indikator, utvrduvawe na adekvatni limiti za ograni~uvawe na likvidnosniot rizik, definirane na Planot za upravuvawe so likvidnosniot rizik vo vonredni uslovi i sli~no);

- Definirane na ulogata na organite na upravuvawe, posebno na Upravniot odbor, Odborot za rakovodeve so rizikot, nadle`niot organ za upravuvawe so likvidnosniot rizik, kako i nadle`nostite na Slu`bata za vnatre{ na revizija;

- Vospostavuvawe adekvaten i informativen sistem koj }e ovozmo`i navremeno i kontinuirano merewe, sledewe i kontrola na likvidnosniot rizik, kako i izvestuvawe na nadle`nite organi za sproveduvawe na procesot na upravuvawe so likvidnosniot rizik;

- Planirawe i upravuvawe so prilivite i odlivite na pari~ni sredstva preku utvrduvawe na stepenot na verojatnost za realizacija na sekoja oddelna transakcija na bankata;

- Izrabotka i sledewe na adekvatna ro~na struktura na bilansite na bankite;

- Utvrduvawe i sledewe na koncentracija na izvorite na sredstva, posebno od aspekt na utvrduvawe na stepenot na stabilnost na depozitnata baza i depozitite po oddelni deponenti;

- Testirawe na likvidnosta so cel da se utvrdi vlijaniето na razli~nite uslovi - stres scenarija, vrz likvidnosnata pozicija na bankata, kako i vrz mo`nosta za po~ituvawe na utvrdenite limiti;

- Upravuvawe so likvidnosniot rizik na konsolidirana osnova.

1.2. Aktivnost na bankarskata supervizija

Supervizorskata funkcija na Narodna banka na Republika Makedonija se ostvaruva preku slednite nejzini komponenti:

- Licencirawe, t.e. izdavawe dozvoli za osnovawe i soglasnosti za rabotewe na bankite i {tedilnicite;

- Supervizija, odnosno kontrola na raboteweto na bankite i {tedilnicite; i

- Prezemawe korektivni merki.

1.2.1 Funkcija na licencirawe

Vo ramkite na ostvaruvaweto na funkcijata na licencirawe, Narodna banka na Republika Makedonija, gi izdava slednite vidovi dozvoli i soglasnosti:

1. Dozvola za osnovawe i rabotewe na banka i podru`nica na stranska banka;
2. Dozvola za osnovawe i rabotewe na banka za mikrof i nansi rawe;
3. Dozvola za vr{ewe statusni izmeni (spojuvawe na banki, podelba na banka, transformacija na {tedilnica vo banka i pripojuvawe na {tedilnica kon banka);
4. Dozvola za osnovawe na Pazarot za pari i kratkoro~ni hartii od vrednost;

5. Soglasnost za steknuvawe, postapno ili odedna{ akcii ~ij vkupen kumulativen nominalen iznos iznesuva 5%, 10%, 20%, 33%, 50% i 75% od akcii te so pravo na glas vo banka ili {tedilnica, bez oged na toa dali akcii te gi steknuva edno ili poveje povrzani lica, direktno ili indirektno;
6. Soglasnost za izmena na Statut na banka ili {tedilnica;
7. Soglasnost za imenuvawe na rabotovoden organ na banka ili {tedilnica;
8. Soglasnost za osnovawe banka i otvorawe filijala, podru`nica ili pretstavni{tvo vo stranstvo;
9. Soglasnost za izmena na naziv, sedi{te i adresa na banka ili {tedilnica;
10. Soglasnost za osnovawe na brokerska ku}a ovlastena za rabota vo svoje ime i za svoja smetka od strana na banka ili {tedilnica;
11. Soglasnost za kapitalno vlo`uvawe na banka ili {tedilnica vo finansiska ili nefinansiska institucija vo zemjata ili vo stranstvo, koe iznesuva poveje od 10% od garantniot kapital na bankata, osven za kapitalni vlo`uvawa na banka vo druga banka i za osnovawe na brokerska ku}a ovlastena za rabota vo svoje ime i za svoja smetka za koi e potrebna prethodna soglasnost od Narodnata banka bez oged na iznosot na vlo`uvaweto vo odnos na garantniot kapital;
12. Soglasnost za uvid od strana na tretolice vo zapisnik od izvr{ena kontrola na raboteweto na banka ili {tedilnica;
13. Soglasnost za izmena na odlukata za izdavawe dozvola za osnovawe i rabotewe na banka ili {tedilnica;
14. Soglasnost za Politika za sigurnosta na informativniot sistem na banka; i
15. Soglasnost za otvorawe pretstavni{tvo na stranska banka ili druga stranska finansiska institucija vo Republika Makedonija.

Isto taka, vo ramkite na procesot na licencirawe, a vo nasoka na odr`uvawe i unapreduvawe na transparentnosta na akcionerskata struktura i uplateniot kapital kaj bankite i {tedilnicite, Narodna banka na Republika Makedonija go ispituva izvorot na sredstva, so koi se kupuvaat akcii i udeli vo bankite i {tedilnicite. Pritoa, za sekoe steknuvawe na akcii, odnosno udeli koi pretstavuvaat promeni od 1% do 5% od vkupniot broj na akcii, odnosno udeli so pravo na glas, bankite i {tedilnicite se dol`ni da dostavat izvestuvawe za izvorot na sredstva so koi se kupuvaat akcii ili udeli vo bankite, odnosno {tedilnicite (~len 26 od Zakonot za bankite).

Vo prodol`enie se dadeni tabelarni prikazi na brojot na izdadeni, odnosno neizdadeni dozvoli i soglasnosti, kako i na povle~eni, odnosno otfrleni nekompletni barawa za izdavawe dozvoli i soglasnosti po banki i {tedilnici vo tekot na 2003 i prvata polovina na 2004 godina.

Pregled br. 1**Vidovi dozvoli i soglasnosti - (ne)izdadeni, povle-eni ili otf rleni barawa od strana na Narodna banka vo tekot na 2003 i prvite { est meseci na 2004 godina**

Vid na licenca (banki)	31.12.2003				30.06.2004			
	izdadeni	odbi en i	povle-eni	otf rleni	izdadeni	odbi eni	povle-eni	otf rleni
Banka za mi krof i nansi rawe	1							
Steknuvawe 5%, 10%, 20%, 33%, 50% i 75% od akcii so pravo na glas	18	6			3			
Statut	9				6			
Rabotovoden organ	25	1	2		9		1	
I zmena na nazi v, sedi { te i adresa	1				1			
Kapital no vlo` uvawe	2							
Uvid vo zapi snik	4	1			1		2	
I zmena na odluka za izdavawe dozvol a za banka		1			3			
Otvarawe pretstavni { tvo na stranska banka ili f i nansi ska organi zaci ja	1							
Vkupno	61	9	2		23		3	

Vid na licenca ({ tedi lni ci)	31.12.2003				30.06.2004			
	izdadeni	odbi en i	povle-eni	otf rleni	izdadeni	odbi eni	povle-eni	otf rleni
Steknuvawe 5%, 10%, 20%, 33%, 50% i 75% od akcii, odnosno udeli so pravo na glas	1				1			
Statut	1				2			
Rabotovoden organ	2				1	2		
Transf ormacija na { tedi lni ca vo banka						2		
Vkupno	4				4	4		

Najgol em del od aktivnosti te vo domenot na licenci raweto izvr{ eni vo prvata pol ovi na na 2004 godina se odnesuvaat na izdadeni soglasnosti za rabotovoden organ i statut na bankite. Ovie dva vida na soglasnosti izdadeni od strana na Narodna banka na Republika Makedonija bile dominantni aktivnosti, vo delot na licenci raweto, i vo tekot na 2003 godina.

Vo ramkite na aktivnostite na Narodna banka na Republika Makedonija za ispi tuvawe na izvorot na sredstva so koi se kupuvaat akcii i udeli vo bankite i { tedi lni ci te, vo tekot na prvata pol ovi na na 2004 godina dadeno e poziti vno mi sl ewe za dokazot za izvorot na sredstva po dostaveni 9 izvestuvawa, dodeka po del od 1 izvestuvawe e odlu-eno negativno. Isto taka, vrz osnova na izmenite i dopolnuvawata na Zakonot za bankite izvr{ eni vo tekot na 2003 godina, Narodna banka na Republika Makedonija

zaključno so 08.04.2004 godina izvršili zamena na aktive za osnovane na bankite so odluke za izdavanje dozvola za osnovane i radove na 14 banki. Ovie odluke sadrže podatoci za: naziv i sedišta na bankata, akcioneri na bankata so udostvo nad 5% vo vkupni ot broj na akcii, iznosot na kapital ot na bankata, vid na aktivnosti i to može da gi vrši i potvrda na statutot na bankata.

1.2.2 Terenska i vnterenska supervizija na radoveto na bankite i i tedi nite

Vo tekot na prvite i est meseci od 2004 godina se izvršija vkupno 24 neposredni kontroli na radoveto na bankite i i tedi nite vo Republika Makedonija. Od niv, 13 kontroli se odnesuvaa na celokupnoto radoveto na 5 banki i 8 i tedi nite, dodeka 11 kontroli imaa delumen karakter i se odnesuvaa na oddelni segmenti od radoveto na 7 banki i 1 i tedi nite. Isto taka, soglasno odredbite od i len 104 od Zakonot za bankite, se izvršili neposredna proverka na zapisnici te dostaveni do Narodna banka od strana na stejni ot upravnik na Eksport i import banka AD Skopje vo stej, so koi e utvrdena sostojbata na pobaruwata i obvrskite na Bankata vo stej. Pokraj ovie kontroli, vo tekot na prvata polovina na 2004 godina, na i est navrati se izvršija delumni kontroli na site i tedi nite, zaradi utvrduwate na postapuvaweto po Odlukata za utvrduwate na obemot i na inot na radove na i tedi nite od aspekt na istaknuwate na auri rani spisoci na i tedi nite.

Soglasno Odlukata za na inot na vršewe supervizorski nadzor na bankite i postapkata za prezwate merki za otstranuvate na utvrdenite nepravilnosti i internoto Upatstvo za terenska supervizija, celosnite supervizorski kontroli se baziraat vrz t.n. CAMELS⁵ rejting sistemot⁶, odnosno analiza i ocenka na 5 kriti ni oblasti od radoveto na bankite: kapital, kvalitet na aktivata, menaxment i usoglasenost so zakonskata regulativa, prof itabilnost, likvidnost i senzitivnost, odnosno analiza na pazarnite rizici (kursen rizik). I ponatamu, dominantna komponenta na terenskite supervizorski kontroli pretstavuva analizata na kvalitetot na aktivata, odnosno ocenka i kvantifikacija na kreditni ot rizik, kako osnoven vid na rizik involviran vo radoveto na bankite. Isto taka, nov segment na terenskite kontroli beše i analizata na procesot na spreuvate na perewe pari na bankite i i tedi nite, posebno od aspekt na analiza na vospostavenite sistemi za identifikuvate na komitentite, sledewe na somnitelnite i povrzanite transakcii, izvestuvate do Direkcijata za spreuvate na perewe pari, ulogata na organte na upravuvate i Slu`bata za vnate i na revizija, adekvatnosta na informativni ot sistem na bankite i i tedi nite i slino.

Vrz osnova na izvršeni te terenski kontroli kaj oddelni banki beše konstatiran relativno visok krediten rizik koj se manifestira preku

⁵ Capital, Assets, Management, Earnings, Liquidity, sensitivity

⁶ Ovoj sistem zna i kvantifikirawe na bonitetot i radoveto na finansiskata instucija, preku utvrduwate na sumaren rejting, koj se dvi i vo skala od "1", koj pretstavuva najvisok rejting i ozna uva sigurno i stabilno radove i adekvatno upravuvate so rizicite, do "5", koj ozna uva najnizok rejting so nesoodvetno upravuvate so rizicite so koi se soo uva instucijata.

neadekvatni sistemi za negovo identifikuvawe i kvantificirawe i nadmi nuvawe na prudentnite limiti za kreditna izlo`enost prema poedine~ni subjekti. Isto taka, kaj del od bankite se konstatiraa slabosti vo sistemot na vnatre{ na kontrola i vnatre{ na revizija i slabosti vo korporativnoto upravuvawe, kako i vo praktiku vaweto na akcionerstvoto vo bankite. Drug problem so koj se soo~uvaat oddelni banki vo Republika Makedonija e slabi ot profitabilen potencijal, { to se dol`i na niskata efikasnost, visokite operativni tro{oci, nepovolnata struktura na aktivata, odnosno relativno visokoto u~estvo na nekamatonosnata aktiva. Poseben problem na del od bankite vo Republika Makedonija se i konstatirane te slabosti vo sistemite za spre~uvawe na perewe pari koi se postaveni na formalna osnova, bez adekvatni sistemi za kontrola na rizikot na koj { to mo`at da bidat izlo`eni bankite i { tedilnicite kako rezultat na aktivnostite na perewe pari. Pritoa, osoben problem pretstavuva identifikuvaweto na somnitelni i povrzani transakcii.

Vo tekot na prvoto polugodie od 2004 godina, ne se konstatirani pozna~ajni strukturni pomestuvawa na bankite, soglasno nivni ot sumaren rejting. Edna banka, koja { to so 31.12.2003 godina be{e neoceneta, so kontrolata sprovedena vo tekot na prvite { est meseci na 2004 godina dobi sumaren rejting 1, so { to brojot na banki so ovoj sumaren rejting se zgolemi na 2 banki. Isto taka, edna banka dobi sumaren rejting 5, so { to, po odzemaweto na dozvolata za osnovawe i rabotewe na Eksport-I mport banka AD Skopje, brojot na banki so najnizok sumaren rejting e nepromenet. Kaj { tedilnicite e konstatirano relativno podobruvawe na strukturata spored sumarni ot rejting sistem vo nasoka na zgolemuvawe na brojot na { tedilnicite oceneti so sumarna ocenka 2 i namaluvawe na brojot na { tedilnici so najnizok rejting.

Pregled br. 2

Struktura na banki i { tedilnici soglasno nivni ot sumaren rejting

Sumaren rejting	31.12.2003*		30.06.2004		Sporedba 30.06.2004/31.12.2003	
	Banki	[tedilnici	Banki	[tedilnici	Banki	[tedilnici
1	1	-	2	-	1	-
2	5	7	5	8	-	1
3	7	6	7	6	-	-
4	4	2	3	1	(1)	(1)
5	2	1	2	-	-	(1)
Neoceneti	3	-	2	-	(1)	-
Vkupno	22	16	21	15	(1)	(1)

*Vo vkupni ot broj na banki i { tedilnici so 31.12.2003 godina se vku~eni i Eksport-I mport banka AD Skopje i [tedilnica Di kuko DOO Skopje, i ako tie se i skl u~eni od si te ostanati analizi na bankarski ot sistem so sostojba 31.12.2003 godina.

Paralelno so supervizorski te kontroli na raboteweto na bankite i { tedilnicite, Narodna banka na Republika Makedonija vr{ i i inspekci ska kontrola na primenata na propisite od oblata na deviznoto i denarskoto rabotewe. Vo tekot na prvoto polugodie od 2004 godina, bea izvr{eni 13 inspekci ski kontroli, od koi 9 se odnesuvaat na celokupnoto rabotewe na bankite, a 4 se odnesuvaat na delumna kontrola na raboteweto na bankite. Naj~esto, predmet na delumni te kontroli kaj bankite be{e po~ituvaweto na propisite koi go ureduvaat na~inot na vr{ewe na platni ot promet i

kreditne rabote so stranstvo, devizno valutnoto rabotewe, proverka na odredeni devizni smetki i sli~no.

1.2.2.1. Supervizija na sigurnosta na informativnite sistemi (IT supervizija)

Supervizijata na sigurnosta na informativnite sistemi e nov segment na bankarskata supervizija na Narodna banka na Republika Makedonija, koj be{e vospostaven vo 2003 godina. Ovoj vid na kontrola se ostvaruva kako del od celosnite supervizorski kontroli ili kako poseben vid na kontroli od ograni~en opseg. Taka, vo tekot na prvite 6 meseci na 2004 godina bea izvr{eni kontroli na sigurnosta na informativnite sistemi na 3 banki.

Fokusot na izvr{enite kontroli be{e analiza i proverka na vospostavuvaweto i primenata na standardite za sigurnost na informativniot sistem, analiza na politikite i procedurite na bankite za sigurnost na informativnite sistemi i ocenka na operativniot rizik koj proizleguva od funkcioniraweto na ovie sistemi. Pritoa, poseben akcent be{e staven vrz ocenkata na celokupnite aktivnosti na bankite od aspekt na primena na odredbite na Odlukata za definirawe na standardite za izgotvuvawe i sproveduvawe na sigurnosta na informativniot sistem na bankite. Imeno, Odlukata predviduva rok od 2 godini (dekemvri 2005 godina), vo koj bankite treba da se usoglasat so pogolem del od nejzinite odredbi. So sprovedenite kontroli se utvrdi deka najgolem del od aktivnosti na bankite za usoglasuvawe so ovaa Odluka se odnesuvaat na:

- anga`irawe lice koe }e bide odgovorno za operativno sproveduvawe i upravuvawe so sigurnosta na informativniot sistem;
- obezbeduvawe sekundarna alternativna lokacija od aspekt na sproveduvawe na Planot za neprekinatost vo raboteweto;
- izработка na politiki i proceduri za sigurnost na informativnite sistemi. Pritoa, bankite treba da posvetat pogolemo vnimanie ovie politiki i proceduri da se baziraat vrza realnite sostojbi i rizici na koi se izlo`eni od aspekt na informativnata tehnologija, kako i da prezemat soodvetni aktivnosti za adekvatno upravuvawe i sledewe na nivoto na operativen rizik koj proizleguva od nivnite informativni sistemi.

Narodna banka na Republika Makedonija ima zna~ajna uloga vo sproveduvawe na aktivnosti na bankite za usoglasuvawe so Odlukata za definirawe na standardite za izgotvuvawe i sproveduvawe na sigurnosta na informativniot sistem na bankite, kako od aspekt na izdavawe na potrebnite soglasnosti za politikite na bankite za sigurnost na informativnite sistemi, taka i od aspekt na davawe nasoki i preporaki so cel bankite polesno da gi dostignat celite na propi{anite standardi. Taka, pokraj terenskite kontroli na informativnite sistemi na bankite, vo prvoto polugodie od 2004 godina Narodna banka na Republika Makedonija gi sprovede i slednite aktivnosti:

- Stručno usposobljavanje na IT supervizijata na Narodna banka na Republika Makedonija vo domenot na međunarodni te standardi za sigurnost na informativni te sistemi, pri što bea dobi eni 2 serti f i kata:

- CISSP (Certified Information System Security Professional) izdaden od strana na (ISC) i
- BS 7799 Lead Auditor izdaden od strana na BSI (British Standard Institute).

- Učestvo vo prezentaciji za naučinite i metodologijata za dostignuvawe na standardi te za sigurnost na informativni te sistemi na banki te.

1.2.3. Prezemeni korektivni aktivnosti i sprema banki te i { tedi lni ci te

Vo ramki te na svoite zakonski ovlastuvawa, a zaradi odr`uvawe na stabilnosta i sigurnosta na oddelni te bankarski institucii i bankarski ot sistem vo celina, Narodna banka na Republika Makedonija prezema korektivni aktivnosti sprema institucii te, kaj koi se konstatirani nepravilnosti i neurednosti vo raboteweto. Vo tekot na prvata polovina na 2004 godina od strana na Narodna banka na Republika Makedonija bea doneseni 16 re{ enija so korektivni merki sprema 12 banki i 4 { tedi lni ci, dodeka sprema 1 banka i ~lenovite na nejzini ot rabotovoden organ be{ e podneseno barawe za poveduvawe prekr{ o~na postapka.

Isto taka, vo prvata polovina na 2004 godina í be{ e odzemenata dozvolata za osnovawe i rabota na Eksport-I mport banka AD Skopje i be{ e utvrdeno deka se ispolneti uslovite za otvorawe ste~ajna postapka, dodeka za [tedi lni ca Di kuko DOO Skopje, po odzema weto na dozvolata za osnovawe i rabota, be{ e utvrdeno deka se ispolneti uslovite za voveduvawe likvidaci ona postapka.

Vo prodol`eni e poedine~no se prika`ani prezemeni te merki i brojot na banki i { tedi lni ci na koi ti e se odnesuvaat:

- sprema 1 banka i 1 { tedi lni ca be{ e izre~ena merka za zabrana za vr{ewe na f i nansi ski te aktivnosti navedeni vo dozvolata za osnovawe i rabotewe, osven naplata na pobaruvawa i isplata na { tedni vlogovi;
- sprema 1 banka be{ e izre~ena merka zabrana za krediti rawe na pravni lica i prolongi rawe na ve}e odobreni te krediti;
- sprema 1 banka be{ e izre~ena merka za zabrana za odobruvawe na novi krediti i drugi oblici na kreditna izlo`enost na vnatre{ no lice i licata povrzani so nego, kako i prolongi rawe na rokovi te na ve}e odobreni te krediti;
- sprema 1 banka be{ e izre~ena merka za zabrana za odobruvawe na bilo kakva kreditna izlo`enost na zaemobarateli klasi f i ci rani vo rizi ~na kategorija V, G i D;
- sprema 1 banka be{ e izre~ena merka spored koja vkupni ot iznos na nepokri eni vonbilansni stavki ne smee da go nadmi ne iznosot na garantni ot kapital;
- sprema 1 banka be{ e izre~ena merka zabrana za odobruvawe na novi nepokri eni vonbilansni izlo`enosti;

- sprema 1 { tedilnica be{ e izre~ena merka za zabrana za kreditirawe na fizi~ki i pravni lica, osven kupuvawe na hartii od vrednost izdadeni od Republika Makedonija;
- sprema 2 banki be{ e izre~ena merka za dokapitalizacija;
- sprema 2 banki be{ e izre~ena merka po opredelen rok da prestatat so izv{ uvawe na finansiski te aktivnosti predvideni vo ~len 46 od Zakonot za bankite;
- sprema 1 { tedilnica be{ e izre~ena merka spored koja prose~nata vkupna aktiva za određen period ne mo` e da bide pogolema od prose~nata vkupna aktiva od prethodnot period;
- 1 banka be{ e zadol`ena da odr`uva stapka na adekvatnost na kapitalot koja ne mo` e da bide poniška od 16%;
- sprema 1 banka be{ e izre~ena merka za prestatuvawe so odobruvawe novi krediti za zatvorawe na stari obvrski;
- sprema 1 banka be{ e izre~ena merka za izdvojuvawe dopolnitelna posebna rezerva za potencijalni zagubi za krediten rizik, soglasno naodi od izv{ ena kontrola;
- sprema 1 banka be{ e izre~ena merka za verifikacija na nalozii od strana na ~lenovi na Upravnot odbor;
- sprema 1 { tedilnica be{ e izre~ena merka za verifikacija na nalozii od strana na ovlasteni rabotnici na Narodna banka na Republika Makedonija;
- sprema 1 banka be{ e izre~ena merka za donesuvawe plan za intenzivirawe na naplata na pobaruwawa klasificirani vo rizini kategorii V, G i D;
- sprema 2 banki be{ e izre~ena merka za usoglasuvawe so limitot na kreditna izlo`enost za poedine~en subjekt (~len 35 stav 1 od Zakonot za bankite);
- sprema 3 banki be{ e izre~ena merka za usoglasuvawe so limitot za kreditna izlo`enost sprema poedine~en akcioner, sopstvenik na akcii so pravo na glas nad 5% od vkupnot broj akcii so pravo na glas (~len 35 stav 2 od Zakonot za bankite);
- sprema 1 banka be{ e izre~ena merka za usoglasuvawe so limitot za kreditna izlo`enost sprema rabotovoden organ, ~lenovi na upravnot odbor i drugi organi na bankata i na lica so posebni prava i odgovornosti (~len 35 stav 3 od Zakonot za bankite);
- sprema 1 banka be{ e izre~ena merka za izgotvuvawe plan so dinamika na usoglasuvawe so limitot za kreditna izlo`enost sprema poedine~en subjekt (~len 35 stav 1 od Zakonot za bankite);
- sprema 1 banka be{ e izre~ena merka za izgotvuvawe plan so dinamika na sveduvawe na limitot za visinata na imotot i kapitalnite delovi (~len 39 stav 1 od Zakonot za bankite);
- sprema 1 banka i 1 { tedilnica be{ e izre~ena merka za razvivawe sistemi za identifikuvawe, sledewe i prijavuvawe na transakcii soglasno so Zakonot za spre~uvawe na perewe na pari;
- ostanati merki: zadol`uvawe za imenuvawe novi ~lenovi na Odborot za revizija (1 banka), zadol`uvawe za nazna~uvawe na novo odgovorno lice vo Slu`bata za vnatre{ na revizija (1 banka), dostavuvawe dokumentacija vo vrska so vospostavuvawe zalogi negova realizacija (1 { tedilnica), zadol`uvawe za vra}awe na sredstvata od rezervnot fond koi bile iskoristeni za formirawe posebna rezerva za otkup na sopstveni akcii vo rezervnot fond, podobruvawe na softverskite re{ enija za

smetkovodstvena evidencija (1 banka), zadol`uvawe za vr{ewe mese~na presmetka na zatezna kamata (1 banka), zadol`uvawe za razvi vawe sistem za sledewe na povrzani komi tenti (1 banka) i drugi.

1.3. Promena na organizaciskata struktura na bankarskata supervizija

Vo tekot na prvoto polugodi e na 2004 godina, vo ramkite na sevkupnite promeni vo organizaciskata struktura na Narodna banka na Republika Makedonija, bea izvr{eni promeni vo organizaciskata postavenost na bankarskata supervizija. Imeno, supervizorskata funkcija na Narodna banka na Republika Makedonija operativno se sproveduwa{e od strana na Direkcijata za supervizija koja, pokraj terenskoto i vonterenskoto sledewe na raboteweto na sekoja oddel na banka, be{e nadle`na i za sproveduvawe na regulativnata funkcija i za analiza i sledewe na rizicite na nivo na bankarski ot sistem. So organizaciskite promeni izvr{eni vo tekot na 2004 godina, se izdvoi supervizorskata od regulativnata funkcija, preku formirawe na dve oddelni direkcii vo ramkite na Narodna banka na Republika Makedonija: Direkcijata za bankarska supervizija i Direkcijata za bankarska regulativa (Aneks br. 10).

Direkcijata za bankarska supervizija e nadle`na za direktno sproveduvawe na supervizorskata funkcija, odnosno za sproveduvawe na funkcijata na licencirawe na bankite i {tedilnicite, terenski kontroli i vonterensko sledewe na nivnoto rabotewe i prezemawe na korektivni merki sprema onie institucii kaj koi se konstatirani odredeni problemi, neurednosti i neusoglasenosti so zakonskata regulativa. Ova Direkcija se состоi od 4 otseci:

- Otsek za terenska supervizija - organizirawe i sproveduvawe na terenska supervizija na raboteweto na bankite i {tedilnicite vo Republika Makedonija, odnosno kontrola nad raboteweto na bankite i {tedilnicite so neposreden uvid vo nivnata dokumentacija;

- Otsek za vonterenska supervizija - permanentno vonterensko sledewe na raboteweto na bankite i {tedilnicite so pribirawe, analizi i verificirawe na izve{taite koi se dostavuvaat do Narodna banka na Republika Makedonija;

- Otsek za banki pod zasilen nadzor - intenzivno i kontinuirano sledewe na raboteweto na bankite koi se soo-uvaaat so zna~itelni problemi vo svoeto rabotewe i sprema koi se prezemaitna korektivna akcija so celvra}awe na nivnoto rabotewe vo normalen tek;

- Otsek za op{ti supervizorski raboti - sproveduvawe na postapkata za licencirawe na bankite i {tedilnicite, prezemawe korektivni merki za nadmi nuvawe na konstatirane neusoglasenosti i nepravilnosti vo nivnoto rabotewe, kako i u~estvo vo postapkite za ukinu vawe na izdadene dozvoli i soglasnosti.

Direkcijata za bankarska regulativa e nositel na aktivnostite povrzani so vospostavuvawe i unapreduvawe na regulativnata ramka na bankarskata supervizija, unapreduvawe na supervizorskite praktiki i sledewe na me|unarodnite standardi od oblata na bankarstvoto i supervizijata. Isto taka, ova direkcija e odgovorna za analiza na finansiskata stabilnost {to voedno pretstavuva i nova aktivnost na Narodna banka na Republika Makedonija. Direkcijata za bankarska regulativa

se sotoi od dva otseka koi se odgovorni za sproveduvawe na slednite osnovni funkcije na ova Direkcija:

- Otsek za metodologije - operativno sproveduvawe na regulativnata funkcija, vključno i vopostavuvawe i primena na smetkovodstvenata ramka za bankite i {tedilnicite;

- Otsek za analiza na finansiskata stabilnost - analiza na stabilnosta na bankarskiot i celokupniot finansiski sistem, definirawe, razvoj, implementacija i analiza na indikatorji za finansiskata stabilnost i sledewe na sistemskite riziki vo bankarskiot sektor, kako i analiza na drugi segmenti koi se neposredno povrzani so stabilnosta na bankarskiot i celokupniot finansiski sistem.

II. BANKARSKI OT SISTEM VO PRVOTO POLUGODIE NA 2004 GODI NA

2.1. Struktura na bankarski ot sistem

2.1.1. Broj na banki i {tedilnici

Bankarski ot sistem na Republika Makedonija se состоi od 21 banka i 15 {tedilnici. Vo sporedba so 31.12.2003 godina, brojot na banki i {tedilnici vo Republika Makedonija na 30.06.2004 godina e nepromenet.

Od vkupni ot broj banki, 18 banki i maat dozvol a za vr{ewe f i nansi ski aktivnosti soglasno ~len 45 i 46 od Zakonot za bankite, dodeka ostanati te 3 banki i maat dozvol a za vr{ewe samo na f i nansi ski te aktivnosti predvideni so ~len 45 od Zakonot za bankite (f i nansi ski aktivnosti vo zemjata). Pri toa, 2 banki se osnovani so posebni zakonski akti za vr{ewe na specifi ~ni f i nansi ski aktivnosti, i toa: Makedonska banka za poddr{ka na razvojot a.d. Skopje⁷, so osnovna zada~a poddr{ka na razvojot preku f i nansi rawe na mali i sredni pretprijatija i poddr{ka na izvozot i ProKredit banka a.d. Skopje osnovana kako banka za mi krof i nasi rawe⁸.

Bankite pretstavuvaat dominanten segment na bankarski ot sistem vo Republika Makedonija, imaj}i go predvid nivnoto u~estvo od 98,7% vo vkupnata aktiva na bankarski ot sistem, dodeka ostatokot od 1,3% se odnesuva na u~estvoto na {tedilnicite. Samo za ilustracija, so sostojba na 30.06.2004 godina, u~estvoto na site {tedilnici vo vkupni ot finansiski potencijal na bankarski ot sistem e ednakvo na u~estvoto na dve najmali banki vo Republika Makedonija. Marginalnata uloga na {tedilnicite vo vkupnite performansi na bankarski ot sistem vo Republika Makedonija se potvrduva i preku drugi pokazateli. U~estvoto na {tedilnicite vo vkupnite depoziti na naselenie na nivo na celi ot bankarski sistem iznesuva 0,7%, odnosno 2,1% dokolku vo analizata se zemat predvid samo denarskite depoziti na naselenie. Imaj}i go predvid ova, natamo{nata analiza na osnovni te karakteristiki, struktura i performansi na bankarski ot sistem, se bazi ra vrz f i nansi ski te podatoci i pokazateli za raboteweto na bankite.

Pri toa, zaradi poseopf atna i poadekvatna analiza na performansi te na bankarski ot sistem, izvr{ena e podelba na bankite vo tri grupi, vo soglasnost so gol emi nata na nivnata aktiva⁹:

- grupa gol emi banki (so aktiva nad 15 milijardi denari);
- grupa sredni banki (so aktiva od 2 do 15 milijardi denari);
- grupa mali banki (so aktiva pod 2 milijardi denari).

⁷ Osnovana soglasno Zakonot za osnovawe na Makedonska banka za poddr{ka na razvojot ("Sl. Vesnik na RM" br. br. 24/98 i 6/2000)

⁸ Osnovana soglasno Zakonot za banki za mi krof i nansi rawe ("Sl. Vesnik na RM" br. 61/2003)

⁹ Sostavot na oddel ni te grupi banki e dadena vo Aneks br. 8 od ovoj I zve{taj

Spored brojot na banki, najgolema grupa pretstavuva grupata mali banki (12 banki), dodeka najmala e grupata golemi banki sostavena od samo 2 banki vo Republika Makedonija. Sporedeno so 31.12.2003 godina, zabele`ani se strukturni pomestuvawa vo bankarskiot sistem spored sostavot na oddelnite grupi banki, preku zgolemuwawe na grupata sredni banki za edna banka ~ija aktiva e zgolemena na iznos nad 2 milijardi denari.

Pregled br. 3

Broj na banki spored oddelni grupi banki

Grupa	Broj na banki	
	31.12.2003	30.06.2004
Golemi banki	2	2
Sredni banki	6	7
Mali banki	13	12
VKUPNO	21	21

2.1.2. Koncentracija i pazarno u~estvo

2.1.2.1. Koncentracija na bankarskiot sistem

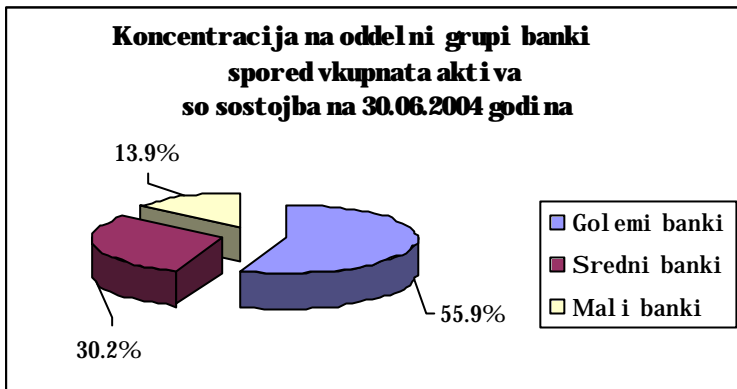
Analizata na koncentracijata na bankarskiot sistem na Republika Makedonija na krajot na prvoto polugodi e od 2004 godina e napravena spored tri kriteriumi:

1. Vkupna aktiva, odnosno vkupen finansiski potencijal;
2. Kapital so koj raspolagaat bankite i
3. Vkupni bankarski aktivnosti.

Spored site ovie kriteriumi, napravenata analiza so 30.06.2004 godina ja potvrduva konstatacijata za relativno visoko nivo na koncentracija na bankarskiot sistem, {to be} e osnovna karakteristika na bankarskiot sistem na Republika Makedonija i vo prethodnite analizirani periodi. Imeno, grupata golemi banki, odnosno dvete najgolemi banki imaat najzna~ajno u~estvo vo kreiraweto na finansiski ot potencijal na bankarski ot sistem so 55,9%, nasproti u~estvoto od 13,9% koe se odnesuva na 12 banki koi ja so~inuvaat grupata mali banki. Sporedeno so 31.12.2003 godina, strukturnite pomestuvawa vo kreiraweto na finansiski ot potencijal se vo nasoka na zgolemuwawe na u~estvoto na grupata sredni banki od 28,1% na 30,2%, nasproti namaluwaweto na u~estvoto na grupata mali banki za 2,5 procentni poeni. U~estvoto na grupata golemi banki vo finansiski ot potencijal, odnosno neto aktivata bele`i blag porast od 0,4 procentni poeni. Kako {to be} e prethodno istaknato, ovie strukturni pomestuvawa se rezultat na zgolemuwaweto na brojot i finansiski ot potencijal na grupata sredni banki.

Grafikon br. 1

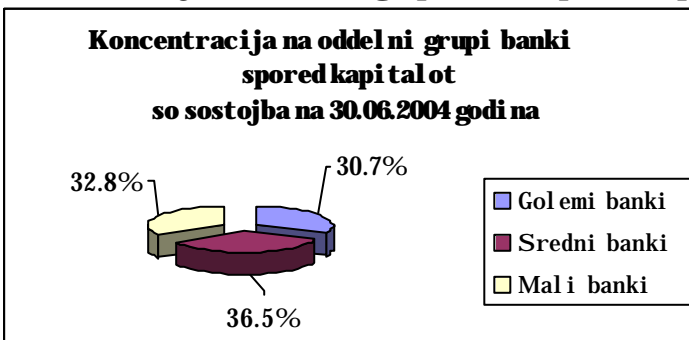
Koncentracija na oddelni grupi banki spored vkupnata aktiva



Relativno ponis ko ni vo na koncentracija na bankarski ot sistem mo` e da se konstati ra dokol ku pri anal izata se zeme predvi d vtori ot kri teri um - kapitalnata mo} na bankite. Za razlika od prvi ot kri teri um, spored koj grupata големи banki ima dominantno u-estvo, spored vkupni ot kapital primatot go ima grupata sredni banki. Ostanati te dve grupi banki imaat relativno izedna-eno u-estvo. Sporedeno so 31.12.2003 godi na, strukturni te pomestuvawa spored ovoj kri teri um se vo kori sta na grupata sredni banki, ~ie u-estvo vo vkupni ot kapital se zgolemi lo za 5,2 procentni poeni, za smetka na namal uvaweto na u-estvoto na grupata mali banki. Pokraj zgolemuwaweto na brojot na sredni banki, porastot na u-estvoto na ova a grupa banki vo vkupni ot kapital e rezul tat i na namal uvaweto na vkupni ot iznos na kapital na grupata големи banki, odnosno namal uvaweto na nejzi noto u-estvo za 2,5 procentni poeni.

Grafikon br. 2

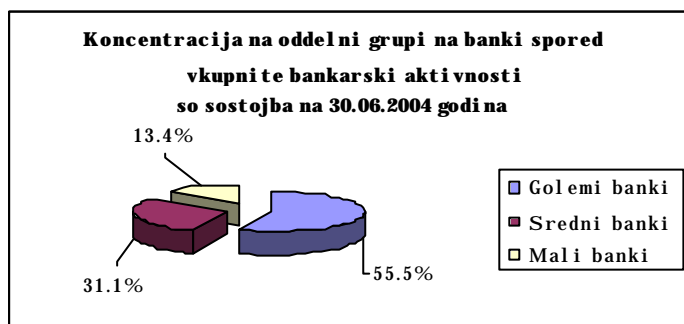
Koncentracija na oddelni grupi banki spored kapital ot



Analizata na stepenot na koncentracija na bankarski ot sistem koja e izvr{ ena vrz osnova na tretiot kriterium so sostojba 30.06.2004 godi na, uka` uva na povtorna dominacija na grupata големи банки. I meno, 55,5% od vkupnite bankarski aktivnosti na krajot na prvoto polugodi e od 2004 godi na se koncentrirani kaj prvata grupa банки, pri { to nejzito u-estvo e re~isi nepromeneto vo sporedba so 31.12.2003 godi na. Za razlika od u-estvoto na ova grupa банки, ostanati te dve grupi банки bele` at promeni vo nivnoto u-estvo vo vkupnite bankarski aktivnosti, pri { to grupata sredni банки go zgolemila svoeto u-estvo za 2,8 procentni poeni, za smetka na namaluvaweto na u-estvoto na grupata mali банки od 2,9 procentni poeni. I vo ovoj slu~aj pri~inata za vakvata promena e porastot na bilansnite aktivnosti na edna banka nad 2 milijardi denari, { to pretstavuva prag za nejzito prenesuvawe od grupata mali vo grupata sredni банки.

Grafikon br. 3

Koncentracija na oddelni grupi банки spored vkupnite bankarski aktivnosti



Nivoto na koncentracija na bankarskiot sistem mo`e da se kvantif icira i preku indeksot na Herfindahl¹⁰.

I ndeksot na Herfindahl so sostojba 30.06.2004 godi na iznesuva 1800 i upatuvava na stepen na koncentracija koj e na grani ca pome|u pri f atliva i zna~ajna koncentracija na bankarski ot sistem na Republ i ka Makedonija.

2.1.2.2. Distri bucija na akti vata i kapi t al ot po банки

Zaradi celosno sogleduvawe na stepenot na koncentracijata na bankarski ot sistem na Republ i ka Makedonija so sostojba 30.06.2004 godi na, se izvr{ i analiza na distri bucijata na akti vata i kapi t al ot po oddelni банки, od koja mo`at da se izvle~at sledni te konstataci i:

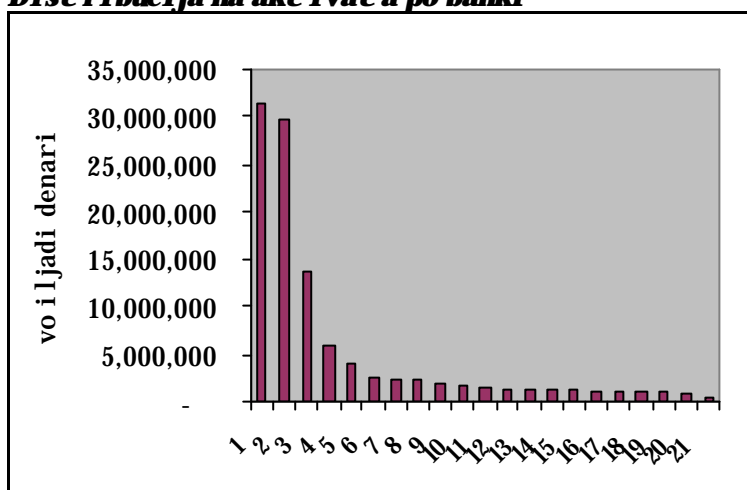
¹⁰ I ndeksot na Herfindahl pretstavuva pokazatel za stepenot na koncentracija na bankarski ot sistem koj se presmetuva kako zbi r na kvadratot na u-estvoto na akti vata na sekoja oddel na banka vo vkupnata akti va na ni vo na bankarski ot sistem.

$$H = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n (akti va na oddel na banka / vkupna akti va na si te банки * 100)^2$$

I ndeks ednakov na 100 e pokazatel za otsustvo na koncentracija, dodeka i ndeks ednakov na 10000 e pokazatel za postoeve na monopol vo bankarski ot sistem. Dokol ku i ndeksot na Herfindahl se dvi ` i pome|u 1000 i 1800 edni ni ci, koncentracijata na akti vata se smeta za pri f atliva.

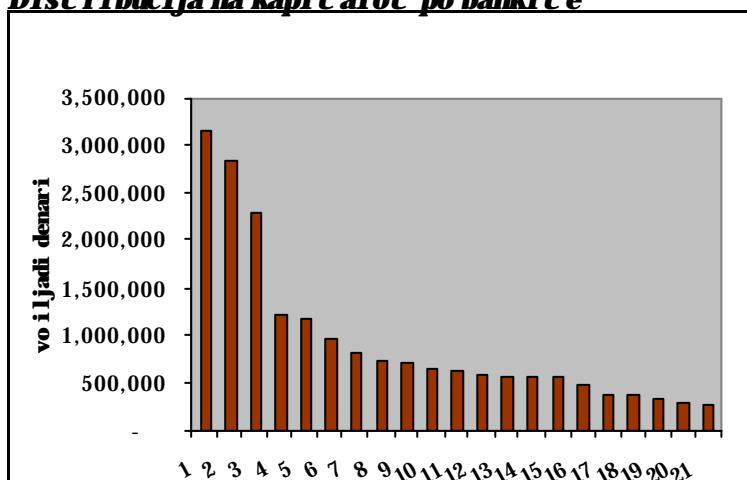
- Prisuten e golem jaz me|u iznosot na aktivata na oddelните banki vo Republika Makedonija, posebno dokolku se izvr{i sporedbena analiza na iznosot na aktivata na najgolemiti dve banki i ostanatite banki vo zemjata. Taka, aktivata na najgolemata banka e za 2,3 pati pogolema od aktivata na tretata banka po golemina vo Republika Makedonija, 5,4 pati vo odnos na ~etvrtata banka, a duri 56,7 pati vo odnos na najmalata banka vo Republika Makedonija. Vakvata konstatacija treba da se nadopolni so faktot deka jazot pome|u aktivata na najgolemata i najmalata banka se prodlabo~uva vo odnos na krajot na 2003 godina, koga iznesoval 53 pati.

Grafikon br. 4
Distribucija na aktivata po banki



- Kapitalot na najgolemata banka vo Republika Makedonija e za 11,2 pati pogolem od kapitalot na najmalata banka. Pritoa, analizata na distribucijata na kapitalot od najgolemata do najmalata banka, uka`uva na relativno ramnomerna distribucija na razlikite vo kapitalot na bankite, pri {to najgolemoto namaluvawe na iznosot na kapitalot e me|u tretata i ~etvrtata banka (47%).

Grafikon br. 5
Distribucija na kapitalot po bankite



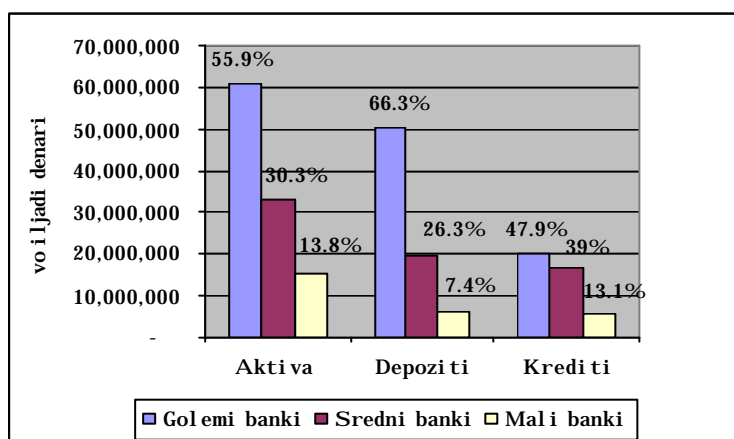
- Distribucijata na aktivata i kapitalot po oddelni banki poka`uva postoeve na pogolemi razliki vo vrednosta na aktivata, sporedeno so razliki te vo vrednosta na kapitalot na banki te. Vakvi te razliki se rezultat na porazvi enata depozi tna baza prisutna kaj pogolemi te banki vo Republi ka Makedonija, { to ja koristat ovie banki kako izvor na finansirawe na najgol em del od ni vni te akti vnosti .

2.1.2.3. Pazarno u-est vo na banki t e

Konstatacijata za relativno visokoto nivo na koncentracija vo bankarski ot sistem na Republi ka Makedonija mo`e da se potvrdi i preku anal izata na pazarnoto u-estvo na banki te vo vkupnata kredi tna i depozi tna akti vnost na ni vo na bankarski ot si stem.

Grafikon br. 6

Pazarno u-est vo na oddelni grupi banki spored vkupnat a akti va, depozi ti i kredi ti



Vo vkupnata kredi tna akti vnost¹¹, najgolemo u-estvo ima grupata golemi banki od 47,9%, { to e na re-isi isto ni vo kako i na krajot na 2003 godi na. Grupata sredni banki bele`i zgol emen obem na kredi tna akti vnost od 2,5 procentni poeni , za smetka na namal uvaweto na u-estvoto na grupata mali banki za 2,1 procenten poen.

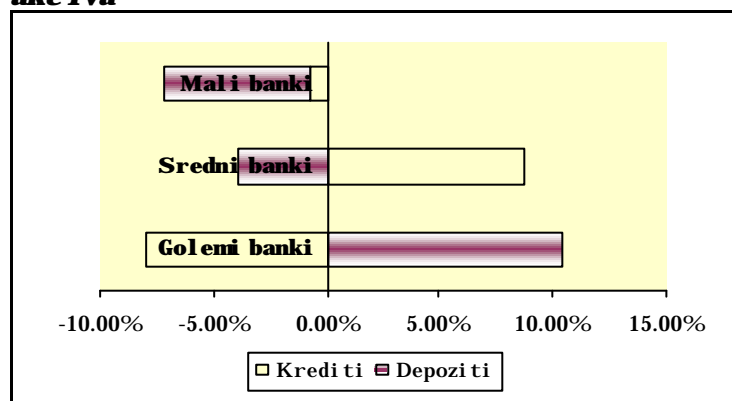
Grupata golemi banki i ma domi nantna uloga i vo pogl ed na krei raweto na depozi tnata baza na ni vo na bankarski ot si stem vo Republi ka Makedoni ja. I mena, na krajot na prvoto polugodie od 2004 godi na, 66,3% od vkupni te pri brani depozi ti na nef inansi ski ot sektor (pretprijatija i nasel eni e) pri pa|aat na grupata golemi banki , dodeka ostanati te dve grupi u-estvuvaat so 33,7% vo vkupnata depozi tna baza. Sporedeno so 31.12.2003 godi na, u-estvoto na oddelni te grupi banki ne bele`i zna-ajni promeni vo vkupnata depozi tna akti vnost na banki te vo Republi ka Makedoni ja.

¹¹ Kredi ti pl asirani vo nef inansi ski ot sektor (pretprijatija i nasel eni e)

So komparacija na pazarnoto u-estvo na tri te grupi banki vo pogled na nivnite kreditni i depozitni aktivnosti, vo odnos na finansiski ot potencijal, se voo-uvaat odredeni devijacii, koi se pove}e ili pomalku izrazeni po poodelni grupi banki. Taka, so sostojba na 30.06.2004 godina, analizata na grupata golemi banki poka`a golema devijacija me|u nivnata kreditna i depozitna aktivnost vo odnos na vkupnata aktiva, koja se dvi`i od negativni 8% za kreditnoto pazarno u-estvo, do pozitivnite 10,4% za depozitnoto pazarno u-estvo. Navedeni te pokazateli uka`uvaat na faktot deka aktivnosti te na prvi te dve banki, relativno pove}e bile naso~eni kon pribirawe depoziti, nasproti obemot na plasirawe sredstva vo stopanstvoto i kaj naseleni eto. [to se odnesuva pak do grupata sredni banki, devijacijata vo pazarnite u-estva e vo obratna nasoka od prethodnata grupa banki (8,7% za krediti, odnosno -4% za depoziti). Najmal stepen na devijacija e prisuten kaj grupata mali banki (-0,7% za krediti i -6,4% za depoziti). Sporedeno so 31.12.2003 godina, devijacii te kaj oddelnite grupi banki spored pazarnoto u-estvo vo kreditnata i depozitna aktivnost vo odnos na pazarnoto u-estvo spored vkupnata aktiva, vo osnova ostanuvaat nepromeneti.

Grafikon br. 7

Devijacija od pazarnoto u-estvo na oddelni grupi banki spored vkupnata aktiva



2.1.3. Sopstveni ~ka st rukt ura

Stepenot na privatiziranost na bankarski ot sistem na Republika Makedonija so sostojba na 30.06.2004 godina iznesuva 90,7%, odnosno 95,1% dokolku pri analizata ne se zeme predvid Makedonska banka za poddr}ka na razvojot a.d. Skopje koja e vo celosna dr`avna sopstvenost. Stepenot na privatiziranost e najmal kaj grupata mali banki (81,4%), dodeka ostanati te dve grupi banki imaat re~isi ist stepen na privatiziranost koj se dvi`i na nivo od 95%. Vo sporedba so krajot na 2003 godina, stepenot na privatiziranost bele`i porast od 3,7 procentni poeni kako rezultat na ostvareni ot porast na kapitalot vo sopstvenost na privatni lica kaj dve banki vo Republika Makedonija.

Vtoroto nivo na analiza se odnesuva na strukturata na obi~nite i prioritetni te akcii spored kategorijata na akcioneri. Pri toa, so sostojba na 30.06.2004 godina, fizi~kite lica se sopstvenici na 12% od vkupnite obi~ni akcii i 66,5% od prioritetni te akcii, dodeka pravnite lica vo privatna sopstvenost zaedno so pravnite lica ~ija{ to transformacija e zapi{ ana vo sudski ot registar poseduvaat 77,8% od iznosot na izdadenite obi~ni akcii i 31,6% od vkupnite prioritetni akcii. So sostojba na 30.06.2004 godina, javni ot sektor i op{ testvenite i javni te pretprijatija poseduvaat 8,9% od vkupnite obi~ni akcii i 1,8% od iznosot na pri ori tetni te akcii na ni vo na bankarski ot si stem.

Pregled br. 4

Struktura na obi~nite i prioritetni te akcii na bankite spored kat eprijat a na akcioneri, so sost ojb a 30.06.2004 gpd i na

	Opis	Obi~ni akcii	% vo vk. obi~ni akcii	Prioritetni akcii	% vo vk. prioritetni akcii
1	Fizi~ki lica	1,876,489	12.0%	505,175	66.5%
2	Pravni lica vo privatna sopstvenost i zadrugi	6,658,191	42.5%	213,254	28.1%
3	Pravni lica-transformacija zapi{ ana vo sudski registar i dobi eni Ref eni ja od Komi si ja	5,532,925	35.3%	26,289	3.5%
I	Vkupno (1+2+3)	14,067,605	89.8%	744,718	98.0%
4	Op{ testveni i javni pretprijatija	307,370	2.0%	2,073	0.3%
5	Javen sektor	1,082,578	6.9%	11,167	1.5%
6	Nedefiniran status	201,791	1.3%	2,122	0.3%
II	Sevкупno (I+4+5+6)	15,659,344	100.0%	760,080	100.0%

Na krajot na prvoto polugodie od 2004 godina, stranski ot kapital e prisuten kaj 15 banki vo zemjata so vkupno u~estvo od 45,7%. Pri toa, u~estvoto na stranski ot kapital e najgolemo kaj grupata gol emi banki (47%), a najmal o kaj grupata mali banki (43,8%).

Pregled br. 5

Strukt urno u~est vo na banki te spored vidot na sopst venost

Vid na sopstvenost	Broj na banki		U~estvo vo vkupni ot kapital (%)		U~estvo vo vkupnata aktiva (%)	
	31.12.2003	30.06.2004	31.12.2003	30.06.2004	31.12.2003	30.06.2004
Banki vo sopstvenost na doma{ ni privatni akcioneri	12	12	50.5	48.5	54.0	50.8
Banki vo sopstvenost na dr` avata	1	1	4.9	4.9	2.0	1.7
Banki vo sopstvenost na stranski akcioneri	8	8	44.6	46.6	44.0	47.5
Vkupno	21	21	100.0	100.0	100.0	100.0

Vo pogled na strukturata na bankite od aspekt na dominantni ot vid sopstvenost, 8 banki vo Republika Makedonija se vo sopstvenost na stranski akcioneri¹² i ovie banki u~estvuvaat so 46,6% vo vkupni ot bankarski kapital, odnosno 47,5% vo vkupnata aktiva na bankite. Od ovie 8 banki, 4 banki se podru`nici na stranski banki, i toa: Stopanska banka a.d. Skopje (National Bank of Greece - Grcija), Tutunska banka a.d. Skopje (Nova Qubqanska Banka DD Qubqana- Slovenija), Alfa banka a.d. Skopje (Alpha Bank Athens - Grcija) i T.X. Ziraat bankasi podru`nica Skopje (T.C. Ziraat Bankasi - Turcija).

Od 8-te banki koi se vo sopstvenost na stranski akcioneri, 5 banki se od grupata mali banki, 2 od grupata sredni banki i edna banka e od grupata golemi banki.

2.1.4. Bankarska mre`a i broj na vraboteni

So sostojba na 30.06.2004 godina, samo 4 banki od vkupni ot broj banki se so sedi{te nadvor od Skopje. Ovie 4 banki u~estvuvaat so 11,7% vo vkupni ot finansiski potencijal, odnosno so 14,7% vo vkupni ot bankarski kapital.

Vakvata nepovolna regionalna struktura od aspekt na ponudata na finansiski uslugi, vo golema mera e relativizirana preku postoeveto na razgraneta mre`a na filijali, ekspozituri, {alteri i delovni edinci. Taka, so sostojba na 30.06.2004 godina, bankite vo Republika Makedonija imaat: 36 filijali, 194 ekspozituri, 70 {alteri i 13 delovni edinci. Istotaka, vo funkcija na ocenka na ponudata na finansiski uslugi na teritorijata na Republika Makedonija, treba da se imaat predvidi {alterite na JP Makedonska po{ta (320 po{tenski edinci so 620 {alteri na teritorijata na Republika Makedonija) koi gi koristi Po{tenska banka a.d. Skopje. Treba da se istakne deka mre`ata na makedonskite banki e ograni~ena samo na teritorijata na Republika Makedonija. Samo edna banka ima svoje pretstavni {tvo vo stranstvo.

Vkupni ot broj vraboteni na nivo na site banki na krajot na prvoto polugodie od 2004 godina iznesuva 4.638, od koi 53% i pripa|aat na grupata golemi banki. Ostanatite dve grupi banki imaat relativno izedna~eno u~estvo vo vkupni ot broj vraboteni vo bankite vo Republika Makedonija od 26% (grupa sredni banki), odnosno 21% (grupa mali banki). Vo tekot na prвите 6 meseci od 2004 godina brojot na vraboteni vo bankite ostvaril neto porast od 43 lica. Od aspekt na prose~ni ot broj vraboteni vo bankarski ot sistem na Republika Makedonija, so sostojba na 30.06.2004 godina vo bankite vo prosek bilo vraboteno 221 lice. Pri toa, prose~ni ot broj na vraboteni vo grupata golemi banki iznesuva 1230 vraboteni, {to e za 5,6 pati pove}e od prosekot na nivo na bankarski ot sistem. Od druga strana, grupata mali banki ima najni zok prose~en broj na vraboteni (80).

¹² Kako banki vo sopstvenost na stranski akcioneri se smetaat bankite kaj koi {to stranski ot kapital u~estvuva so nad 50% vo vkupni ot kapital.

Pregled br. 6

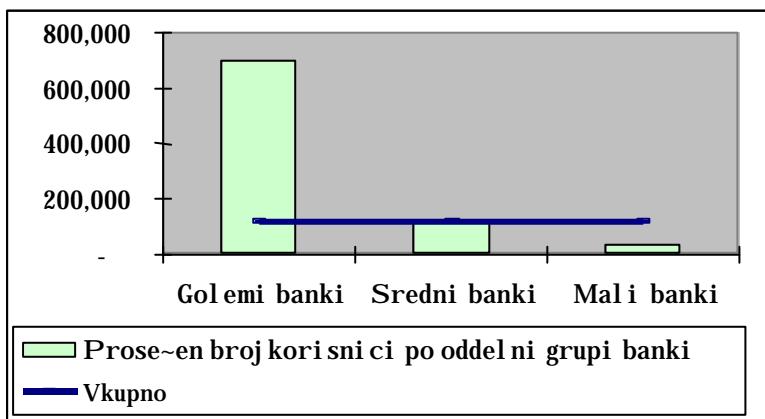
Struktura na ponudata na bankarski uslugi, spored prose-niot broj na korisnici so sostojba 30.06.2004 godina

Red. br.	Opis	Pravni lica	%	Fizi-ki lica	%	Vkupno	%
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8
1	Krediti, akreditivi, garancii	699	12.1%	5,539	4.5%	6,238	4.8%
2	Depoziti	4,996	86.7%	92,260	74.4%	97,256	74.9%
2a	- po viduvawe	4,963	86.1%	78,052	62.9%	83,015	64.0%
2b	- oro-eni	33	0.6%	14,207	11.5%	14,241	11.0%
3	Pari-ni karti-ki (debitni - kreditni)	70	1.2%	5,076	4.1%	5,146	4.0%
4	Tekovni smetki	-	0.0%	21,137	17.0%	21,137	16.3%
	Vkupno	5,765	100.0%	124,012	100.0%	129,777	100.0%

Analizata na bankarskiot sistem od aspekt na strukturata na ponudata na bankarski uslugi, spored prose-niot broj korisnici, poka`uva deka so sostojba na 30.06.2004 godina prose-niot broj korisnici na bankarski uslugi po oddelna banka vo Republika Makedonija iznesuva 129.777. Fizi-kite lica imaat dominantno u-estvo vo vkupniot prose-en broj korisnici (95,6%), dodeka naj-esto koristena usluga na krajot na prvoto polugodi e na 2004 godina e depozitnata aktivnost na bankite, odnosno 74,9% od prose-niot broj korisnici na site bankarski uslugi se korisnici na depozitni uslugi na bankite vo Republika Makedonija.

Grafikon br. 8

Struktura na prose-niot broj korisnici - fizi-ki lica po oddelni grupi banki



Analizirano spored oddelni grupi banki, prose-niot broj korisnici na bankarski uslugi e najgolem kaj prvata grupa banki i iznesuva 701.664 korisnici, { to e za 5,6 pati pove}e od utvrdeni ot prose-en broj korisnici na nivo na celiot bankarski sistem. Na toj na-in u{ te edna{ se potvrduva konstatacijata za relativno visokoto nivo na koncentracija vo bankarski ot sistem na Republika Makedonija. Prose-niot broj korisnici kaj grupata sredni banki iznesuva 111.064 i e na nivo na bankarski ot prosek, dodeka ovoj prosek kaj grupata mali banki iznesuva 35.290 korisnici, { to e za 2,8 pati pomalku od prose-niot broj korisnici na nivo na site banki vo Republika Makedonija.

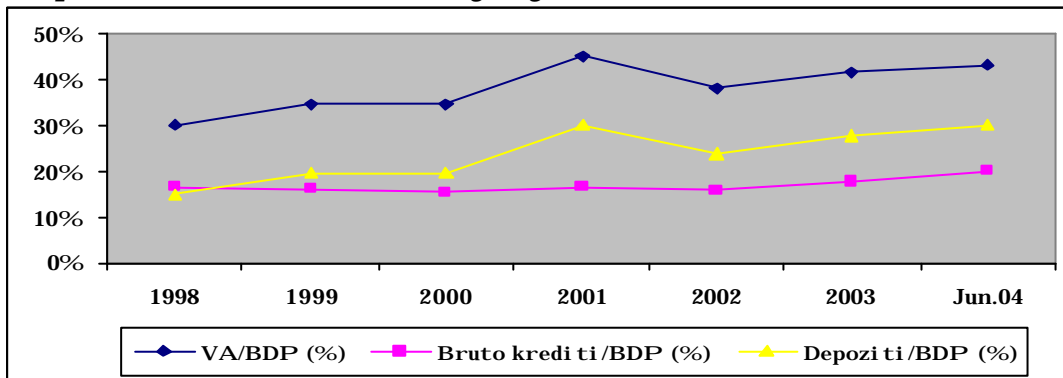
2.2. Aktivnost na bankite

Kontinuirani ot raste~ki trend na depozitni ot potencial na bankite vo Republika Makedonija od prethodnite godini prodol`i i vo tekot na prvoto polugodi e na 2004 godina. Ovoj potencial e glavna determinanta za intenzivirawe na kreditna aktivnost na bankite, { to voedno e vo funkcija na poddr`uvawe na vkupnata ekonomska aktivnost, istovremeno reflektiraj}i go i kontinuiranoto jakneve na stepenot i efikasnost na finansiskata intermedijacija vo makedonskata ekonomija. Samo za ilustracija, za prvite {est meseci od 2004 godina, vkupni ot iznos na novopribrani depoziti iznesuva{ e 5.650 milioni denari, dodeka porastot na bruto-kreditite na nefinansiski ot sektor (pretprijatija i naselenie) iznesuva{ e 5.683 milioni denari. Toa zna~i deka na neto-osnova, bankite go plasirale vkupni ot iznos na novopribrani depoziti vo prvite {est meseci od 2004 godina vo Republika Makedonija.

Stepenot na finansiska intermedijacija¹³ na bankite vo Republika Makedonija, i zmeren preku soodnosot na vkupnata aktiva, bruto-kreditite kaj komitent i vkupni te depoziti so bruto doma{ni ot proizvod, bel`e i umeren kontinuiran trend na porast.

Grafikon br. 9

Stepen na finansiska intermedijacija



Na 30.06.2004 godina, ovaj pokazatel presmetan kako odnos pome|u vkupnata aktiva, bruto-kreditite kaj komitent i vkupni te depoziti so bruto

¹³ Finansiskata intermedijacija e edna od osnovni te funkcii na finansiski ot sistem preku koj se ovozmo`uva kanalizirawe na finansiskite sredstva od suficitarnite kon deficiitarnite ekonomski subjekti, so cel nivno produktivno koristewe. Na toj na~in, finansiski ot sistem preku ova funkcija ima zna~ajna uloga vo promoviraweto na poefikasna i podinami~na ekonomija. Vo ramki na finansiski ot sistem, najzna~ajni, najgolemi i istoriski najstari finansiski posrednici se bankite. Osven bankite, kako finansiski posrednici se javuvaat i {tednite i kreditnite asocijacii, kreditnite unii, osigurnitelni te kompanii, penziskite fondovi i drugi finansiski intitucii. Stepenot na finansiskata intermedijacija naj-esto se meri preku soodnosot na vkupnata aktiva na bankite, kreditite ili depozitite so bruto doma{ni ot proizvod. Prvot indikator (vkupna aktiva/BDP) e pokazatel za golemnata na bankarski ot sistem, odnosno za negovata uloga i zna~ewe vo ekonomijata na edna zemja. Vtorot indikator (krediti/BDP) pred sî, ja meri aktivnosta na bankite vo privatni ot sektor, odnosno obemot na sredstva od za{tedite koi se kanaliziraat vo funkcija na ekonomski ot rast. Tretot indikator (depoziti/BDP) pred sî upatuvaa na stepenot na finansiskata dlabo~ina, odnosno negovata razvienenost, kako i na sigurnosta i doverbata na bankarski ot sistem. Stepenot na finansiska intermedijacija utvrden kako odnos me|u vkupnata aktiva i bruto doma{ni ot proizvod, vo napredni te zemji vo tranzicija se dvi`i okolu 100%, dodeka vo zemjite--lenki na EU iznesuva okolu 250%.

doma{ niot proizvod¹⁴ na Republika Makedonija, iznesuva 43,1%, 20,1% i 29,9%, soodvetno. Za sporedba, na 31.12.2003 godina tie iznesuvaa 41,4%, 17,8% i 27,7%, soodvetno.

2.2.1. Aktiva na bankite

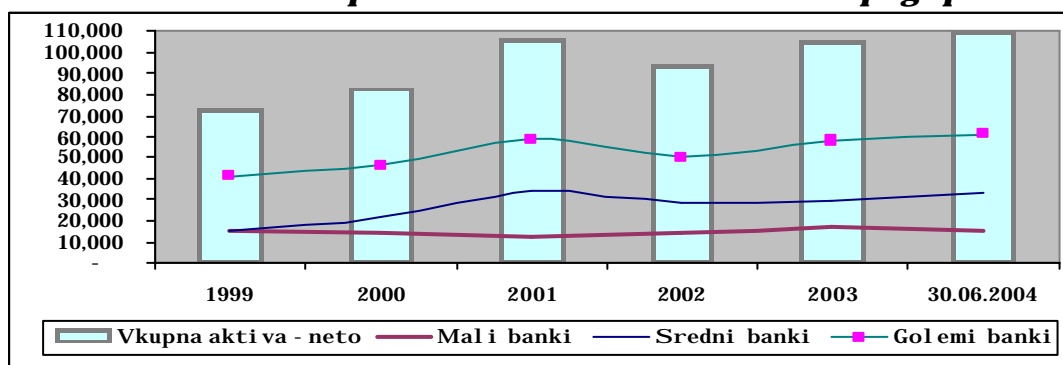
Trendot na porast na vkupnata aktiva registri ran vo izminati te pet godini prodol`i i vo tekot na prvoto polugodie od 2004 godina. Vakvata dinamika na vkupnata aktiva vo analiziraniot period glavno be{e poddr`ana od porastot na vkupnite depoziti, kako najzna~aen izvor na sredstva na bankite. So sostojba na 30.06.2004 godina, vkupnata aktiva na bankite vo Republika Makedonija, iznesuva{e 109.159 milioni denari, {to vo odnos na sostojbata na 31.12.2003 godina pretstavuva porast za 4.284 milioni denari, ili za 4,1% (Bilans na sostojba - Aneks br. 1).

Ovoj porast na aktivata na bankite vo Republika Makedonija vo celost e refleksija na porastot na aktivata po oddelni grupi banki. Taka, sporeduvaj}i ja sostojbata na 30.06.2004 godina so ona na 31.12.2003 godina, najgolem porast od 3.600 milioni denari ili 12,2% bele`i aktivata na grupata sredni banki, dodeka aktivata na grupata golemi banki bele`i porast od 2.757 milioni denari ili 4,7%. Nasproti niv, aktivata na grupata mali banki vo analiziraniot period bele`i pad za 2.074 milioni denari ili za 12,1%. Ottuka proizleguva deka analizirano po grupi banki (golemi, sredni i mali), najgolem pri dones za porastot na vkupnata aktiva ima grupata sredni banki ~ie u~estvo vo vkupniot porats e 84,0%, dodeka na grupata golemi banki í otpa|aat 64,4%. Nasproti niv, grupata mali banki bele`i pad vo analiziraniot period, so {to go namaluva porastot na vkupnata aktiva za 48,4%.

Sepak, i pokraj vakvite dvi`ewa, so sostojba na 30.06.2004 godina, strukturata po grupi banki ostanuva neizmenenta vo odnos na sostojbata na 31.12.2003 godina, so {to grupata golemi banki i ponatamu ja zadr`uva svojata dominantna pozicija so 55,9% (55,5% - 31.12.2003 godina), po {to sledi grupata sredni banki so 30,3% (28,1% - 31.12.2003 godina) i grupata mali banki so 13,9% (16,4% - 31.12.2003 godina).

Grafikon br. 10

Trend na dvi`ewe na vkupnat a aktiva na bankarski sist empo grupi banki

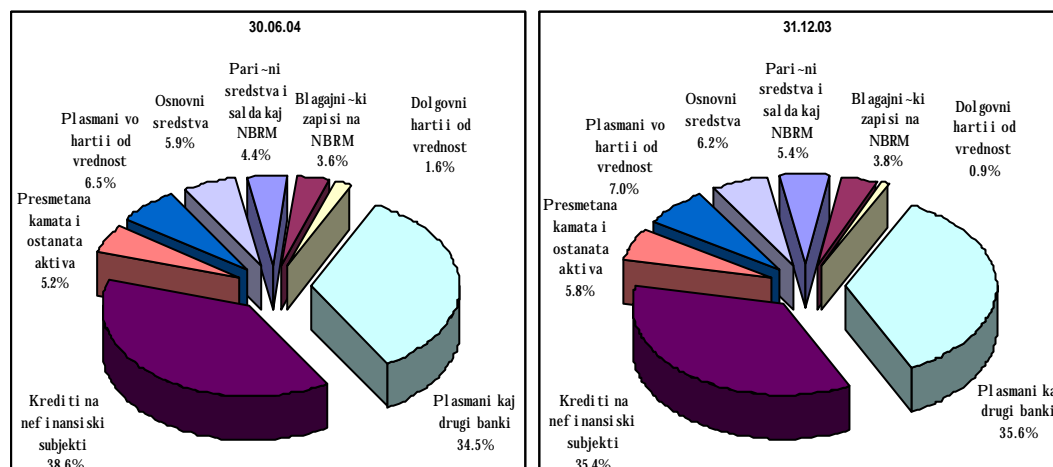


¹⁴ Procenet podatok za 2003 godina od Dr`aven zavod za stati stika

Zgolemuwaweto na aktivata vo odnos na 31.12.2003 godina, re-isi vo celoste rezultat na porastot na kreditnata aktivnost na bankite, poradi toa { to kreditite na nefinansijski te subjekti (pretprijati ja i naselenie) vo analizirani ot period i maat najzrazen porast vo odnos na porastot ili padot na ostanatite pozicii na aktivata, koje nezna-itel en.

So sostojba na 30.06.2004 godina, strukturata na aktivata bele`i mali pomestuvawa vo odnos na sostojbata na 31.12.2003 godina. I meno, kreditite na nefinansijskite subjekti so u-estvoto od 38,6% vo ramki na aktivata (35,4% - 31.12.2003 godina), go prezemaa dosega{ noto prvo mesto na plasmanite kaj drugi banki na koi otpa|a 34,5% (35,6% - 31.12.2003 godina). Zaedno, ovie dve pozicii zazemaat 73,1% od vkupnata aktiva, so { to pretstavuvaat nejzini dva najzna-ajni segmenta. Ostanatite 26,9% se odnesuvaat na pozicii na aktivata -ie poedine~no u-estvo ne bele`i pozna-ajni promeni vo dvata sporedbeni perioda. Vakvite strukturalni pomestuvawa vo korist na kreditite na nefinansijski te subjekti, upatuvaa na zadr`uvawe na trendot na intenzivirawe na kreditnata aktivnost od izminati ot period i na postepeno napu{tawe na dosega{ nata strategija na bankite kon naso-uvawe na najgolemi ot del od deviznite za{tedi na naseleni eto vo plasmani vo prvoklasni banki vo svetot.

Grafikon br.11
Struktura na aktivata



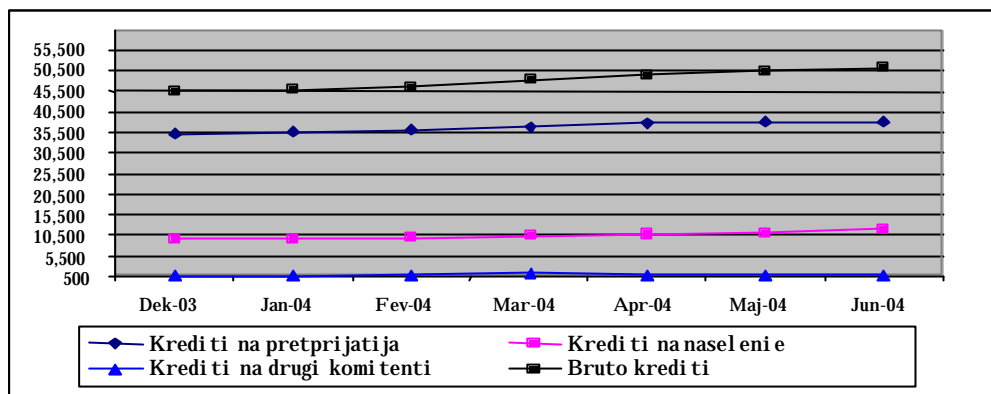
2.2.1.1. Kredit na aktivnost na bankite (kredit na nefinansijski subjekti)

Kontinuiranata mese-na pozitivna dinamika na kreditnata aktivnost na bankite (koja zapo~na vo maj 2003 godina) prodol`i i vo tekot na prvoto polugodie od 2004 godina. Ovie dvi`ewa se potvrduvaat preku porastot na bruto-kreditite na komitenti (nefinansijski pravni lica i naselenie) za 5.683 milioni denari ili za 12,6%, na 30.06.2004 godina vo sporedba so 31.12.2003 godina, odnosno za 10.302 milioni denari ili 25,4% sporedeno na godi{no nivo. Isti ot trend se zabele`uva i pri analizata na kreditite na nefinansijski te subjekti na neto osnova, koi vo odnos na krajot na 2003 godina bele`at zgolemuwawe za 5.008 milioni denari ili za 13,5%, odnosno za 8.609 milioni denari ili za 25,7% sporedeni na godi{no nivo. Za sporedba, polugodi{ nata stapka na porast na bruto kreditite za periodot 31.12.2002 - 30.06.2003 godina iznesovala 4,6%, dodeka godi{ nata stapka na porast za periodot 30.06.2002 - 30.06.2003 godina iznesovala 0,8%. Vakvite stapki na

porast upatuvaa na kontinuirani ot trend na zgol emuvawe na krediti raweto na preprijatijata i naselenieto od strana na banki te vo tekot na prvoto polugodi e od 2004 godina, koj na mese~na osnova postepeno se intenzi vi ra.

Grafikon br.12

Mese~na dinamika na kreditite



Analizirano spored **grupi banki** (golemi, mali i sredni), zgol emuvaweto na bruto-kreditite na polugodi { no ni vo e re~isi ramnomerno usloveno od zgol emuvaweto na kreditite kaj grupite sredni i golemi banki, so ogle na faktot { to 57,3% od vkupni ot porast se odnesuva na porastot na bruto kreditite na grupata sredni banki, a 44,1% na grupata golemi banki. Nasproti ni v, grupata mali banki bele` i negativen trend vo analizirani ot period, so { to go namaluva vkupni ot porast na bruto-kreditite za 1,4%. Vo strukturata na bruto kreditite, dominantno mesto ima grupata golemi banki so 49,1% (49,5% - 31.12.2003 godina), po { to sleduva grupata sredni banki so 37,1% (34,5% - 31.12.2003 godina). Ostanatite 13,8% se odnesuvaat na grupata mali banki (16,0% - 31.12.2003 godina).

So sostojba na 30.06.2004 godina, od aspekt na **sektorskata struktura**, dominantno mesto i natamui maat kreditite na preprijatija koi vo vkupni te krediti u~estvuvaat so 74,8% (78,2% - 31.12.2003 godina), a kreditite na naselenie u~estvuvaat so 23,4% (20,8% - 31.12.2003 godina). Pritoa, i ako od aspekt na sektorskata struktura nema promena, se pak, analizirano dinami~ki, postoji kontinuiran trend na porast na u~estvoto na krediti na sektorot naselenie za smetka na u~estvoto na kreditite na sektorot preprijatija.

Isto taka, vo analiziraniot period ne se zabele`ani pozna~ajni promeni vo **valutnata struktura** na kreditnata aktivnost na banki te. I meno, 62,9% od vkupni odobreni te krediti od strana na banki te se denarski (61,6% - 31.12.2003 godina), 20,9% se denarski krediti so devizna klauzula (22,2% - 31.12.2003 godina), a ostatokot od 16,1% se devizni krediti (16,2% - 31.12.2003 godina).

Pregled br. 7**Struktura na kreditite na nefinansijski te subjekti**

vo MKD (000,000)

Period	Korisnici	Pret prijatija		Drugi komitenti		Naselenie		Vkupno
	Ro-nost	Denarski	Devi zni	Denarski	Devi zni	Denarski	Devi zni	
31.12.2003	Dostasani	805	108	1	30	137	0	1,082
	Kratkoro-ni	12,713	1,665	24	60	1,732	-	16,193
	Dolgoro-ni	6,914	3,918	-	98	6,853	3	17,786
	Nefunkcionalni	7,897	1,303	155	99	655	18	10,126
	Bruto krediti	28,329	6,994	179	287	9,376	21	45,186
	Rezervi za potencijalni zagubi							-8,075
	Neto krediti							37,111
30.06.2004	Dostasani	971	222	6	32	148	0	1,381
	Kratkoro-ni	13,830	1,783	406	71	2,067	9	18,168
	Dolgoro-ni	7,918	4,632	10	114	8,687	85	21,446
	Nefunkcionalni	7,548	1,141	175	95	901	17	9,876
	Bruto krediti	30,268	7,778	597	312	11,803	112	50,870
	Rezervi za potencijalni zagubi							-8,751
	Neto krediti							42,119

Analizirano spored **ro-nosta**, najvisoko u-estvo imaat dolgoro-nite krediti so 42,2% (39,4% - 31.12.2003 godina), po { to sleduvaat kratkoro-nite krediti so 35,7% (35,8% - 31.12.2003 godina)¹⁵. Ova govori za prodol`uvawe na trendot na strukturno pomestuvawe vo nasoka na porast na u-estvoto na dolgoro-nite krediti za smetka na padot na u-estvoto na kratkoro-nite krediti, koe na 31.12.2003 godina za prv pat be{ e povi soko od u-estvoto na kratkoro-nite krediti za 3,6 procentni poeni. Vo toj kontekst e i podatokot deka vo anal izi rani ot peri od, porastot na dolgoro-nite krediti e za re~isi dva pati povisok od porastot na kratkoro-nite krediti. Od sektorski aspekt, spored ro-nosta, na pol ugodi { no ni vo, poi ntenzi ven porast bele`at dolgoro-nite krediti na naselenie (za 1.916 milioni denari ili 27,9%), nasproti evidentirani ot porast na dolgoro-nite krediti kaj preprijatija (za 1.718 milioni denari ili 15,9%).

2.2.1.2. Plasmani kaj banki

Vtor dominanten segment na aktivata, pokraj kreditite kaj nefinansijski te subjekti, se plasmanite kaj doma{ ni i stranski banki. So sostojba na 30.06.2004 godina, plasmanite kaj doma{ ni i stranski banki i znesuvaa 37.711 milioni denari, odnosno 34,5% od vkupnata aktiva na bankite vo Republika Makedonija. Sporedeno so krajot na 2003 godina, tie bele`at porast za 410 milioni denari ili za 1,1%. Vo strukturata na plasmanite kaj banki, dominantno u-estvo imaat deviznite smetki kaj doma{ ni i stranski banki so 93,6%. Ostanati te 6,4% se odnesuvaat na krediti odobreni na drugi banki (Bilans na sostojba - Aneks br.1).

Analizirano spored **grupi banki**, strukturata na plasmani kaj doma{ ni i stranski banki e re~isi neizmeneta vo odnos na krajot na 2003 godina. Najgolem del (66,9%) se odnesuva na u-estvoto na grupata golemi banki (62,1% - 31.12.2003 godina).

¹⁵ Dostasani te i nefunkcionalni te krediti se iskl u-eni od anal izata na ro-nata struktura na krediti so oged na ni vni ot nedef ini ran ro-en status.

2.2.1.3. Plasmani vo hartii od vrednost

Na 30.06.2004 godina, portfolioto na hartii od vrednost iznesuva { e 12.918 milioni denari, odnosno 11,8% od vkupnata aktiva na bankite vo Republika Makedonija, { to e neizmeneto u-estvo sporedeno so krajot na 2003 godina. Sporedeno na polugodi { no ni vo, portfolioto na hartii od vrednost bele`i porast za 593 milioni denari ili za 4,8%, { to glavno e rezultat na porastot na drugite dolgovni hartii od vrednost, so ogleđ na toa deka pove}eto od ostanatite pozicii vo ramkite na portfolioto od hartii na vrednost bele`at pad. Porastot na ovoj vid dolgovni hartii od vrednost se dol`i na voveduvaweto kratkoro~ni dr`avni hartii od vrednost na makedonskiot finansiski pazar¹⁶, koi na 30.06.2004 godina iznesuvaa 837,8 milioni denari (ovoj iznos se odnesuva samo na dr`avnite zapisi kupeni za svoja smetka od strana na bankite). Vkupni ot iznos na dr`avni zapisi vo koi e vklufen i iznosot na dr`avni zapisi kupeni za smetka na indirektni u-esnici iznesuva 1.800 milioni denari.

Analizirano od aspekt na strukturata, ne se zabele`ani pomestuvawa, taka { to i so sostojba na 30.06.2004 godina, najgolem del od hartii od vrednost, se odnesuvaat na dr`avnite obvrznici izdadeni od strana na Republika Makedonija po razli~ni osnovi i na blagajni~kite zapisi na Narodna banka na Republika Makedonija.

So sostojba na 30.06.2004 godina, dr`avnite obvrznici izdadeni od strana na Republika Makedonija iznesuvaa 6.498 milioni denari ili 50,3% od vkupnoto portfolio na hartii od vrednost (54,4% - 31.12.2003 godina). Od niv, 87,8% otpa|aat na dr`avnite obvrznici izdadeni vrz osnova na restrukturaweto na Stopanska banka AD Skopje¹⁷ koi se so rok na

¹⁶ Dr`avnite zapisi se kratkoro~ni hartii od vrednos{to koi gi izdava dr`avata za finansirawe na tekovniot deficit vo buxetot, odnosno nadmiuvawe na privremenite likvidnosni problemi poradi vremenskata neusoglasenost na javni te prihodi i rashodi. Prvite dr`avni zapisi vo Republika Makedonija bea izdadeni vo januari 2004 godina. Realizacijata na ovoj projekt proizleguva od potrebata za pro{iruvawe na izvorite za finansirawe na buxetskiot deficit za pottiknuvawe na razvojt na finansiskite pazari vo Republika Makedonija, kako i za diverzificirawe na portfolioto na hartii od vrednost. Izdava~e dr`avata (Ministerstvoto za finansii), dodeka NBRM se javuva vo uloga na agent na dr`avata. Dr`avnite zapisi se izdavaat vo doma{na valuta, vo dematerijalizirana forma, odnosno vo forma na elektronski zapisi i imaat rok na dostasuvawe od 3 meseci. Nivnoto izdavawe i isplata se vr{at po nominalna vrednost, dodeka prodaba se vr{i po diskontirana vrednost. Izdavaweto na dr`avnite zapisi opfa}a inicijalna (primarna) prodaba na zapisi te od strana na izdava~ot po pat na aukcii. Aukcii te se sproveduvaat preku Elektronski sistem za sproveduvawe na aukcii te, do koj pristap imaat samo agentot (NBRM), izdava~ot (dr`avata, odnosno Ministerstvoto za finansii) i ovlastenite direktni u-esnici. Kako ovlasteni direktni u-esnici se javuvaat bankite vo Republika Makedonija, koi mo`at da kupuvaat i prodavaat dr`avni zapisi za svoja smetka ili za smetka na indirektnite u-esnici (pravni fizi~kili ca) i koi imaat sklu~eno Dogovor za u-estvo na primarni ot pazar na dr`avni zapisi. Aukcii te na dr`avnite zapisi se sproveduvaat vrz principot na tender so kamatni stapki (nivnata postavenost mo`e da se bazira na primenata na dva tipa tenderi: tender so pove}ekratni ceni i tender so edinstvena cena), spored odnapred utvrden raspored na odr`uvawe, specifi ciran vo Kalendar za emisija na dr`avni zapisi (pokraj redovni te, postoji mo`nost za sproveduvawe i na vonredni aukcii, koi ne se sodr`ani vo Kalendarot). **I zvor:** *Mese~na i nf ormacija 1/2004 - Narodna banka na Republika Makedonija*

¹⁷ Zakon za garanti rawe na investicijata na strategiski investitori i za prezemawe na oddelni pobaruvawa od krajni korisnici od strana na Republika Makedonija vo Stopanska banka a.d. Skopje.

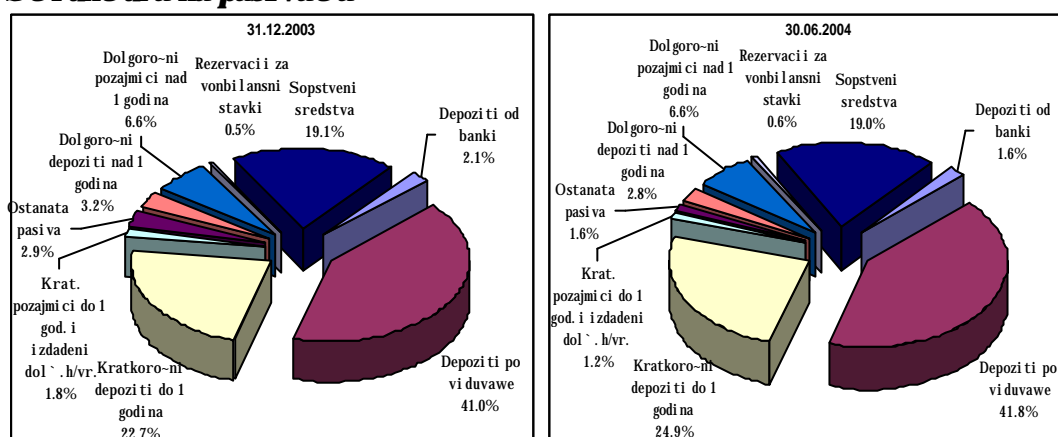
dostasuvawe od 14 godini. Ostatokot se obvrznici izdadeni od strana na Republika Makedonija, Agencijata za sanacija na banka, kako i vrz osnova na "zamrznato" devizno { tedewe.

Na 30.06.2004 godina, blagajni~kite zapisi na Narodna banka na Republika Makedonija i znesuvaa 3.977 milioni denari, ili 30,8% od vkupnoto portfolio na hartii od vrednost (32,3%- 31.12.2003 godina).

2.2.2. Obvrski i sopstveni sredstva

So sastojba na 30.06.2004 godina, strukturata na pasivata ne bele`i promeni vo odnos na sastojbata na 31.12.2003 godina. Najzna~ajna komponenta na pasivata na bankite i ponatamu se depozitite na nefinansijski te pravni lica i naselenie so 69,5% i sopstvenite sredstva so 18,8%. Treta poznajna kategorija na izvori na sredstva se depoziti i pozajmici od banki so u~estvo od 9,4% vo pasivata. Od niv, dominantnoto mesto so 70,0% go zadr`aa dolgoro~nite pozajmici, koji glavno se odnesuvaat na pozajmici te od stranski banki vrz osnova na dolgoro~ni stranski kreditni linii.

Grafikon br.13
Struktura na pasivata

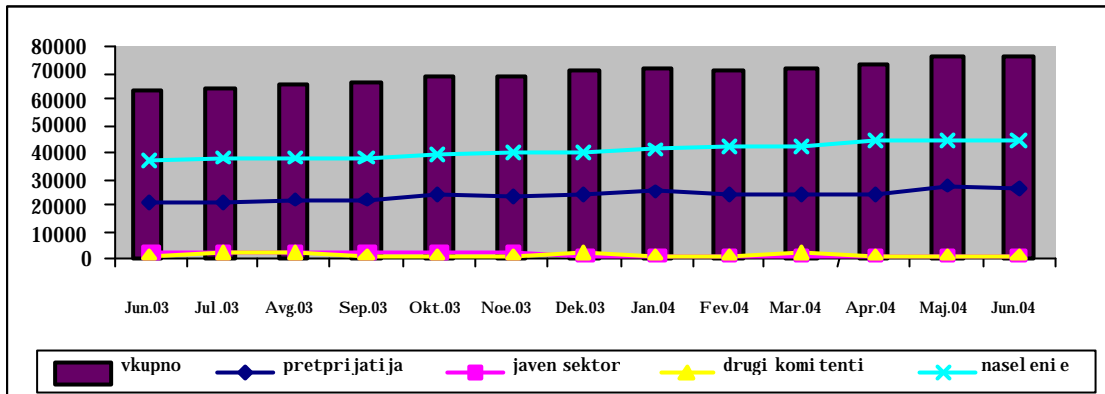


2.2.2.1. Depoziti na nefinansijski pravni lica i naselenie

Pozitivnata mese~na dinamika na depozitni ot potencial na bankite vo Republika Makedonija registri rana i vo izminatata godina, prodol`i i vo prvoto polugodie od 2004 godina, so naglasen intenzitet vo maj 2004 godina. Vкупnite depoziti od nefinansijski pravni lica i naselenie na 30.06.2004 godina iznesuvaa 75.839 milioni denari, { to pretstavuva porast za 5.650 milioni denari ili za 8,0% vo odnos na 31.12.2003 godina, odnosno za 12.761 milioni denari ili za 20,1% sporedeno so sastojbata na 30.06.2003 godina.

Grafikon br.14

Dvi`ewe na vkupnite depoziti i na depozitite od nefinansiski pravni lica i naselenie



Analizirano spored **grupi banki** (golemi, sredni i mali), na 30.06.2004 godina, dominantno u-estvo vo strukturata na vkupnite depoziti, kako i vo depozitite na naselenie po viduvawe i deviznite depoziti (kako glavni kategorii na vkupnite depoziti), ima{ e grupata golemit e banki so 66,3%, 70,0%, 65,8% i 69,3%, respekti vno. Vo sporedba so krajot na 2003 godina, strukturnite u-estva na poodelnite grupi banki vo vkupniot depoziten potencijal se re~isi nepromeneti. Ottuka, sporedeno na polugodi { no nivo, porastot na ovie kategorii depoziti vo najgol emamera e odraz na porastot na vkupnite depoziti kaj grupata gol emi banki, koji znesuva 60,2%, 58,0%, 65,9% i 86,1%, respekti vno od vkupniot porast.

Analizata **po sektori**, upatuvaa na dominantno u-estvo na depozitite na naselenie so 58,8% (57,8% - 31.12.2003 godina), po koi sleduvaat depozitite na pretprijati ja so 35,1%, { to e za 0,4 procentni poeni pomalku vo odnos na 31.12.2003 godina. Spored podelbata po sektori, najzabele`itelen porast vo analiziraniot period imaa depozitite na naselenie so 4.014 milioni denari ili za 9,9%, so { to zazemaat 71,0% od vkupniot porast na depozitni ot potencijal.

Analizirano od aspekt na **ro-nosta**, na polugodi { no nivo (juni 2004 godina/dekemvri 2003 godina), strukturata ostana neizmeneta, so { to depozitite po viduvawe¹⁸ i ponatamu imaat dominantno mesto so 60,1% (61,2% - 31.12.2003 godina), dodeka kratkoro~nite depoziti zazemaat 35,8% (34,0% - 31.12.2003 godina). No, i pokraj faktot na neizmeneta struktura spored ro~nosta, vo analiziraniot period, kako i vo tekot na izminatata godina, kratkoro~nite depoziti bele`at pointenziven porast (za 3.352 milioni denari ili 14,1%) od depozitite po viduvawe (za 2.650 milioni denari ili 6,2%), so { to zazemaat 60,3% od vkupniot porast na depozitite.

Valutnata struktura na depozitni ot potencijal na bankite ne bele`i pozna~ajni promeni, sporedeno na polugodi { no nivo (31.12.2003 godina/30.06.2004 godina). Deviznite depoziti u-estvuvaat so 54,1% (52,7% - 31.12.2003 godina), denarskite so 41,2% (42,9% - 31.12.2003 godina), a denarskite depoziti so devizna klauzula so 4,7% (4,4% - 31.12.2003 godina). Vo analiziraniot period, pointenziven porast bele`at deviznite depoziti,

¹⁸ Vo ramkite na depozitite po viduvawe se vku~eni i ograni~eni te depoziti.

u-estvuvaj}i so 72,0% vo porastot na vkupnite depoziti. Pri toa, najgolem pri dones od ni v, so 58,5% i ma porastot na deviznite depoziti na naseleni e, a deviznite depoziti na pretprijatija u-estvuvaat so 38,1%. Ova si u{ te govori za izrasenata sklonost kon { tedewe vo stranska valuta od strana na naselenieto, kako i za mo`nosta za slobodno raspolagawe so deviznite sredstva od strana na pretprijatijata soglasno so odredbite od Zakonot za devizno rabotewe.

Pregled br. 8

Struktura na depozitite od nefinansiski pravni lica i naselenie

Period	Depoziti	Pretprijatija		Javen sektor		Drugi komitent i		Naselenie		Vkupno
		Denarski	Devizni	Denarski	Devizni	Denarski	Devizni	Denarski	Devizni	
31.12.2003	Ro-nost									
	Povidu vawe	8.527	7.019	1.461	-	1.708	-	7.093	16.119	41.928
	Ograni-eni	485	462	64	-	8	-	-	-	1.020
	Krat koro-no oro-eni do 1 godi na	6.724	1.481	535	-	433	181	3.583	10.899	23.836
	Dolgoro-no oro-eni nad 1 godi na	231	-	156	-	112	9	2.083	815	3.405
	Vkupno	15.967	8.963	2.217	-	2.260	190	12.759	27.833	70.188
	Stapka na promena na depozitite vo odnos na 30.06.2003	17.1%	19.4%	-16.5%		-3.2%	187.2%	14.8%	7.7%	11.1%
30.06.2004	Ro-nost									
	Povidu vawe	8.230	7.827	1.365	-	1.564	-	7.902	17.479	44.367
	Ograni-eni	571	604	48	-	6	-	-	-	1.230
	Krat koro-no oro-eni do 1 godi na	7.007	2.081	670	-	466	320	4.824	11.820	27.188
	Dolgoro-no oro-eni nad 1 godi na	280	-	148	-	37	9	1.668	913	3.054
	Vkupno	16.089	10.512	2.231	-	2.074	329	14.393	30.212	75.839
	Stapka na promena na depozitite vo odnos na 31.12.2003	0.8%	17.3%	0.6%		-8.3%	73.3%	12.8%	8.5%	8.1%

2.2.2.2. Sopstveni sredstva

So sostojba na 30.06.2004 godi na, sopstvenite sredstva na bankite vo Republika Makedonija iznesuvaa 20.480 milioni denari i vo strukturata na vkupnite izvori na sredstva imaa u-estvo od 18,8%. Sporedeno so krajot na 2003 godi na, sopstvenite sredstva bele`at porast za 404 milioni denari ili 2,0%. Analizirano spored grupi banki (golemi, sredni i mali), sopstvenite sredstva na 30.06.2004 godi na se re~isi ramnomerno rasporedeni kaj site tri grupi banki, pri { to najvisoko u-estvo ima grupata sredni banki so 36,3% vo ramkite na vkupnite sopstveni sredstva. Za sporedba na 31.12.2003 godi na, najvisoko u-estvo ima{ e grupata mali banki so 35,4%.

2.2.3. Vonbilansni aktivnosti na bankite

Vkupnata vonbilansna aktiva na bankite vo Republika Makedonija na krajot od prvoto polugodie na 2004 godi na iznesuva 11.700 milioni denari i vo odnos na krajot od 2003 godi na bele`i zgolemu vawe od 221 milion denari ili za 1,9%. Vakvata pozitivna dinamika na vonbilansnite aktivnosti na bankite, vo najgolema mera e refleksija na porastot na odobrenite neiskoristeni ramkovni krediti za 273 milioni denari i nepokrienite garancii i akreditivi za 230 milioni denari.

Rizicite vonbilansni stavki vo vkupnata vonbilansna aktiva u-estvuvaat so 92,6% i vo odnos na krajot od 2003 godi na nivnoto u-estvo e zgolemeno za 2,8 procentni poeni. Ovoj pokazatel ukauva deka eden zna-ael del od vkupnite vonbilansni aktivnosti na bankite vo Republika Makedonija povlekuvaat odreden krediten rizik i kako takvi imaat potencial da se transformiraat vo bilansni pobaru vawa.

Pregled br.9
Vonbilansni aktivnost

vo MKD (000,000)

	30.06.2004	31.12.2003	30.06.2003	31.12.2002	30.06.2002	31.12.2001	31.12.2000	31.12.1999
Pokrieni vonbil. stavki	866	1,174	884	1,238	1,400	3,134	1,573	1,899
^inidbeni garancii	3,317	3,291	3,306	3,010	2,322	3,340	3,244	2,744
Neisk. ramkovni krediti obvrski za kreditirawe	695	422	563	536	167	155	123	65
Nepokrieni garancii, akreditivi.	6,822	6,592	5,991	6,504	8,825	8,811	9,059	9,300
Vkupno vonbilansno	11,700	11,479	10,744	11,288	12,714	15,440	13,998	14,008
Rizina aktiva/vkupna vonb. aktiva	92.60	89.77	91.77	89.03	88.99	79.70	88.77	86.44

Analizirano spored dinamika, vo tekot na prvite 6 meseci od 2004 godina, bankite vo Republika Makedonija odobrile vkupni vonbilansni pobaruwawa vo iznos od 8.764 milioni denari i bile zatvoreni vkupni vonbilansni pobaruwawa vo iznos od 8.416 milioni denari. Vo tekot na isti ot period, na towar na bankite padnale vonbilansni pobaruwawa vo vkupen iznos od 348 milioni denari. Vkupni ot iznos na naplateni vonbilansni stavki vo isti ot period e 152 milioni denari, { to e 43,7% od one koi padnale na towar na bankite vo prvoto polugodi e od 2004 godina.

Od strukturen aspekt, najvisoko u~estvo vo vkupnata vonbilansna aktiva imaat nepokrienite garancii i akreditivi koe so sostojba na 30.06.2004 godina iznesuva 58,3% od vkupnata vonbilansna aktiva. Nivnoto u~estvo vo strukturata na vonbilansnata aktiva sporedeno so sostojbata na krajot od 2003 godina e re~isi nepromeneto.

2.3. Rizici vo bankarskoto rabotewe

Bankite vo svoeto rabotewe se izlo`eni na razli~ni vidovi rizici koi proizleguvaat od opkru`uvaweto vo koe deluvaat bankite, kako i od vnatre{nite faktori vo sami te banki. Eksterni te rizici se predizvikani od razli~ni faktori, me|u koi najva`no e sevkupното ekonomsko, politi~ko i pravno opkru`uvawe vo koe rabotat bankite. Ovie rizici re~isi podednakvo se odrazuvaat na raboteweto na site banki. Me|utoa donesuvaweto na konkretni delovni odluki, izborot na klienti na bankite, interni te sistemi na bankite, postavuvaweto na vnatre{nata kontrola i vnatre{nata revizija pojasno go determi ni raat rizini ot prof il na bankite.

Najkarakteristi~ni vidovi rizici vo bankarskoto rabotewe se kreditni ot rizik, likvidnosni ot rizik, kursni ot rizik i rizikot od nesolventnost. Razvojot na novi, posofisticirani bankarski proizvodi i usluga i vospostavuvaweto novi procesi i aktivnosti vo bankite, ne samo { to gi menuvawe}e postoe~kite tuku vlijae i na pojavata i razvojot na novi formi na rizici. Bankarski ot sistem na Republika Makedonija si u{te se karakterizira so domi nacija na klasi~ni te formi na rizici.

Uspe{ noto upravuvawe so rizicite podrazbira vospostavuvawe adekvaten sistem na integrirano sledewe na rizicite. Ovoj proces vo bankite se sproveduva vo sorabotka so Narodna banka na Republika Makedonija, ~ija uloga e donesuvawe na supervizorska regulativa i supervizorski cirkulari, so koi se postavuvaat osnovite za upravuvawe so razli~ni vidovi bankarski rizici.

2.3.1 Kredit en rizik

Vo tekot na izminatiot period na tranzicija, eden od osnovnite problemi so koj se soo-uvaa{ e bankarski ot sistem na Republika Makedonija be{ e problemot na visok iznos na kumulirani rizi~ni kreditni plasmani. Ovoj problem se mani festira preku visokiot procent na t.n. nefunkcionalni kreditni izlo`enosti, bez izgledi za naplata, koj vo po~etniot period od tranzicijata i za vreme na kosovskata kriza dostigna nivo od nad 40%. Vo tekot na poslednite godini karakteristi~en e permanenten trend na namaluvawe na nivoto na kreditni ot rizik¹⁹ { to se potvrduva i so analizata na osnovnite indikator i za dvi`eweto na kvalitetot na kreditnoto portfolio na bankite vo Republika Makedonija vo prvoto polugodie od 2004 godina.

Vkupnata kreditna izlo`enost na bankite so sostojba na 30.06.2004 godina iznesuva 110.213 milioni denari i vo sporedba so 31.12.2003 godina bele`i zgolemuwawe od 5,7% ili 5.907 milioni denari (Aneks br. 3). Porastot na kreditnata izlo`enost vo najgolem del e rezultat na intenzivirawe na kreditnata aktivnost na bankite, a vo pomala mera se dol`i na porastot na nivnite vonbilansni aktivnosti.

Analizata na nivo na oddelni grupi banki uka`uva na postoeve na razliki vo dinamikata na dvi`ewe na vkupnata kreditna izlo`enost po oddelni grupi banki. Kaj grupata golemi banki e zabele`an porast od 3.569 milioni denari ili za 6,1% vo odnos na 31.12.2003 godina. Porastot na vkupnata kreditna izlo`enost na grupata sredni banki od 4.288 milioni denari ili 14,4% i namaluwaweto na kreditnata izlo`enost na grupata mali banki od 1.950 milioni denari ili 12,5% vo najgolem del e rezultat na premi not na edna banka od grupata mali vo grupata sredni banki.

Strukturnata analiza na kreditnoto portfolio na bankite poka`uva deka vo tekot na prvoto polugodie od 2004 godina nema zna~ajni pomestuvawa vo strukturnoto u~estvo na osnovnite kategorii koi ja so~inuvaat vkupnata kreditna izlo`enost na bankite. I meno, kategorijata redovni krediti so svoeto u~estvo od 67,9% (66,0% na 31.12.2003 godina) ostanuva negova

¹⁹ Kreditite odobreni od strana na bankite se dominantna forma na finansirawe na aktivnostite na privatniot sektor vo Republika Makedonija. Pazarot na kapital si u{te ima marginalna uloga vo finansiraweto na privatniot sektor, poradi {to e potrebno negovonata mo{no razvivawe i prodlabo~uvawe. Specifi~nite vidovi na finansirawe (lizing, faktoring, forfejting) se vo svojot za~etok. Kreditni ot rizik si u{te ima dominantna uloga vo definiraweto na rizi~niot profil na bankite vo Republika Makedonija. Ovoj rizik proizleguva od verojatnosta komitentot na bankata delumno ili celosno da ne gi izmiri svoite obvrski koi proizleguvaat od sklu~en dogovoren odnos, ili da ne gi izmiruva obvrskite vo dogovorenite rokovi. I ako kreditniot rizik se javuva pri postoeve na site dol`ni~ko doveritel ski odnosi pomeju bankata i komitentot, ovoj rizik naj~esto se povzuva so kreditnata aktivnost na bankite.

dominantna komponenta. Potoa sleduvaat kategoriiite Drugi pobaruwawa 12,8% (13,6% na 31.12.2003 godi na), Nefunkcionalni krediti 9,5% (10,3% na 31.12.2003 godi na), Vonbilansnata izlo`enost 9,3% (9,6% na 31.12.2003 godi na) i Redovnata kamata 0,5% (0,5% na 31.12.2003).

Prose~noto niwo na rizi~nost na kreditno portfolio, izrazeno kako odnos pome|u presmetanite potencijalni zagubi i vkupnata kreditna izlo`enost, iznesuwa{ e 10,1% na krajot od prvoto polugodie na 2004 godi na, { to odgovara na rizi~na kategorija B i e re~isi na isto niwo kako i na 31.12.2003 godi na. Po grupi banki ovoj pokazatel e najvisok kaj grupata mali banki 14,2% (12,3% na 31.12.2003 godi na), potoa sleduva grupata golemi banki so prose~na stapka na rizi~nost od 9,9% (10,8% na 31.12.2003 godi na), dodeka kreditno portfolio na grupata na sredni banki ima najniska prose~na stapka na rizi~nost od 8,8% (8,3% na 31.12.2003 godi na).

Na 30.06.2004 godi na, vkupnite pobaruwawa na banki te klasificirani vo rizi~ni kategorii V, G i D iznesuwaat 13,8% od vkupnata kreditna izlo`enost (bez pobaruwawa klasificirani vo rizi~na kategorija D podolgo od dva kvartala koi se prekn`eni vo vonbilansna evidencija), { to vo sporedba so sostojbata na 31.12.2003 godi na, pretstavuva nezna~itelno namaluvawe od 1,3 procentni poeni.

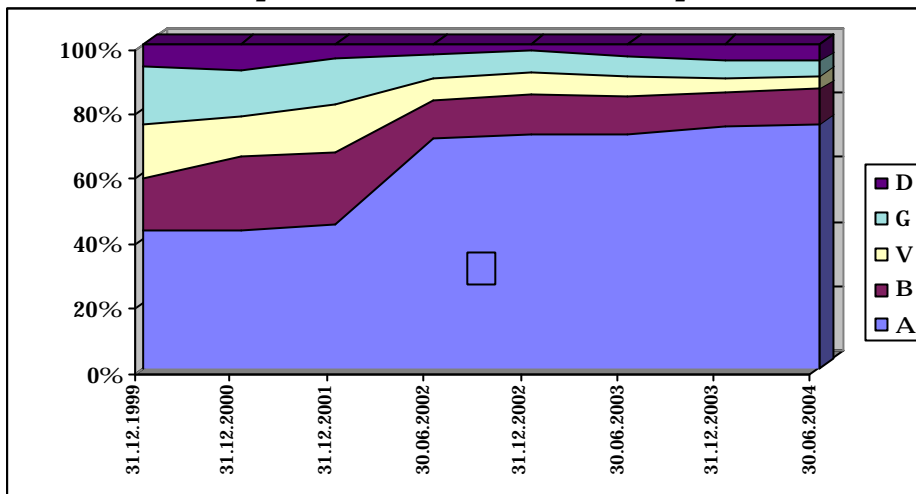
Dokolku pri analizata se iskluat nisko rizi~nite pobaruwawa koi gi opfa}aat: pobaruwawata od Republika Makedonija i Narodna banka na Republika Makedonija vo vkupen iznos od 9.798 milioni denari, kako i pobaruwawata od stranski banki klasificirani vo rizi~nite kategorii A i B vo vkupen iznos od 31.901 milioni denari, toga{ u~estvoto na kreditnata izlo`enost klasificirana vo rizi~ni kategorii V, G i D vo vkupnata kreditna izlo`enost na 30.06.2004 godi na bi bilo 22,2%. Vo sporedba so 31.12.2003 godi na, ovoj pokazatel bele`i podobruwawe od 2,5 procentni poeni, dodeka vo sporedba so 31.12.2001 godi na (posleden period za koj va`e{ e starata metodologija za klasifikacija na aktivnite bilansni i vonbilansni pozicii) podobruwaweto iznesuwa 11,5 procentni poeni.

Inaku, porastot na vkupnata kreditna izlo`enost na banki te za 5,7% vo analizirani ot period 31.12.2003 godi na - 30.06.2004 godi na e prosleden so namaluvawe na pobaruwawata klasificirani vo rizi~nite kategorii V, G i D za 3,2% i zgol emuvawe na pobaruwawata klasificirani vo rizi~ni kategorii A i B za 7,2%. Pri toa, pobaruwawata vo rizi~na kategorija A bele`at porast od 5.347 milioni denari, dodeka porastot na pobaruwawata vo rizi~na kategorija B iznesuwa 1.071 milion denari. Ovie dvi`ewa i strukturni pomestuwawa upatuwaat na zaklu~okot deka porastot na vkupnata kreditna izlo`enost na banki te se manifestira preku kreirawe na novi kreditni izlo`enosti, koi re~isi vo celost se klasificirani vo rizi~nata kategorija A.

Na 30.06.2004 godi na, vkupnata kreditna izlo`enost vo rizi~ni kategorii V, G i D e vo celost pokriena so garantni ot kapital na banki te vo Republika Makedonija, na { to upatuvaa indikatorot za nivnoto u~estvo vo garantni ot kapital od 77,9%. Vo sporedba so 31.12.2003 godi na ovoj indikator bele`i podobruwawe od 3,1 procentni poeni.

Grafikon br.15

Struktura na vкупnata kreditna izloženost po oddelni rizi~ni kategorii



Dokolku pri analizata se zeme predvid izdvoenata posebna rezerva za potencialni zagubi za kreditnata izloženost klasificirana vo rizi~nite kategorii V, G i D, se konstatira deka nerezerviraniot del na ovoj segment od rizi~nata izloženost na bankite na 30.06.2004 godina iznesuva 5.597 milioni denari, { to e 28,6% od garantniot kapital na bankite vo Republika Makedonija na isti ot datum. Sporedeno so krajot na 2003 godina, ovoj pokazatel e podobren za 3,9 procentni poeni i upatuva na zaklu~okot deka i pokraj relativno visokiot krediten rizik so koj se soo~uvaat bankite, ni vnoto solventno rabotewe ne e zagrozeno. I meno, dokolku se pretpostavi pesimisti~ko scenario na celosna nenaplata na bankarskite plasmani klasificirani vo rizi~nite kategorii V, G i D, toga{ vкупnite zagubi bi bile apsorbirani so pomalku od edna tretina od garantniot kapital na bankite.

Pregled br.10

Pokazатели za kvalitet na kreditnoto portfolio na bankite vo Republika Makedonija

Pokazatel i	31.12.99	31.12.00	31.12.01	31.12.01*	30.06.02	30.06.02*	31.12.02	31.12.02*	30.06.03	30.06.03*	31.12.03	30.06.04
% na V,G,D vo vk. kred. izl.	41.3	34.8	33.73	38.2	17.41	21.54	15.94	20.50	16.41	21.19	15.10	13.83
% na G,D vo vk. kred. izl.	25.1	22.7	18.85	24.3	10.38	14.86	9.22	14.14	9.87	15.02	10.69	9.91
% na V i G vo vk. kred. izl.	34.4	26.18	29.47	27.5	14.13	13.42	13.7	12.95	12.63	11.91	9.91	8.20
% na D vo vk. kred. izl.	7.0	8.6	4.3	10.7	3.28	8.12	2.25	7.55	3.77	9.28	5.19	5.63
% na rizi~nost (pot. zag./vk. izlo~.)	22.6	21.4	18.1	23.6	10.13	14.62	8.76	13.71	9.79	14.94	10.27	10.09
% na V,G,D vo garanten kapital	145.3	94.2	95.7	116.2	91.82	119.6	77.71	105.67	84.61	115.9	81.01	77.86
% na G,D vo garanten kapital	88.3	61.4	53.5	73.9	54.74	82.52	44.93	72.88	50.89	82.17	57.34	55.80
% na V i G vo garanten kapital	120.8	70.8	83.6	83.6	74.52	74.52	66.76	66.76	65.16	65.16	53.17	46.16
% na D vo garanten kapital	24.6	23.4	12.1	32.6	17.3	45.07	10.95	38.91	19.46	50.74	27.84	31.70
% na neto V,G,D vo garanten kapital	74.6	43.6	52.4	52.4	46.53	46.53	41.58	41.58	41.01	41.01	32.50	28.60

Analizata na indikatorite za kvalitetot na kreditnoto portfolio na nivo na oddelni grupi banki uka~uva na zna~aen stepen na vlijanie na grupata golemi banki vrz kvalitetot na kreditnoto portfolio na nivo na celiot bankarski sistem. Ova e razbirливо dokolku se ima predvid deka duri 57,3% od vкупnite pobaruvawa klasificirani vo rizi~nite kategorii V, G i D i 56,6% od vкупnata kreditna izloženost na 30.06.2004 godina se plasirani od strana na ova a grupa banki.

Sporedbata so 31.12.2003 godina upatuva na otsustvo na pomestuvawa vo redosledot na oddelni grupi banki spored visinata na soodvetnite indikatorite za kvalitetot na kreditnoto portfolio. Pritoa, spored

pokazatelj od kreditna izloženost vo V, G i D sprema vkupnata kreditna izloženost, najlošo kreditno portfolio ima grupata mali banki so 21,4%, pošto sleduva grupata golemi banki so 14,0%, dodeka grupata sredni banki ima pokazatelj od 10,5% koje za 3,3 procentni poeni ponizok od prosečnima na nivo na bankarski sistem. Vo odnos na 31.12.2003 godina postoji podobruvaweto na ovoj pokazatelj kaj site grupi banki, no najevidentno e kaj grupata golemi banki, kade iznesuva 1,7 procentni poeni. Od aspekt na pokazatelj od neto V, G i D vo odnos na garantni ot kapital, najlošo kreditno portfolio ima grupata golemi banki so 45,9%, pošto sleduva grupata sredni banki so 23,1%, dodeka najizok pokazatelj od 17,9% ima grupata mali banki, koje za 10,8 procentni poeni pomal od prosečnima na nivo na bankarski sistem. Pričinata što nositel na najrizično kreditno portfolio od aspekt na stepenot na pokrienosť na nerezervirani ot del od visokorizičnite pobaruwawa so garantni ot kapital e grupata golemi banki, e poniskotom nivo na kapitaliziranost na ova grupa vo sporedba so ostanate banki.

Pregled br.11

Pokazatel i za kvalitet na kreditno portfolio na bankite vo Republika Makedonija po grupi banki

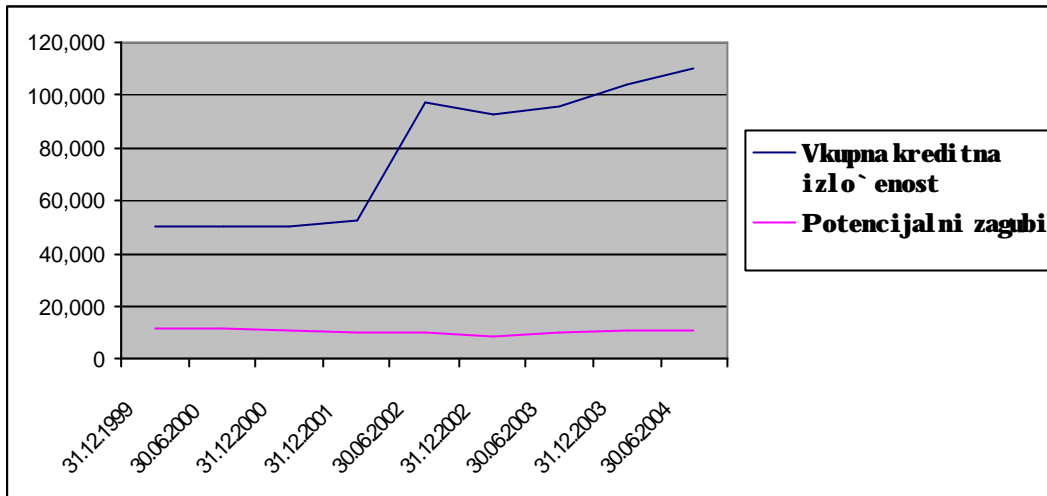
	% na V.G.D vo vk. kred. izl.						% na D vo vk. kred. izl.					
	1999	2000	2001	2002	2003	Jun-04	1999	2000	2001	2002	2003	Jun-04
Golemi banki	42.32	39.84	43.43	17.09	15.66	14.00	8.30	12.27	6.42	2.91	7.05	6.68
Sredni banki	45.95	24.58	19.16	14.62	10.65	10.48	5.01	3.23	1.59	0.85	2.33	2.99
Mali banki	31.13	35.81	35.64	14.50	21.48	21.37	5.78	6.25	3.75	3.06	3.65	7.40
Pokazatel i na nivo na bankarski sistem	41.34	34.83	33.73	15.94	15.10	13.83	6.99	8.64	4.26	2.25	5.19	5.63

	% na V.G.D vo garanten kapital						% na neto V.G.D vo garanten kapital					
	1999	2000	2001	2002	2003	Jun-04	1999	2000	2001	2002	2003	Jun-04
Golemi banki	267.45	174.17	194.67	132.10	141.67	141.47	125.74	72.00	99.28	63.65	48.23	45.87
Sredni banki	177.65	63.90	52.99	66.65	52.43	50.06	105.86	36.72	33.37	43.78	26.37	23.06
Mali banki	42.37	46.63	56.21	29.88	48.84	46.79	22.01	23.59	32.43	14.44	23.03	17.85
Pokazatel i na nivo na bankarski sistem	145.34	94.15	95.68	77.71	81.01	77.86	74.64	43.57	52.35	41.58	32.50	28.60

Vo tekot na analizirani ot period, 31.12.1999 godina - 30.06.2004 godina, e prisuten permanenten trend na porast na vkupnata kreditna izloženost na bankite, koje najkarakterističen vo periodot 31.12.2001 godina - 30.06.2002 godina. Ovoj skok na kreditnata izloženost vo najgol emamera e rezultat na promenetata metodologija za klasifikacija na aktivnite bilansni i vonbilansni poziciji, so koja se proširi poimot za vkupna kreditna izloženost na bankite. Međutoa, i pri isklučuwawena efektot od promenetata metodologija, ostanuva konstatacijata za permanentni ot blag trend na porast na vkupnata kreditna izloženost. Nasproti ova kategorija, identifikuvanite potencijalni zagubi za krediten rizik, zaedno so potencijalnite zagubi za rizik na zemja vo isti ot period, se namaluwaat za 307 milioni denari ili za 2,7% i na 30.06.2004 godina iznesuwaat 11.117 milioni denari. Ova e ušte eden pokazatelj za namaluwaweto na kreditni ot rizik na bankite vo Republika Makedonija.

Grafikon br.16

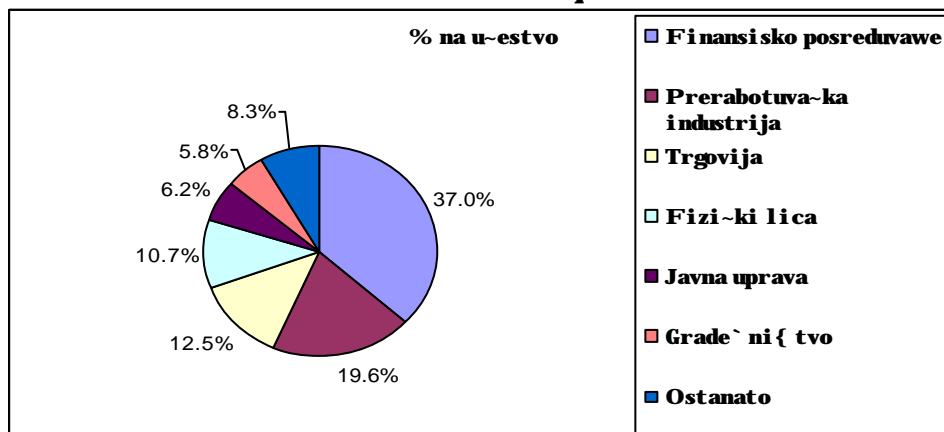
Dvi`ewe na kreditnata izlo`enost i presmetanite potencijalni zagubi na bankite



Analizata na strukturata na vkupnata kreditna izlo`enost na bankite po sektori na 30.06.2004 godina uka`uva na re~isi identi~na distribucija na kreditnata izlo`enost po oddelni sektori, kako i na krajot od prethodnata godina. Najvisoka izlo`enost postoji sprema sektorot finansisko posreduvawe (37%), a se odnesuva na izlo`enosta sprema Narodna banka na Republika Makedonija po osnov kupeni blagajni~ki zapisi i plasmani vo stranski i doma{ni banki. Vtora najgolema koncentracija na plasmanite e konstatirana vo sektorot na prerabotuvaka industrija so 20%, po { to sleduva sektorot trgovija so 12%, naseleni eto so 11%, sektorot javna uprava i odbrana so 6% i sektorot grade`nitvo so 6%. Izlo`enosta sprema sektorot javna uprava i odbrana glavno se odnesuva na deviznata dr`avna obvrznica za restrukturirawe na edna od bankite vo Republika Makedonija. Od vkupnata kreditna izlo`enost sprema sektorot naselenie 51,2% se odnesuvaat na potro{uva~ki krediti, 18,6% na stanbeni krediti, a 30,2% na drugi krediti na fizi~ki lica. Ostatokot od 8% od vkupnata kreditna izlo`enost na bankite e plasiran vo 12 sektori, so najgolemo poedine~no u~estvo od 2%.

Grafikon br.17

Struktura na kreditnata izlo`enost po sektori



Od aspekt na valutnata struktura na vkupnata kreditna izlo`enost, najgolemo u`estvo od 48,5% ima deviznata kreditna izlo`enost, po { to sleduvaat denarskata kreditna izlo`enost so u`estvo od 41,4% i denarskata kreditna izlo`enost so devizna klauzula so 10,1%. Visokoto u`estvo na deviznata kreditna izlo`enost pred si se dol`i na plasmanite na makedonski te banki vo vid na devizni depoziti kaj stranski banki.

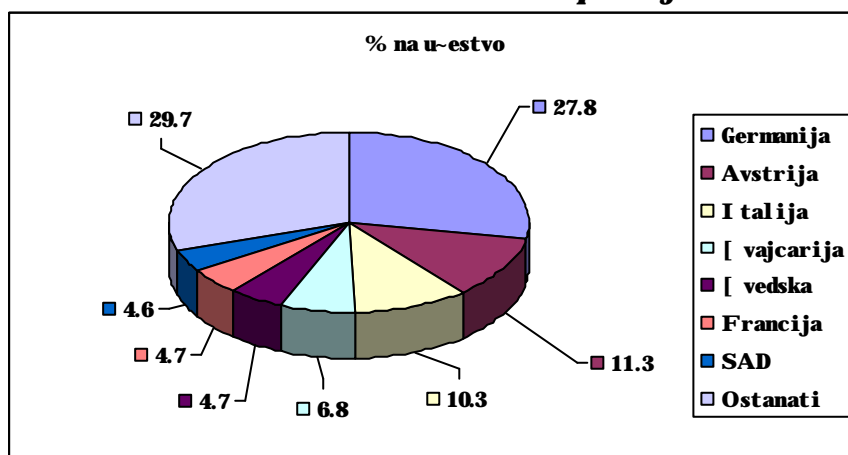
2.3.2 Rizik na zemjata

Vkupnata izlo`enost na rizik na zemja²⁰ na bruto osnova, so sostojba 30.06.2004 godina iznesuva 32.611 milioni denari ili 29,6% od vkupnata kreditna izlo`enost. Od vkupnata bruto izlo`enost na rizik na zemja, 32.233 milioni denari ili 98,8% e sprema stranski banki, a ostatokot od samo 1,2% sprema stranski nefinansijski subjekti, { to e pokazatel za mo{ne skromnata kreditna aktivnost na bankite sprema stranski nefinansijski subjekti.

Iznosot na potencialni zagubi za rizik na zemja e 60 milioni denari, odnosno pokazatelot { to go meri stepenot na izlo`enost na rizik na zemja iznesuva samo 0,19%. Ova se dol`i na faktot { to najgolem del od izlo`enosta na bankite vo Republika Makedonija sprema stranski lica (97,8% od bruto izlo`enosta na rizik na zemja) e sprema stranski prvoklasni banki, so dogovorna ro`nost do 3 meseci.

Grafikon br.18

Struktura na kreditnata izlo`enost po zemji



Bankite vo Republika Makedonija najmnogu se izlo`eni kon komitenti-stranski lica od Germanija, Avstrija, Italija, [vajcarija, [vedska, Francija i od SAD. Kategorijata ostanato opfa}a 29,7% od

²⁰ Rizikot na zemjata e rizik koj proizluguva od mo`nosta da se pretrpat zagubi vo raboteweto zaradi plasirawe sredstva vo odredena stranska zemja, zaradi nemo`nost ili spre`enost na dol`nicite od taa zemja da gi ispolnat obvrskite prezemeni so odredeni doveritelsko dol`ni~ki odnosi. Ovoj tip na rizik gi reflektira potencialnite zagubi koi mo`at da proizlezat od op{tite sostojbi vo zemjata na komitentot. Pritoa, rizikot na zemja se manifestira vo slednite oblici: a) stranska dr`avna vlast ne gi ispolnuva svoite obvrski (rizik na suverenitet); b) stranska dr`avna i javna vlast postavuva restrikcii pri transferot na sredstva od strana na svoi rezidenti zaradi regulirawe na svoite obvrski sprema stranski doveriteli (rizik na transfer); v) zna~itel en broj dol`nici vo odredena zemja ne gi ispolnuva svoite obvrski kako rezultat na jasno prepoznatli va pri~ina, na pr. prirodni nepogodi, vojni, politiki i socijalni potresi vo zemjata i tn. (kollektivni rizik na dol`nicite).

izlo` enosta na rizik na zemja i se odnesuva na 30 zemji. Vo ova kategorija ima visoka disperziranost na rizikot po zemji koj se dvi` i maksimum do 4,4%.

2.3.3. Likvidnosni rizik

Vo izminatite { est meseci od 2004 godina, bankite vo Republika Makedonija odr` uvaa zadovolitelna likvidna pozicija, { to rezultira so navremeno izmiruvawe na tekovnite obvrski. Vo toj kontekst, pozitiven preduslov be{ e i kontinuirani trend na porast na depozitnata baza, kako dominanten izvor na sredstva, { to determinira namaleno koristewe na sekundarni izvori na sredstva. I pokraj visokoto nivo na likvidna aktiva vo vkupnata aktiva na bankite, sepa postoe{ e dogovorna rezidualna ro~na neusoglasenost na sredstvata i obvrskite, kako posledica na nepovolnata ro~na struktura na depozitniot potencijal, od aspekt na dominantnoto u~estvo na depozitite po viduvawe, nasproti ro~nata struktura na kreditite, koi vo pogolem del dostasuvaat na podolg rok. No, sepa, analizirano spored o~ekuvani te prilivi i odlivi, vakvata neusoglasenost se nadmi nuva, { to determinira nivo na stabilni depoziti po viduvawe od 72,7% na nivo na bankarski sistem vo Republika Makedonija.

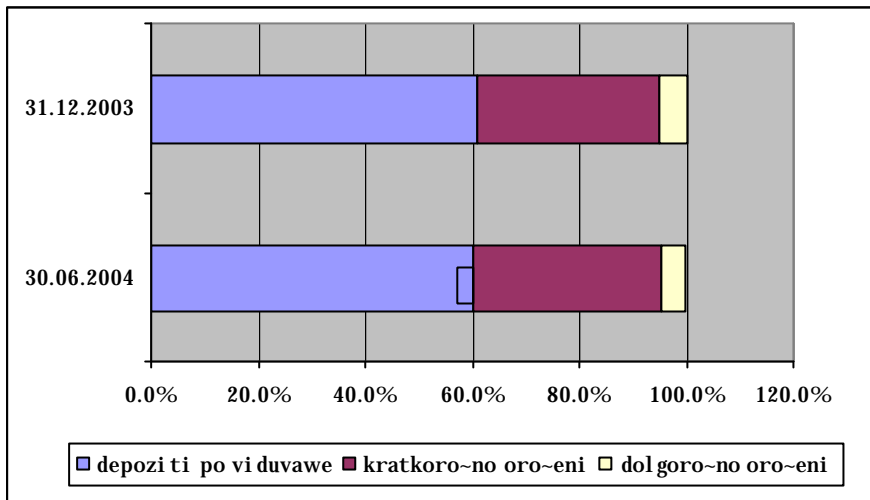
2.3.3.1. Primarni izvori na sredstva (depoziti na nefinansijski subjekt i)

Na krajot na prvoto polugodie od 2004 godina primarnite izvori na sredstva, odnosno depozitite na nefinansijski subjekt i, iznesuvaa 75.839 milioni denari { to na polugodie{ no nivo zna~i porast od 5.650 milioni denari ili za 8,0%. Pozitivnata mese~na dinamika na vkupnite depoziti vo prvoto polugodie od 2004 godina, koja vo najgolema mera be{ e odraz na porastot na depozitite na naselenie i na pretprijatija, rezultira so zgolemeno prose~no mese~no u~estvo na primarnite izvori na sredstva vo vkupnite izvori na sredstva na bankite vo Republika Makedonija. Taka, mese~niot prosek za prvoto polugodie od 2004 godina, iznesuva{ e 68,4%, { to e zgolemuvawe za 4 procentni poeni vo odnos na mese~niot prosek za 2003 godina. Vo tekot na prvoto polugodie od 2004 godina, u~estvoto na ovie izvori vo strukturata na tu|ite izvori na sredstva (odnosno vkupnite obvrski na bankite), vo prosek iznesuva{ e 85,0% (80,6% - mese~en prosek za 2003 godina).

Pozitivnite dvi`ewa registrirani kaj ro~nata struktura na primarnite izvori na sredstva vo pravec na redistribucija na depozitite od smetkite na depozitite po viduvawe na smetkite na kratkoro~no oro~enite depoziti registrirani vo tekot na 2003 godina, i ako so poumerena dinamika, prodol`ija i vo tekot na prvoto polugodie od 2004 godina. Taka, vo analiziraniot period depozitite po viduvawe vo vkupnata depozitna baza vo prosek mese~no u~estvuva so 60,3% (61,0% - mese~en prosek za 2003 godina), dodeka kratkoro~no oro~enite depoziti imaa prose~no mese~no u~estvo od 35,0%, odnosno za 1,3 procentni poeni pove}e sporedeno so mese~niot prosek za 2003 godina. No, i pokraj vakvite kvalitativni pomestuvawa, od aspekt na upravuvaweto i planiraweto na likvidnosta, se ocenuva deka ro~nata struktura na depozitnata baza e nepovolna.

Grafikon br.19

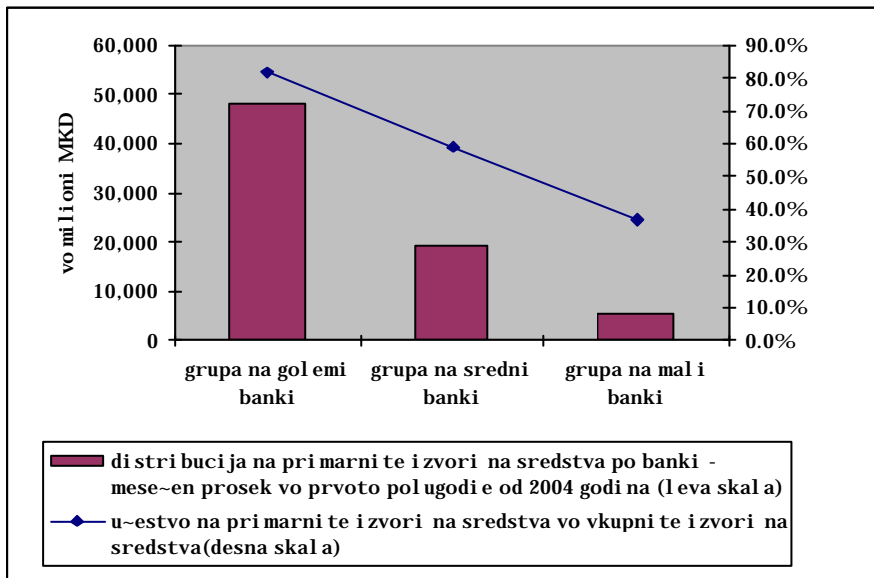
Ro-na struktura na primarni te izvori na sredstva



Valutnata struktura na primarni te izvori na sredstva e i ponatamu vo prilog na deviznite depoziti, { to govori za si u{ te prisutnato pretpo-itawe na ~uvawe na za{ tedi te na naseleni eto vo stranska valuta. Taka, vo tekot na prvoto polugodi e od 2004 godina, deviznite depoziti vo prosek mese~no zazemaa 54,2% od vkupnite depoziti na nefinansi skite subjekti (53,5% - mese~en prosek za 2003 godina).

Grafikon br.20

Distri bucija na primarni te izvori na sredstva po grupi banki



Anal izata po grupi banki (gol emi, mal i i sredni) za prvoto polugodi e od 2004 godina ne upatuvaa na strukturni promeni vo odnos na 2003 godina. I meno, si u{ te e zadr` an pravoproporcional ni ot odnos me|u gol emi nata na banki te i obemot na pribrani te depoziti. Kako i vo tekot na 2003 godina, taka i vo tekot na prvoto polugodi e od 2004 godina, vo prosek, 2/3 od vkupnata depozitna baza na banki te vo Republika Makedonija se koncentrirani kaj grupata gol emi banki (odnosno dve te najgol emi banki). Prose~nata mese~na koncentracija na depoziti te po viduvawe i znesuva 65,4%, nasproti 62,8% za

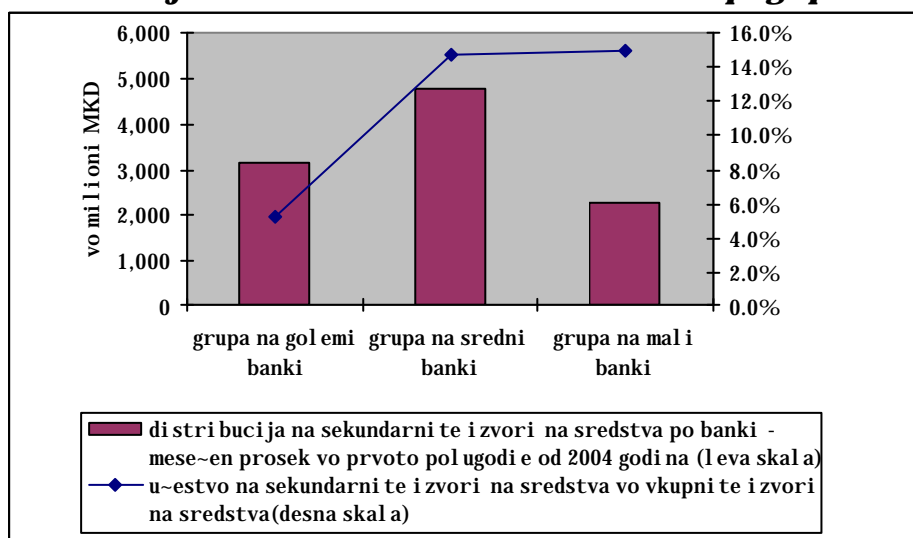
2003 godina, dodeka kaj depozitite na naselenie taa iznesuva 70,5% (72,0% - mese~en prosek za 2003 godina). Vakvite pokazateli upatuvaat na zna~ajna koncentracija na depozitite kaj grupata golemi banki, { to od edna strana pretstavuva potvrda za doverbata na { teda~ite vo ovie banki, no od druga strana, istovremeno upatuvaat na faktot deka ovie banki se najmnogu izlo`eni na rizik od likvidnosni udar so ogled na iskustvoto za ~uvstvitelnosta na depozitite na naselenie zavisno od slu~uvawata vo zemjata i sosedstvoto. Na grupata sredni banki otpa|a 26,2% od vkupni ot depoziten potencijal (23,6% - mese~en prosek za 2003 godina), odnosno 22,6% od depozitite na naselenie (20,3% - mese~en prosek za 2003 godina). Grupata mali banki, iako e najbrojna, mobilizira samo 7,7% od vkupnite depoziti na nefinansijski subjekti (8,8% - mese~en prosek za 2003 godina), i 6,9% od depozitite na naselenie (7,7% - mese~en prosek za 2003 godina).

2.3.3.2. Sekundarni izvori na sredstva

Vo analiziraniot period (30.06.2004 godina/31.12.2003 godina), koristeweto sekundarni izvori na sredstva prodol`i da bele`i umeren nadolen trend, { to e glavno usloveno od kontinuiraniot trend na porast na depozitite kako primarni izvori na sredstva. Vo tekot na prvoto polugodie od 2004 godina, sekundarnite izvori na sredstva imaa prose~no u~estvo od 9,5% vo vkupnite izvori na sredstva, { to e za 3,3 procentni poeni pomalku od mese~niot prosek za 2003 godina. Vo vkupnite obvrski na bankite, tie prose~no u~estvuva so 11,8%, { to e za 4,2 procentni poeni ponisko u~estvo od prose~noto nivo vo 2003 godina. Od aspekt na strukturata ne se zabele`ani promeni vo odnos na sostojbata vo 2003 godina. Dominantno u~estvo od 82,2% i ponatamu imaat kratkoro~nite i dolgoro~nite pozajmici, koi vo najgolem del (68,9%) se dolgoro~ni pozajmici, po osnov na dolgoro~ni kreditni linii povle~eni od stranski banki i plasirani vo forma na dolgoro~ni kreditni plasmani.

Grafikon br. 21

Distri bicija na sekundarnite izvori na sredstva po grupi banki



Analizirano po grupi banki (golemi, sredni i mali), vo tekot na prvoto polugodie od 2004 godina se zabele`uva namaleno koristewe na sekundarni izvori na sredstva kaj site tri grupi banki od delno sporedeno so

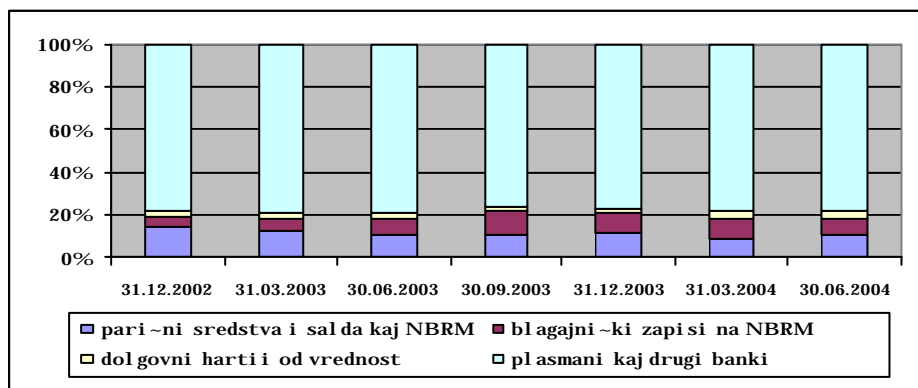
2003 godina. Od aspekt na distribucijata na sekundarnite izvori na sredstva po grupi banki ne se zabele`ani promeni. Kako i tekot na 2003 godina, taka i vo tekot na prvoto polugodie od 2004 godina, najgol em del vo prosek od 46,9%, koristi grupata sredni banki, po { to sleduva grupata golemi banki so 30,8% i grupata mali banki so 22,3%. Vo anal izirani ot period, od ovie izvori na sredstva, grupata mali banki finansirala 14,9% od svoje aktivnosti, po { to sleduva grupata sredni banki so 14,7% i grupata golemi banki so 5,3%. Za sporedba, vo tekot na 2003 godina, ovie soodnosi iznesuval e, 16,3%, 21,2% i 7,0%, za grupata mali, sredni i golemi banki, soodvetno. U-estvoto na sekundarnite izvori na sredstva vo vkupnite obvrski iznesuva 26,3%, 19,3% i 6,0%, za grupata mali, sredni i golemi banki, soodvetno. Ottuka proizleguva deka zavisnosta od ovie alternativni izvori na sredstva e pogolema kaj grupite mali i sredni banki vo odnos na grupata golemi banki, so ogle d na pomaloto u-estvo na primarnite izvori na sredstva od 36,9% i 59,1%, respektivno, vo vkupnite izvori na sredstva kaj ovie dve grupi banki.

2.3.3.3. Likvidna aktiva i visokolikvidna aktiva

Vo tekot na prvoto polugodie od 2004 godina, prose~noto u-estvo na likvidna aktiva definirana vo po{ i roka smisla na zborot²¹, vo strukturata na vkupnata aktiva na bankite vo Republika Makedonija iznesuva{ e 43,3%, { to e za 1,7 procentni poeni pomalku vo odnos na prose~noto u-estvo za 2003 godina. I ako anal izirano sporedi namikata, u-estvoto na likvidna aktiva vo vkupnata aktiva ima opa|a~ki trend za smetka na porastot na u-estvoto na kreditite, sepa k u-estvoto na likvidna aktiva i ponatamu e na visoko ni vo.

Od aspekt na strukturata, vo anal izirani ot period ne se zabele`ani pozna~ajni pomestuvawa vo strukturata na likvidnata aktiva. Dominantna pozicija i ponatamu imaat sredstvata na korespodentni smetki kaj stranski banki so prose~no mese~no u-estvo od 68,0% (69,5% - za 2003 godina) vo vkupnata likvidna aktiva na bankite. Bankite vo Republika Makedonija vo prosek mese~no dr`ele 9,9% od svojata likvidna aktiva vo forma na pari~ni sredstva, dodeka 8,8% dr`ele vo forma na blagajni~ki zapisi na Narodna banka na Republika Makedonija. Ostatokot se odnesuva na dolgovni hartii od vrednost, smetki kaj doma{ ni banki i kratkoro~ni krediti na banki.

Grafikon br. 22
Struktura na likvidnata aktiva



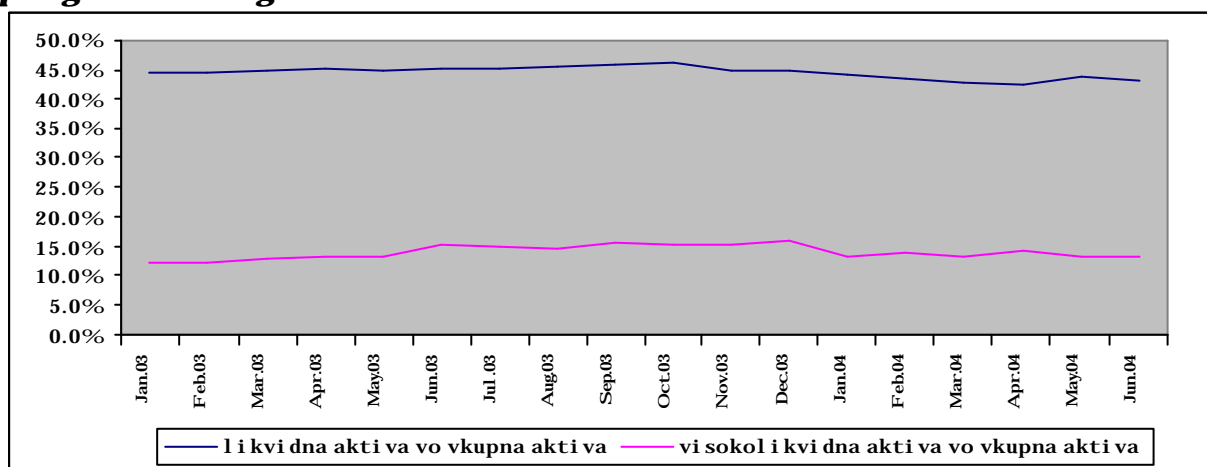
²¹ Likvidnata aktiva, vo po{ i roka smisla, gi opfa}a pari~nite sredstva i salda kaj Narodna banka na RM, blagajni~ki zapisi kaj Narodna banka na RM, kratkoro~nite dolgovni hartii od vrednost, kratkoro~nite krediti i salda na smetkite kaj doma{ ni i stranski banki.

Visokol ikvidnata²² aktiva, odnosno delot od aktivata koj najlesno i najbrzo se konvertira vo gotovina, vo tekot na prvoto polugodie od 2004 godina, vo prosek mese~no zaf a}a 13,7% od vkupnata aktiva na bankite vo Republika Makedonija, so { to obezbeduva prose~en stepen na pokrienost na depozitite po viduvawe od 33,3%, i re~isi vo celost go amortizira o~ekuvani ot kumul ati ven odl iv na depoziti te po viduvawe vo peri od do 1 do 3 meseci.

Vo tekot na prvoto polugodie od 2004 godina distribucijata na visokol ikvidnite sredstva po grupi banki e re~isi i identi ~na kako i vo tekot na 2003 godi na. Najvisoko struktarno u~estvo na visokol ikvidnata aktiva vo vkupnata aktiva ima kaj grupata mali banki, ~ij mese~en prosek iznesuva 20,9% (21,7% - za 2003 godi na). Po niv sleduva grupata sredni banki so 15,4% (17,8% - mese~en prosek za 2003 godi na), a najnisko struktarno u~estvo ima grupata golemi banki ~ij mese~en prosek vo anal izirani ot peri od iznesuva 10,9% (10,3% - mese~en prosek za 2003 godi na). Vakvata distribicija na visokol ikvidnite sredstva e vo direktna korelacija so stepenot na o~ekuvanata stabilnost na depoziti te po viduvawe po podelni grupi banki, kade{ to povisok stepen na stabilnost zna~i mo`nost za dr`ewe na pomalku likvidni sredstva i ni vno produktivno kori stewe.

Grafikon br. 23

Dvi `ewe na likvidnata i visokol ikvidnata aktiva vo tekot na prvoto polugodie od 2004 godi na



2.3.3.4. Ro~na struktura na aktivata i pasivata

Eden od uslovite za adekvatno upravuvawe i planirawe na likvidnosta na bankite e poseduvaweto to~na i navremena informacija za ro~nata struktura na sredstvata i izvorite na sredstva spored ro~ni blokovi. Na toj na~in, preku vkrstuvawe na prilivite i odlivite na pari~ni sredstva soglasno so dogovorenite uslovi, kako i spored o~ekuvawata na bankata, se odreduva nivoto na ro~na usoglasenost na obvrskite so raspolo`ivite sredstva, i konsekvantno na toa se predviduvaat efektite

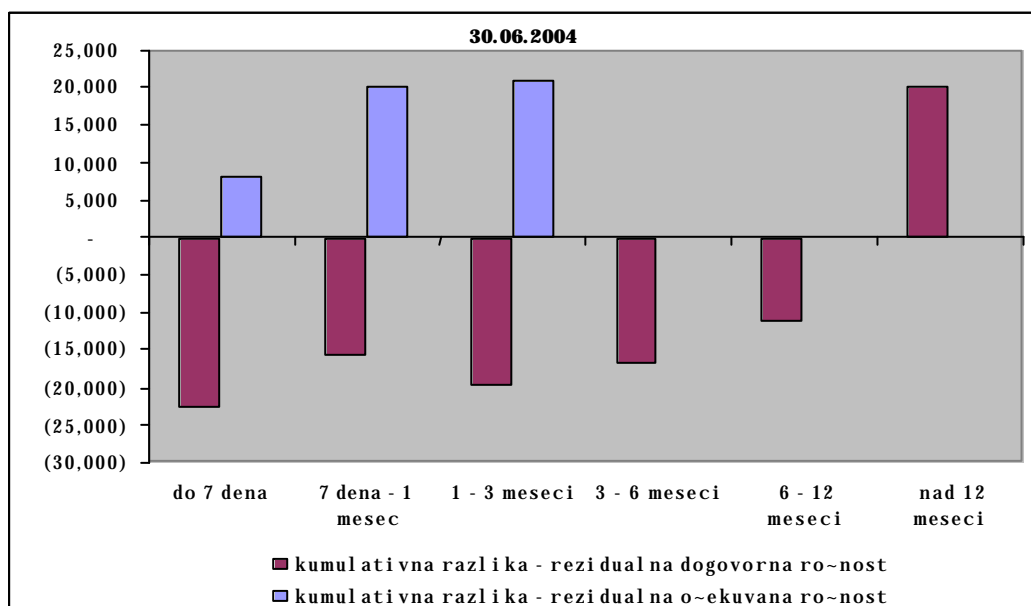
²² Def inirana kako zbi r od pari ~nite sredstva i sal da kaj Narodna banka na RM, bl agajni ~ki te zapisi kaj Narodna banka na RM i sredstvata po viduvawe na smetki kaj doma{ ni i stranski banki.

ili posledicite koi mo`at da nastanot vo određen vremenski period vo zavisi od nivoto na viduvawe ili nedostatok na sredstva.

Dogovornata rezidualna ro~na neusoglasenost²³ me|u sredstvata i obvrskite proizleguva od nepovolnata ro~na struktura na depozitniot potencial na bankite, vo smisla na dominantno u~estvo na depozitite po viduvawe, kako i od orientacijata kon intenzivirawe na dolgoro~no kreditirawe. Na 30.06.2004 godina, kumulativnata rezidualnata ro~na neusoglasenost me|u sredstvata i izvorite na sredstva na rok od 7 dena iznesuva { 22.870 milioni denari, { to e za 1.636 milioni denari pove} od kumulativnata razlika na 31.12.2003 godina. Nivoto na pokrienost na depozitite po viduvawe do 7 dena so likvidna aktiva (pari~ni sredstva i plasmani kaj drugi banki koi dostasuvaat do 7 dena) iznesuva 47,4%. Me|utoa, i pokraj nepovolnata ro~na struktura na depozitniot potencial, iskustvenata analiza na trendot na ovie depoziti poka`uva kontinuirano nivona stabilnost. Voedno, dokolku dogovornata rezidualna ro~na struktura se analizira izolirano, slikata za realnata likvidna pozicija na bankata se izmestuva.

Analizirano po grupi banki, vakvata dogovorna rezidualna ro~na neusoglasenost se dol`i na ro~nata neusoglasenost kaj grupata golemi banki koja e najdominantna, no delumno i na grupata sredni banki. Nasproti niv, grupata mali banki ima ro~na usoglasenost vo site ro~ni blokovi, osven vo ro~niot blok do 7 dena. Vakvata sostojba se objasnuva so strukturata na izvori na sredstva po odelnite grupi banki, odnosno dominantnoto u~estvo od 48,7% na depozitite po viduvawe vo strukturata na izvori na sredstva na grupata golemi banki, nasproti dominantnoto u~estvo na sopstvenite sredstva od 44,2% vo strukturata na izvori na sredstva na grupata mali banki.

Grafikon br. 24
Ro~na struktura - kumulativna razlika



²³ Dogovornata rezidualna ro~nost na odelnite aktivni i pasivni pozicii pretstavuva preostanatiot period od krajot na izve{tajniot period do nivnata dogovorna ro~nost, odnosno ro~nosta utvrdena soglasno so sklu~eni ot dogovor na bankata i nejzini ot komitent.

Poinakva slika za likvidnosnata pozicija na bankite se dobiva dokolku pri analizata se ima predvid rezidualnata o-ekuvana ro-na struktura²⁴. Analizirano od aspekt na o-ekuvanata rezidualna ro-na struktura se konstatira postoevna pozitivna kumulativna razlika vo site ro-ni blokovi, koja e rezultat glavno na usoglasenosta kaj golemi te, delumno i na usoglasenosta kaj grupata sredni banki, kako i sosema mal del na pozitivnata razlika kaj grupata mali banki. Ottuka, na 30.06.2004 godina, soglasno so o-ekuvawata na bankite vo Republika Makedonija, vo rok do 7 dena }e se odleat samo 18,3% od vkupnite depoziti (19,2% - 31.12.2003 godina). I meno, procentot na stabilni ot del na depoziti te po viduvawe na rok do 7 dena na nivo na bankarski sistem iznesuva 72,7%, koj vo najgolema mera korespondira so visokoto nivo na stabilni depoziti po viduvawe kaj grupata големи банки od 82,4%. Kaj grupata sredni banki ova nivo iznesuva 52,8%, a kaj grupata mali banki, 45,7%.

2.3.3.5. Ro-na struktura na denarskata i deviznata nominirana aktiva i pasiva

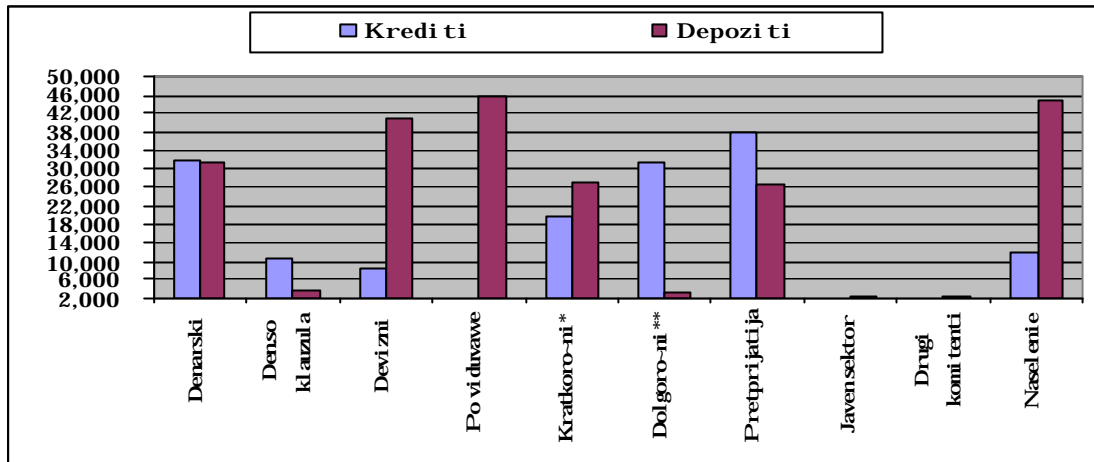
Analizata na ro-nata struktura na aktivata i pasivata od aspekt na denarskata i deviznata likvidnost spored rezidualnata dogovorna ro-na struktura, upatuva na negativen likvidnosen denarski i devizen jaz, koj kumulativno mo`e da se nadmine vo ro-ni ot blok nad 12 meseci. Negativni ot likvidnosen jaz do 7 dena vo denari iznesuva 14.695 milioni denari, a vo devizi 8.176 milioni denari. Analizirano po grupi banki, negativni ot likvidnosen jaz, vo najgolema mera e determiniran od ro-nata struktura na denarski i devizno nominirana aktiva i pasiva kaj grupata големи банки.

Poinakva e denarskata i deviznata likvidnosna pozicija dokolku se analizira o-ekuvanata rezidualna ro-na struktura. Pri utvrduvaweto na rezidualnata ro-na struktura na denarskata i na deviznata nominirana aktiva i pasiva, su{tinska komponenta pretstavuva identifikuvaweto na stabilno nivo na denarski i devizni depoziti. I meno, na krajot na prvoto polugodie od 2004 godina, procentot na stabilni ot del na denarski depoziti po viduvawe vo ro-ni ot profil do 7 dena iznesuva 77,9%, a na deviznite depoziti iznesuva 68,5%. Vakvoto nivo na stabilni denarski i devizni depoziti vo najgolema mera e vo korelacija so visokoto nivo na stabilni denarski i devizni depoziti po viduvawe kaj grupata големи банки, koe iznesuva 87,3% i 78,7%, soodvetno. Kaj grupata sredni banki ova nivo iznesuva 63,8% za denarskite depoziti i 43,3% za deviznite depoziti, a kaj grupata mali banki 41,5% i 49,3% za denarskite i deviznite depoziti, soodvetno. Vo analizirani ot period, na nivo na bankarski sistem i po grupi banki, postoji pozitiven likvidnosen jaz vo iznos od 8.665 milioni denari, odnosno vi{ok na devizni likvidni sredstva na rok do 7 dena. Negativni ot likvidnosen jaz vo denari, spored o-ekuvanata ro-na struktura ne se nadminuva vo celost, no sepak toj zna~itelno se namaluva i na nivo na nivo na bankarski sistem iznesuva 433 milioni denari.

²⁴ O-ekuvanata rezidualna ro-nost na oddelnite aktivni i pasivni pozicii pretstavuva preostanati ot period od krajot na izve{tajni ot period do nivnata o-ekuvana ro-nost, odnosno rok vo koj bankata ocenuva deka }e nastanati prilivi i odlivi na pari-ni sredstva po osnov na nejzinite pobaruwata i obvrski (vrz osnovna na iskustvoto na bankata, vospostaveni ot proces za upravuvawe so likvidnosni ot riziki sl.).

Grafikon br. 25

Valutna, ro-na i sektorska usoglasenost na depozite i kredite na 30.06.2004 godina



* Vo ramki na kratkoro-ni te krediti se vku-eni i dostasani te krediti

** Vo ramki na dolgoro-ni te krediti se vku-eni i nefunkcionalni te krediti

2.3.4. Kursen rizik - rizik na devizni ot kurs

Rizikot na devizni ot kurs ili kursni ot rizik pretstavuva mo`nost, odnosno verojatnost bankata da pretrpi materijalno finansiska zaguba poradi promeni (fluktuacii) na intervalutarnata vrednost na nacionalnata valuta kako posledica od prezemenite pozicii na bankite vo poedni valuti (otvoreni te dolgi ili kratki pozicii).

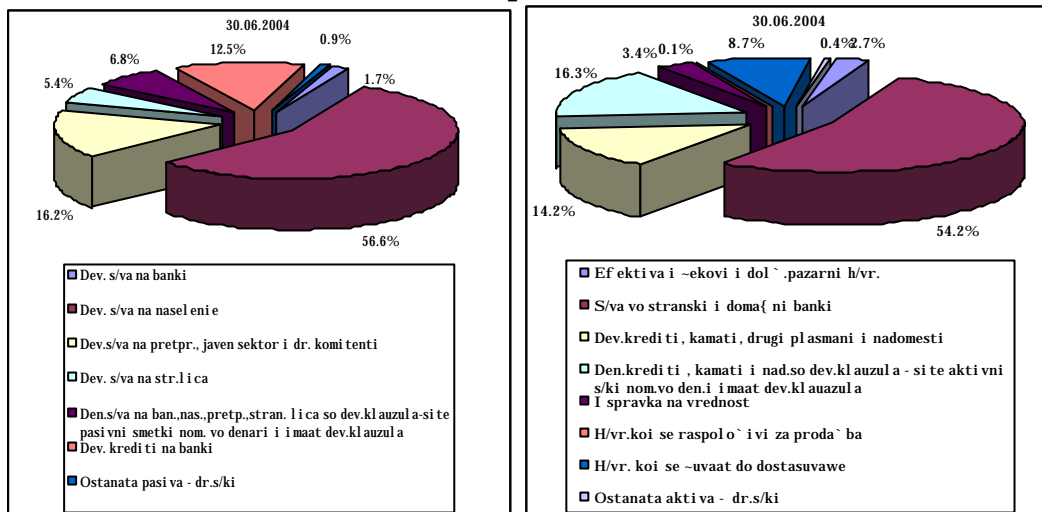
2.3.4.1. Analiza na otvorenata devizna pozicija na bankite

Na krajot na prvoto polugodie od 2004 godina, deviznata aktiva na bankite vo Republika Makedonija iznesuvala 61.015 milioni denari (56,0% od vkupnata neto aktiva), {to e za 2.052 milioni denari ili za 3,4% pove}e vo odnos na sostojbata na krajot na 2003 godina. Deviznata pasiva iznesuvala 52.521 milioni denari (48,1% od vkupnata pasiva), {to e za 4.512 milioni denari ili za 9,4% pove}e vo odnos na sostojbata na 31.12.2003 godina. Za sporedba, u-estvata na deviznata aktiva vo vkupnata aktiva i na deviznata pasiva vo vkupnata pasiva, se nezna~itelno promeneti vo odnos na sostojbata na 31.12.2003 godina, koga iznesuvala 56,2% i 45,8%, respektivno.

Sporedbenata analiza po grupi banki (golemi, sredni i mali), poka`uva pravoproporcionalen odnos meju goleminata na bankite i goleminata na deviznata aktiva. Taka, dominantno u-estvo od 63,0% ima grupata golemi banki, po {to sleduva grupata sredni banki so 27,3% i grupata mali banki so 9,7%. Sli~no e strukturnoto u-estvo po oddelni grupi banki vo odnos na vkupnata devizna pasiva. Taka, 61,2% od deviznata pasiva e pripata na grupata golemi banki, po {to sleduvaat grupata sredni banki so 29,9% i grupata mali banki so 8,9%.

Grafikon br.26

Struktura na devizna aktiva i pasiva



Strukturno analizirano, vo ramkite na deviznata aktiva najvisoko u~estvo so 56,1% i maat sredstvata vo doma{ni i stranski banki, dodeka vo ramkite na deviznata pasiva dominantno u~estvo so 56,6% i maat deviznite depoziti na naselenie. Visokoto nivo na devizno nominalni rani te depoziti si u{te upatuvava na preferiraweto na naseleni eto da gi ~uva svoite za{tedi vo stranska valuta, {to od druga strana gi uslovuvava bankite da dr`at pogolem iznos na likvidni devizni sredstva vo stranski banki. Strukturata na deviznata aktiva i pasiva ne bele`i poznajni promeni vo odnos na strukturata na 31.12.2003 godina.

Na krajot na prvoto polugodie od 2004 godina, prose~nata agregatna otvorena devizna pozicija vo odnos na prose~ni ot agregirani garantni kapital i znesuvawe e 50,6% na nivo na bankarski sistem, {to e za 8,9 procentni poeni pomalku vo odnos na sostojbata na krajot na 2003 godina. Izlo`enosta na bankarski ot sistem vo odnos na evroto kako najdominantna valuta (so ogled na strategijata na targetirawe na devizni ot kurs na denarot so evroto) i znesuvawe 38,8%, nasproti 50,6% na 31.12.2003 godina.

Analizirano po grupi banki, agregatnata otvorena devizna pozicija vo odnos na agregirani ot garantni kapital iznesuvawe e 100,7% za grupata големи банки (106,5% - 31.12.2003 godina), 17,2% za grupata средни банки (28,9% - 31.12.2003 godina) i 27,9% za grupata мали банки (37,8% - 31.12.2003 godina). Analizata na izlo`enosta kon evroto po grupi banki upatuvava deka najgolemo vlijanie vrz dolgata pozicija kon evroto na nivo na bankarski sistem i ma grupata големи банки so izlo`enosta od 92,7%, po {to sleduvaat grupata мали банки so 18,3% i grupata средни банки so 8,6%. Za sporedba, ovie soodnosi na 31.12.2003 godina, iznesuvawe, 99,4%, 35,5% i 16,4%, za grupata големи, мали i средни банки, soodvetno.

So sostojba na 30.06.2004 godina, od vkupno 20 banki²⁵, koji se predmet na analiza za po~ituvaweto na limitite za otvorena devizna pozicija, 6

²⁵ Edna banka nema obvraska za dostavuvawe izve{tai za otvorena devizna pozicija, bidej{i nejzinata vkupna devizna aktiva, odnosno, vkupna devizna pasiva ne nadmi nuva 20% od garantni ot kapital na bankata.

banki ne go potuwaat zakonski ot limit od 50% ili (-) 10% za agregatnata dolga/kratka pozicija od garantni ot kapital na bankata. Od niv, 3 banki imaat prekoruvawe na limitot za agregatna dolga devizna pozicija (50%) koe se dvi`i vo raspon od 129,5 procentni poeni do 0,9 procentni poeni, i 3 banki imaat prekoruvawe na limitot za agregatna kratka devizna pozicija (-10%), koe se dvi`i od 10,1 procenten poen do 2,6 procentni poeni.

Vakvoto nadmi nuvawe na limitot za agregatna dolga devizna pozicija glavno e posledica na strukturata na deviznata aktivata kaj edna banka, kade{ to pokraj dominantnoto u`estvo na sredstvata kaj stranski i doma{ ni banki so 47,0%, zna`aen pridones ima i u`estvoto na deviznata dr`avna obvrznica nasledena od sanacijata na bankata so 25,8%, kako i denarskite krediti, kamati i nadomesti so devizna klauzula so 19,4%. Nadmi nuvaweto na limitot za agregatna kratka devizna pozicija, glavno se dol`i na visokoto u`estvo na rizi`nite devizni plasmani, { to determinira visok iznos na ispravka na vrednosta i konsekvntno na toa namaluvawe na deviznata aktiva.

So izmenite i dopolnuvawata na zakonskata ramka od oblata na deviznoto rabotewe, se вовede nova aktivnost koja im ovozmo`i na bankite da vr{ at devizno krediti rawe na rezidenti.²⁶

So sostojba na 30.06.2004 godina, vkupnite odobreni devizni krediti, bez oglead na izvorot na sredstvata i namenata (vkluu`uvaj}i pla}awe vo zemjata), iznesuvale 8.179 milioni denari (7.626 milioni denari - redovni krediti i 552 milioni denari - nefunkcionalni krediti). Vo sporedba so sostojbata na 31.10.2003 godina (neposredno po stapuvawe vo sila na gorenevedenata Odluka, zateknatata sostojba na odobreni devizni krediti za pla}awe sprema stranstvo), deviznite krediti bele`at porast za 863 milioni denari ili za 11,8%.

Vo tekot na prvite { est meseci od 2004 godina bankite vo Republika Makedonija sklu`ile kreditni raboti vo devizi na rezidenti vo vkupen iznos od 2.751 milioni denari, { to prestavuva 13,2% od vkupnite novoodobreni denarski i devizni krediti na bankite vo ovoj period. Po meseci, najvisoko nivo na odobreni krediti e dostignato vo mart, 2004 godina vo iznos od 719

²⁶ Zakonskata ramka so koja se ovozmo`uva devizno krediti rawe na rezidenti e definiрана so `len 21 od Zakonot za devizno rabotewe, so Odlukata za uslovi te i na`inot na sklu`uvawe na kreditni te raboti vo devizi meju rezidenti i soodvetnoto Upatstvo za sproveduvawe na ovaa Odluka. Soglasno so ovaa ramka, bankite mo`at da sklu`uvaat kreditni raboti vo devizi so rezidenti, da vr{ at pla}awa na dostasani obvrski sprema stranstvo, kako i pla}awa vo zemjata, na na`in definiран vo navedenata Odluka. Za da vr{ i bankata devizno krediti rawe na rezidenti, treba da ima pi{ ani proceduri za ocenka na kursni ot i na kreditni ot rizik na rezidentot - korisnik na kredit vo koj }e se vgradat komponenti te potrebni za ocenka na rizikot. Istovremeno, pri odobruvawe na devizni ot kredit, kreditokorisnikot mora da ispolnuva mi ni mum dva uslova: 1/ da e klasif iciran vo rizi`na kategorija A ili B od strana na ovlastenata banka, kako i prose`nata rizi`na klasifikacija na nivo na bankarski ot sistem spored Centralni ot krediten registar da bide A ili B ili 2/ da obezbedil prvoklasen instrument za obezbeduvawe def inira n soglasno so supervizorskata regulativa. Ovaa Odluka e operacional izirana preku soodvetno Upatstvo so koe se propi{ uva na`inot i dinamikata na izvestuvawe na Narodna banka za ovoj vid aktivnost na bankite. Soglasno Upatstvoto, bankite se dol` ni do Narodna banka na mese`na osnova da dostavuvaat dva vida na izve{ tai: za sklu`eni te kreditni raboti vo devizi so rezidenti vo tekot na mesecot, kako i za sostojbata na sklu`eni te kreditni raboti vo devizi vo krajot na mesecot. Bankite go izrabotija prvi ot izve{ taj so sostojba na 30.11.2003 godina.

milioni denari, dodeka najmal iznos na sklu~eni kreditni raboti vo devizi e zabele`an vo tekot na januari 2004 godina vo iznos od 145 milioni denari.

Vo tekot na analiziraniot period vkupno se naplateni devizni krediti vo iznos od 2.137 milioni denari, od koi 2.045 milioni denari se odnesuvaat na naplateni redovni devizni krediti, dodeka ostatokot od 92 milioni denari se odnesuva na naplata na nefunkcionalni devizni krediti. Vo tekot na isti period, 47,9 milioni denari od odobrenite devizni krediti dobile nefunkcionalen tretman.

Analizata na strukturata na deviznoto kreditirawe na rezidenti spored kategorijata na kreditokorisnici - neto izvoznici²⁷, fizi~ki lica i ostanati komitenti²⁸ poka`uva deka na krajot na 2003 godina, 70,5% se odnesuvaat na ostanati komitenti, 24,7% na neto-izvoznici i 4,8% na fizi~ki lica. Strukturata e vlo`ena na krajot na prvoto polugodie od 2004 godina. Imeno, 85,6% se ostanati komitenti, 9,1% se neto-izvoznici, a 5,4% se fizi~ki lica. Vakvata struktura na odobreni devizni krediti e nepovolna i mo`e da pretstavuva zagri`uva~ki signal od aspekt na sledewe i upravuvawe na kreditniot rizik, koj proizleguva od nehexiraniot kursen rizik kaj pove}eto korisnici na devizni krediti. Ova konstatacija vo zna~itelna mera se ubla`uva so faktot { to site ovie krediti se klasificirani vo rizi~ni kategorii A i B i glavno dobro se obezbedeni vo momentot na nivnoto odobruvawe. Od druga strana, povolen e i faktot { to na 30.06.2004 godina, nefunkcionalnite krediti u~estvuvaat samo so 6,6% od vkupnite devizni krediti na rezidenti (Aneks br. 5 - Devizno kreditirawe na rezidenti).

Treti aspekt na analiza se odnesuva na izvorot na sredstva od koi se finansira kreditnata aktivnost na bankite vo devizi. So sostojba na 30.06.2004 godina, vkupniot iznos na koristeni kreditni linii od stranski banki i Makedonskata banka za poddr{ka na razvojot, od strana na bankite, e 5.120 milioni denari, od koi 3.786 milioni denari se iskoristeni za smetka na komitentite, a ostatokot od 1.334 milioni denari za smetka na samite banki. Od vkupniot iznos na odobreni devizni krediti 46,3% poteknuva od kreditnite linii koristen za smetka na komitentite, a ostanatite 53,7% se finansiraat od devizniot potencijal na bankite po osnov na pribrani devizni depoziti i koristen devizni pozajmici. Za sporedba, na 31.12.2003 godina, od devizniot potencijal na bankite (po osnov na pribrani devizni depoziti i koristen devizni pozajmici) se finansirale 45,2%.

²⁷ Rezidenti koi vo prethodnata godina ostvarile pogolem devizen priliv od odlivi ili za koi { to analizata izvrr{ena od strana na bankata poka`uva deka }e ostvarat neto devizen priliv { to }e ovozmo`i izmiruvawe na negovite vkupni devizni obvrski.

²⁸ Rezidenti koi ne se opf ateni so prethodnite dve kateogorii na kreditokorisnici.

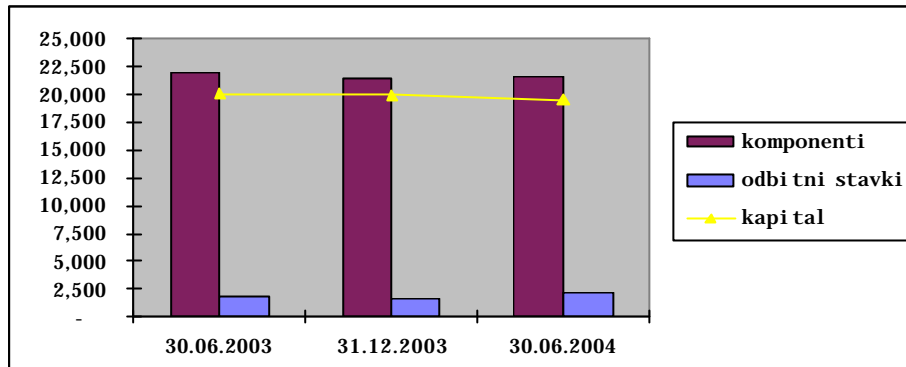
2.3.5 Adekvatnost na kapitalot /Rizik od nesolventnost

2.3.5.1 Kapital na bankite vo Republika Makedonija

Kapitalot²⁹ na bankite vo Republika Makedonija, definiran согласно metodologijata na Narodna banka na Republika Makedonija, iznesuva 19.515 milioni denari (318,3 milioni evra) na krajot od prvoto polugodi e od 2004 godina, { to zna~i namaluvawe od 456 milioni denari, odnosno 2,3% vo sporedba so sostojbata na krajot od 2003 godina. Pritoa, komponentite na kapitalot iznesuvaat 21.651 milion denari, a odbitnite stavki 2.136 milioni denari. Dominantna stavka vo strukturata na komponentite na kapitalot pretstavuva knjigovodstvenata vrednost na izdadenite obi~ni i prioritetni akcii, koja na 30.06.2004 godina iznesuva 18.865 milioni denari. Odbitnite stavki se: zagubata od prethodni godini vo iznos od 734 milioni denari, tekovната zaguba vo iznos od 838 milioni denari i neizdvoena posebna rezerva za potencijalni zagubi vo iznos od 564 milioni denari. Vo odnos na 31.12.2003 godina, komponentite na kapitalot bele`at porast od 162 milioni denari, a odbitnite stavki porast od 618 milioni denari. Tokmu ovie nepovolni dvi`ena vo visinata na strukturnite elementi na kapitalot, odnosno pogolemiot porast na odbitnite stavki se pri~ina za padot na kapitalot vo odnos na 31.12.2003 godina.

Namaluvaweto na vkupnata kapitalna baza na bankarskiot sistem vo najgolem del e rezultat na namaluvaweto na kapitalot na grupata golemi banki od 641 milion denari.

²⁹ Kapitalot na bankite pretstavuva eden vid apsorber na neanticipirane zagubi, odnosno zagubi koi proizleguvaat od eventualno materijalizirane na rizicite involvirani vo raboteweto na bankite. Postojat pove}e definicii i zna~ewa na kategorijata kapital: ekonomska definicija (zna~ewe), smetkovodstvena definicija (zna~ewe), regulativna definicija (zna~ewe) na kapitalot. Zaradi poprecizno definirane na kapitalot na bankite, kako i zaradi negovoto potesno povrzuvawe so metodologijata za utvrduvawe na garantniot kapital, vo vtorata polovina od 2003 godina Narodna banka, vo svojstvo na regulatoren organ, propi{a metodologija za utvrduvawe na kapitalot na bankite. So ova metodologija se definiraat osnovnite uslovi { to treba da gi ispolni kapitalot na bankata: da bide bezuslovno nepovraten, da e vo celost ili vedna{ na raspolagawe za pokrivawe na zagubite na bankata i vo slu~aj na ste~aj, odnosno likvidacija, da e vo celosti neograni~eno raspolo`iv za pokrivawe na zagubata i izmiruvawe na obvrskite sprema nezinite doveriteli. Isto taka, detalno se definirani i komponentite na kapitalot, odnosno onie elementi koi vlijaat na negovoto zgolemuvawe i komponenti koi pretstavuvaat negovi odbitni stavki. Pri toa, komponenti na kapitalot se: 1) knjigovodstvenata vrednost na izdadenite obi~ni i prioritetni akcii, premijata od prodadene akcii; 2) rezervni fond; 3) zadr`anata nerasporedena dobi vka koja ne e optovarena so kakvi bilo obvrski ili zagubi koja e iska`ana vo bilansot na sostojba i potvrdena od organot na upravuvawe na bankata i 4) tekovna dobi vka, diskontirana za 50%, dokolku iznosot na tekovната dobi vka na određen prese~en datum e potvrden od ovlasten revizor ili neposredna terenska kontrola. Odbitni stavki od kapitalot na bankata se: 1) iznosot na nepokriena zaguba na bankata vo prethodni te godini; 2) iznosot na tekovната zaguba i 3) neizdvoenata posebna rezerva za potencijalni zagubi.

Grafikon br.27**Dvi`ewe na komponentite na kapitalot, odbitni stavki na kapitalot i kapitalot**

Ovie dvi`ewa na visinata na kapitalot po poodelnite grupi banki, se pri~ina i za izvesni promeni vo u-estvoto na poodelni grupi banki vo vkupni ot kapital na bankite. Analizata na kapitalot od ovoj aspekt uka`uva na pomestuvawe vo strukturata na kapitalot vo korist na u-estvoto na grupata mali i grupata sredni banki, za smetka na u-estvoto na grupata golemi banki. I meno, u-estvoto na kapitalot na golemite banki e namaleno za 2,5 procentni poeni i iznesuva 30,7%, dodeka u-estvoto na kapitalot na srednite banki bele`i zgol emuvawe za 5,2 procentni poeni i iznesuva 36,5%. Nasproti niv, u-estvoto na kapitalot na grupata malite banki iznesuva 32,8% i bele`i namal uvawe za 2,7 procentni poeni. Dokolku pri analizata se iskl u`i efektot od preminuvaweto na edna banka od grupata mali vo grupata sredni banki toga{ bi se konstati ral porast na u-estvoto i na grupata mali banki (1 procenten poen) i na grupata sredni banki (2,5 procentni poeni) vo vkupni ot kapital na bankite.

Vo odnos, pak, na distribucijata na kapitalnata baza po poodelni banki, taa se dvi`i vo raspon od 3.152 milioni denari (51,4 milioni evra) kaj bankata koja ima najvisoko nivo na kapital, do 282 milioni denari (4,6 milioni evra) kaj bankata so najnisko nivo na kapital.

Pregled br.12**Nivo na kapitaliziranost na bankite vo Republika Makedonija so sostojba na 30.06.2004 godina**

vo MKD (000,000)

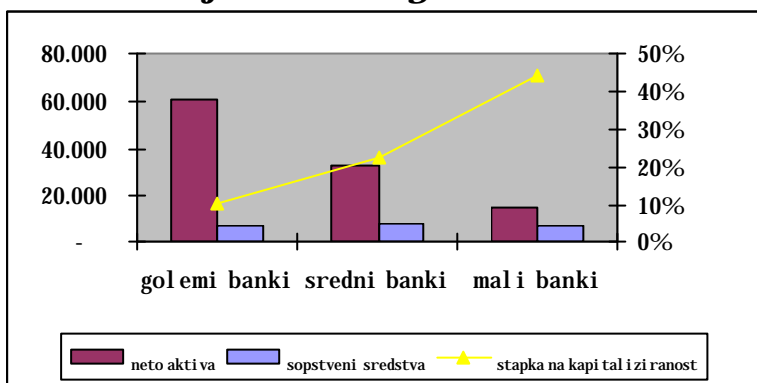
BANKA	Neto aktiva	Rezervi za pot. zag	Bruto aktiva	Sopstveni sredstva	Garanten kapital	RPA	Agregatna ODP	Stapka na kapitaliz (neto)	Stapka na kapitaliz (bruto)	Adekvatn. na kapital	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6/3	10=6/5	11=7/8	
1	Golemi banki	60,994	6,170	67,164	6,346	6,176	33,397	6,304	10,40	9,45	15,56
2	Sredni banki	33,040	3,008	36,048	7,432	7,146	23,042	1,457	22,49	20,62	29,17
3	Mali banki	15,126	1,939	17,065	6,702	6,249	10,378	1,648	44,31	39,27	51,96
4	Vkupno banki (4=1+2+3)	109,160	11,117	120,277	20,480	19,571	66,817	9,409	18,76	17,03	25,67

Na krajot od prvoto polugodie od 2004 godina ni voto na pokri enost na bilansnata aktiva so kapitalot na bankite i znesuva 18,8% i vo sporedba so krajot na 2003 godina e namaleno za minimalni 0,2 procentni poeni. Pri toa, stapkata na kapitaliziranost na grupata golemi banki e za 8,4 procentni poeni na ponisko, a na grupite na sredni i na mali banki za 2,8 odnosno 23,5 procentni poeni respektivno, na povisoko nivo vo odnos na prose~nata stapka na kapitaliziranost na site banki vo Republika Makedonija. Razlikata vo

visinata na stapkata na kapitaliziranost po grupi banki se javuva poradi razlikata vo strukturata na izvorite na finansirawe na nivnite aktivnosti. Imeno, srednite banki i osobeno malite banki imaat poednostavna struktura na izvorite na finansirawe, so zna-itelno u-estvo na sopstvenite sredstva vo nivniot finansijski potencijal. Nasproti toa, golemi te banki i maat pokompleksna struktura na izvorite na finansirawe, { to se ogleda vo porazvijenata i poobemna depozitna baza i ponisko u-estvo na sopstvenite sredstva vo nivniot finansijski potencijal, { to, pak, e pokazatel za povi soko ni vo na f i nansi ska i ntermedijacija.

Grafikon br.28

Nivo na neto-aktiva, sopstveni sredstva i kapitaliziranost po grupi banki so sostojba 30.06.2004 godina



2.3.5.2 Koef i cient na adekvatnost na kapitalot na bankite vo Republika Makedonija

Koef i ci entot na adekvatnost na kapi tal ot, kako eden od najzna-ajni te prudentni pokazateli za raboteweto na bankite, go ref lekti ra neophodnoto nivo na kapital na bankata za pokrivawe zagubi koi proizleguvaat od prezemeni ot stepen na rizik vo nivnoto rabotewe. Celta na voveduvaweto zakonski utvrdeno minimalno nivo na koef i ci entot na adekvatnost na kapitalot e da se obezbedi deka bankite se sposobni da apsorbi raat (amortiziraat) odredeno nivo na zagubi pred da preminat vo zonata na nesolventnost. Soglasno metodologijata na Narodna banka na Republika Makedonija, koef i ci entot e determi ni ran od odnosot na tri te komponenti neophodni za negovata presmetka: garantni ot kapi tal , rizi -no ponderi ranata aktiva i agregatnata otvorena devi zna pozi cija.

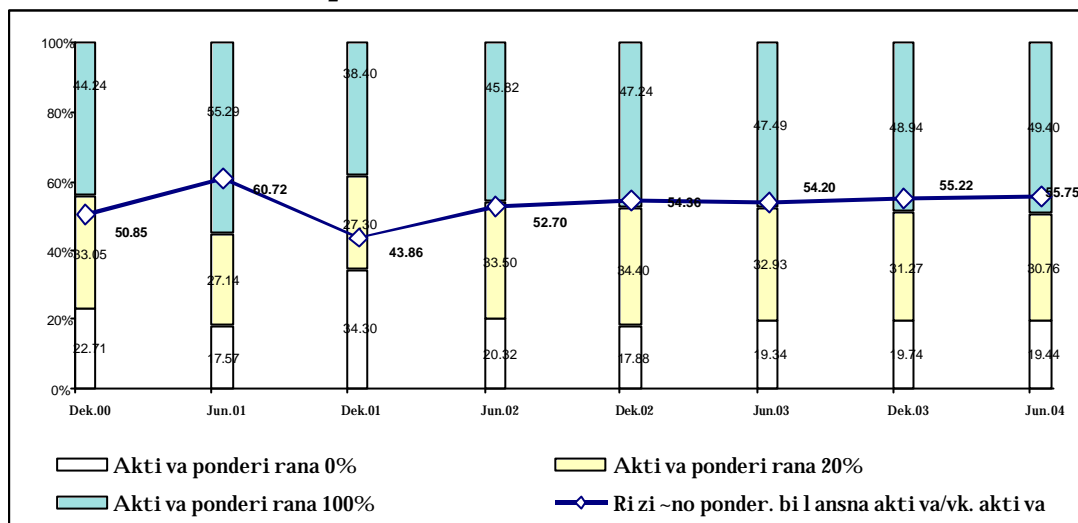
Na 30.06.2004 godina, garantni ot kapital na bankite vo Republika Makedonija iznesuva 19.571 milion denari (Aneks br. 6) i vo odnos na 31.12.2003 godina e zgolemen za 130 milioni denari ili minimalni 0,7%. Ova se dol ` i na porastot na osnovni ot kapital, za 659 milioni denari, pred se kako rezul tat na rei nvesti raweto na del od f i nansi ski rezul tat ostvaren na krajot od 2003 godina. Pozi ti vni ot efekt od ovoj porast e namalen poradi zgolemuwaweto na odbitni te stavki (vo najgolem del nei zdvoenata posebna rezerva za potencijalni zagubi) za iznos od 529 mi li oni denari.

Na 30.06.2004 godina rizi -no ponderi ranata aktiva iznesuva 66.817 milioni denari i bele ` i porast od 2.442 milioni denari vo odnos na 31.12.2003 godina. Od vkupnata rizi -no ponderi rana aktiva 61.634 mi li oni denari se odnesuvaat na rizi -no ponderi ranata bilansna aktiva, 7.916

milioni denari na rizi~no ponderirana ta vonbilansna aktiva, a odbitni te stavki koi go namal uvaat nejzini ot iznos se 2.733 milioni denari.

Grafikon br.29

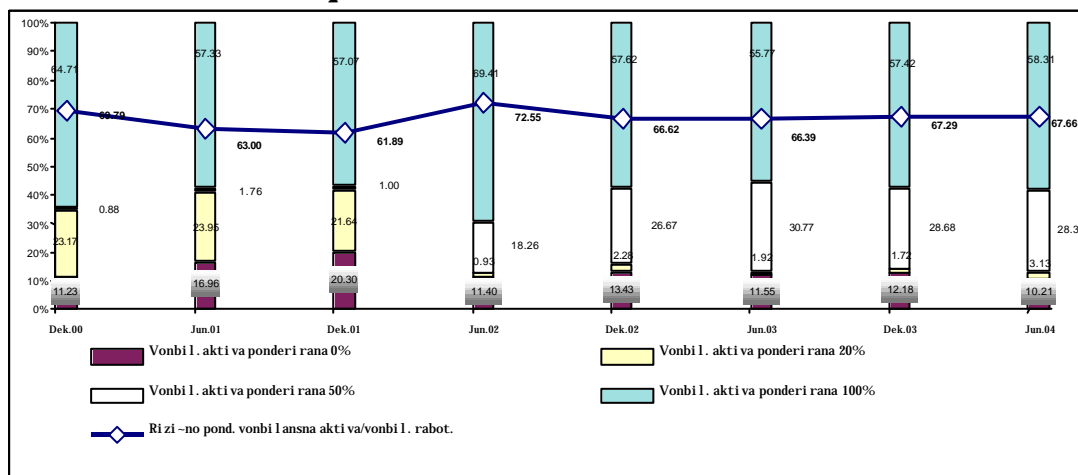
Struktura na rizi~no ponderirana ta bilansna aktiva na bankite



Strukturata na rizi~no ponderirana ta bilansna aktiva na bankite vo Republika Makedonija na 30.06.2004 godina, e re~isi identi~na so onaa na krajot od 2003 godina. Dominatno u~estvo od 49,4% i ponatamuma aktivata so rizi~en ponder 100%. U~estvoto na rizi~no ponderirana ta bilansna aktiva vo vkupnata bilansna aktiva iznesuva 55,8%, { to e nad nivoto od 31.12.2003 godina za mi ni mal ni 0,6 procentni poeni ³⁰.

Grafikon br.30

Struktura na rizi~no ponderirana ta vonbilansna aktiva na bankite



Pogolemi strukturni pomestuvawa vo odnos na 31.12.2003 godina nema nitu kaj vonbilansnata aktiva ponderirana spored stepenot na rizik. U~estvoto na rizi~no ponderirana ta vonbilansni pozicii vo vkupnoto

³⁰ Aktivata na bankite ponderirana so 50%, koja se odnesuva na pobaruwawa od lokalnata uprava, dr`avnite fondovi i agencii i na pobaruwawa obezbedeni so garancii i hartii od vrednost na ovi e subjekti, poradi nejzini noto zanemarli vo u~estvo od 0,4% vo vkupnata aktiva, ne e vkl u~ena vo analizata na strukturata na rizi~no ponderirana ta bilansna aktiva so sostojba 30.06.2004 godina.

vonbilansno rabotewe na bankite na krajot od prvoto polugodie od 2004 godina iznesuva 67,7%, { to e re~isi nepromeneto ni vo vo odnos na krajot od prethodnata godina, koga iznesuvalo 66,3%. Kako i vo prethodni te peri odi, vo strukturata dominiraat poziciite so faktor na konverzija 100%, ~ie u~estvo iznesuva 58,3%, a koi se odnesuvaat na nepokrieni akreditivi i garancii, konfirmirani akreditivi i drugi vonbilansni pozicii, kako i ostanata nespomnata vonbilansna aktiva povrzana so prezemeni potencijalni obvrski koi ne se opf ateni vo poziciite so poni zok faktor na konverzija.

Po~nuvaj}i od 31.03.2002 godina vo presmetkata na koefi cientot za adekvatnost na kapitalot se inkorporira i kursni ot rizik, odnosno se zema predvid i agregatnata otvorena devizna pozicija koja na 30.06.2004 godina iznesuva 9.409 milioni denari.

Kako rezultat na dvi`eweto na garantniot kapital, rizi~no ponderiranata bilansna i vonbilansna aktiva i agregatnata otvorena devizna pozicija, prose~nata stapka na adekvatnost na kapitalot na bankite vo Republika Makedonija na 30.06.2004 godina iznesuvaat 25,7% i se re~isi na istoto ni vo so sostojba na krajot na 2003 godina.

Analizirano po grupi banki, najniska stapka na adekvatnost na kapitalot na 30.06.2004 godina ima grupata golemi banki, ~ija stapka na adekvatnost e za 10,1 procenten poen poni ska od prose~nata stapka na ni vo na site banki vo Republika Makedonija. Nasproti toa, prose~nata stapka na adekvatnost na kapitalot na grupata sredni banki e za 3,5 procentni poeni povi soka vo odnos na prose~nata stapka na ni vo na site banki. Di skrepancata e u{ te poizrazena kaj grupata mali banki ~ija prose~na stapka na adekvatnost na kapitalot e za 26,3 procentni poeni povi soka vo sporedba so prose~nata stapka na adekvatnost na kapitalot na ni vo na site banki. Pri ~i ni te za visokata stapka na adekvatnost na kapitalot na mali te banki se identi ~ni so onie koi se odnesuvaat na nivnata visoka stapka na kapitaliziranost - siroma{ en obem na aktivnosti, pred se kreditna aktivnost, nasproti dominantnoto u~estvo na sopstvenite sredstva vo ni vni ot vkupen fi nansi ski potencijal.

Pregled br.13

Adekvatnost na kapitalot na bankite vo Republika Makedonija po intervali

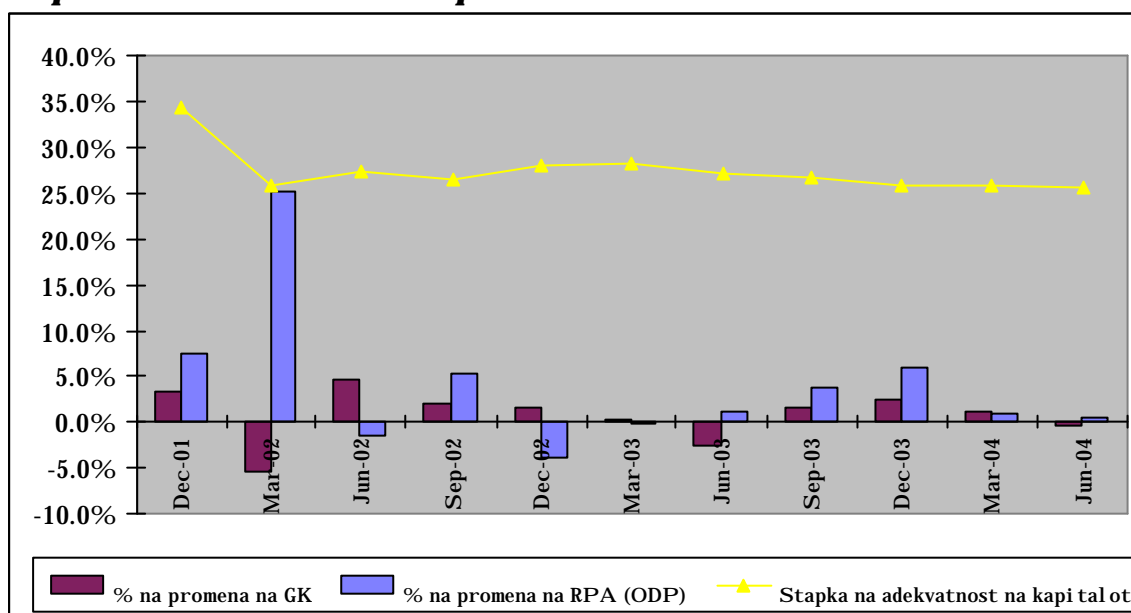
Stapka na adekvatnost na kapitalot	Broj na banki		
	31.12.2002	31.12.2003	30.06.2004
pod 8%	0	0	0
od 8 do 12%	0	0	0
od 12 do 20%	2	3	4
od 20 do 30%	4	3	2
od 30 do 50%	8	8	8
od 50 do 100%	4	6	7
nad 100%	2	1	0

So sostojba na 30.06.2004 godina, site banki go ispolnuvaat propi { anoto minimalno ni vo na adekvatnost na kapitalot od 8%. Sli ~no kako na krajot od 2002 i 2003 godina, dominiraat banki ~ija stapka na adekvatnost na kapitalot e vo rangot od 30-50% (8 banki), kako i vo rangot od 50-100% (7 banki). Pritoa, mo` e da se konstatira odredeno struktarno

pomestuvawe na banki te od rang na povi soka adekvatnost na kapital ot kon rang so poni soka adekvatnost na kapital ot. Vo taa smi sla, vo tekot na prvata polovina od 2004 godina se zgolemi brojot na banki so adekvatnost na kapital ot vo rang od 12-20% od 3 na 4 banki, nasproti namal eni ot broj banki so adekvatnost na kapital ot vo rangot od 20-30% od 3 na 2 banki. Vo isti ot peri od, brojot na banki so adekvatnost na kapital ot vo rangot 50-100% se zgolemi l od 6 na 7 banki, za smetka na { to nema banka so adekvatnost na kapital ot nad 100%.

Grafikon br.31

Dvi `ewe na garantni ot kapital, rizi~no ponderiranata aktiva i stapkata na adekvatnost na kapital ot



Analizata na dvi `eweto na stapkata na adekvatnost na kapital ot i nejzi ni te osnovni komponenti - garantni ot kapital i rizi~no ponderiranata aktiva, uka `uva deka vo tekot na izmi nati te godi ni, bankarski ot si stem na Republika Makedonija odr `uva relativno visoko i stabi lno ni vo na ovoj koef i ci ent. So i sklu ~ok na 31.03.2002 godi na, koga e evi denti ran zna ~i tel en pad na stapkata na adekvatnost na kapital ot, kako rezul tat na vkl u~uaweto na agregatnata otvorena devi zna pozi ci ja, vo tekot na ostanati ot anal i zi ran peri od, se zabele `eva relativno stabi lno ni vo na adekvatnost na kapital ot koe se odr `eva na ni vo od okol u 26%.

Relativno visokata i stabi lna stapka na adekvatnost na kapital ot e pokazatel za stabi lnata solventna pozicija na banki te vo Republika Makedonija, odnosno pokazatel na edno relativno visoko ni vo na sposobnost na bankarski ot si stem da apsorbi ra odredeno ni vo na zagubi pred da premi ne vo zonata na nesolventnost. Me|utoa, visokata adekvatnost na kapital ot e i pokazatel za relativno ni skoto ni vo na ef i kasnost na banki te vo Republika Makedonija vo vr{ eweto finansiska intermedijacija. Podobruvaweto na stepenot na finansiska intermedijacija, so istovremeno odr `uvawe na zadovolitelno ni vo na stabi lnost, e predizvik za banki te vo natamo{ noto rabotewe. I spolnuvaweto na ovaa zada~a nemi novno }e dovede do izvesno namal uvawe na visokata stapka na adekvatnost na kapital ot.

I zvesno intenzivirane na kreditnata aktivnost i toa najmnogu kaj sektorot naselenie, mo`e da se konstati ra kaj pove}eto banki vo Republika Makedonija. Me|utoa, intenziviraweto na kreditnata aktivnost, {to vo odredena mera }e dovede do namaluvawe na stapkata na adekvatnost na kapitalot, mora da bide prosledeno so zajaknuvawe na internite sistemi i proceduri na bankite za identifikuvawe, merewe i kontrola na rizicite, a pred si na kreditniot rizik. Na ovoj na~in bi se spre~ila mo`nata materijalizacija na rizicite vo zagubi koi bi padnale na tovar na kapitalot. Vo taa nasoka, i Narodna banka na Republika Makedonija }e deluva kon odr`uvaweto na stabilnosta i sigurnosta na bankarskiot sistem vo celina preku permanentno sledewe na raboteweto na bankite i zajaknuvawe na prudentnata ramka za upravuvawe so rizicite.

2.3.6. Profitabilnost

2.3.6.1 Struktura na bilansot na uspeh

Edna od osnovnite determinanti za odr`uvaweto na solventna i likvidnosna stabilnost na bankite na dolg rok e vospostavuvawe i odr`uvawe na nivnata stabilna profitabilna pozicija. Od druga strana, profitabilnosta na bankite e pod direktno vlijanie na nivnata solventna i likvidnosna pozicija, strukturata na nivniot bilans, goleminata na rizicite koi gi prezemaat vo svoeto rabotewe, kako i ni za drugi faktori od eksteren karakter, me|u koi treba da se spomenat dinamika na razvoj na ekonomijata, monetarnata politika i pravnata sigurnost vo zemjata.

Na krajot od prvoto polugodie od 2004 godina, bankite vo Republika Makedonija prika`aa pozitiven finansijski rezultat vo iznos od 221 milion denari na agregatno nivo, za razlika od prvoto polugodie od 2003 godina koga finansijskiot rezultat be}e negativen i na agregatno nivo iznesuva}e 418 milioni denari. Od vkupno 21 banka vo Republika Makedonija, 15 banki koi zaf}aat 65,8% od vkupniot finansijski potencijal na site banki prika`aa neto dobivka vo vkupen iznos od 1.059 milioni denari, dodeka 6 banki prika`aa zaguba vo vkupen iznos od 838 milioni denari.

Od analizata na finansijskiot rezultat, ostvaren vo prvoto polugodie od 2004 godina, po oddelni grupi banki, mo`e da se konstati ra deka samo grupata mali banki vo prosek ostvarila negativen finansijski rezultat, za razlika od 30.06.2003 godina koga negativen finansijski rezultat prika`ale site tri grupi banki. Pri toa, agregiraniot finansijski rezultat na nivo na site banki vo najgol emamera e determiniran od grupata gol emi banki, kaj koi e koncentriran 56% od vkupniot finansijski potencijal na site banki.

Pregled br.14 **Ostvaren finansijski rezultat po grupi banki**

vo 000 denari

	grupa gol emi banki	grupa sredni banki	grupa mali banki	vkupno
30.06.2003	(9,764)	(128,463)	(279,839)	(418,066)
31.12.2003	230,239	131,499	86,345	448,083
30.06.2004	231,027	147,899	(157,365)	221,561

Strukturnata analiza na agregirani ot bilans na uspeh na site banki na 30.06.2004 godina poka`uva deka prika`aniot pozitiven finansiski rezultat od 221 milion denari se zasnova na kategorii prihodi koi imaat incidenten karakter (prihodi po drugi osnovi i vonredni prihodi) i ne mo`at da bidat pokazatel za realniot profitabilen potencijal na bilansot na bankite. Ovaa konstatacija se potvrduva so faktot { to redovnite prihodi od raboteweto ne se dovolni za pokrivawe na op{tite i na administrativnite tro{oci. I meno, dokolku neto kamatniot prihod po rezervaciji i neto-prihodite od provizii vo vkupen iznos od 1.612 milioni denari se sporedat so op{tite i administrativnite tro{oci na bankite vo iznos od 2.296 milioni denari, se dobi va margi na na pokri enost na tro{ocite od 70,2%. Toa zna~i deka na agregatno nivo, profitabilnata pozicija na bankite zavisi od ostvaruvaweto prihodi od incidenten karakter, bi deji redovnite prihodi od raboteweto ne se dovolni za pokrivawe na op{tite i na administrativnite tro{oci. Me|utoa, nasproti ovie generalni konstatacii treba da se spomene deka vo Republika Makedonija egzistiraat banki ~ija profitabilnost celosno se temeli na prihodite od redovno rabotewe, odnosno imaat stabilni profitabilni pozicii.

Vo prodol`enie e daden podetalen osvrt na strukturnata i komparativna analiza na oddelnite komponenti na agregirani te bilansi na uspeh na 30.06.2003 godina i 30.06.2004 godina, prezenti rani vo Aneks br. 2 od ovoj izve{taj.

Vkupni ot **kamat en prihod** na bankite na krajot od prvoto polugodie od 2004 godina sporedeno so prvoto polugodie na 2003 godina, bele`i porast od 174 milioni denari ili 6,8%. Pri toa, so komparacijata na kamatni te prihodi po poodelni subjekti, vo dvata analizirani periodi mo`e da se konstati ra generalno namal uvawe na kamatni te prihodi po site osnovi vo vkupen iznos od 257 milioni denari, so isklu~ok na kamatni te prihodi od naselenie koi bele`at porast od 252 milioni denari ili 53,5%. Padot na kamatni te prihodi e amortiziran od namal eni ot iznos na stornirani prihodi po osnov na nefunkcionalna kamata za 179 milioni denari ili 66,8%.

Kontinuiraniot porast na depozitniot potencijal i relativno visokoto nivo na likvidna pozicija na bankite, vo uslovi na relativno stabilno opkru`uvawe i zgolemen interes za koristewe na kreditna poddr{ka od bankite, kako i liberalizacija na odobruvaweto na devizni te krediti, pri doneso za zadr`uvawe na trendot na umereni tenzi vi rawe na kreditnata aktivnost na bankite i vo tekot na prvoto polugodie od 2004 godina. Vo prvoto polugodie od 2004 godina depozitniot potencijal na bankite porasnal za 5.650 iljadi denari, a porastot na krediti te na bankite vo nefinansiskiot sektor (pretprijatija i naselenie) e vo vkupen iznos od 5.008 milioni denari. Toa zna~i deka na neto-osnova, bankite go plasi rale vkupniot iznos na novoprijatni depoziti vo prvite {est meseci od 2004 godina vo Republika Makedonija. Od aspekt na sektorskata struktura, evidentno e pogolemoto prepo~itawe na bankite za kreditirawe na sektorot naselenie, {to ima soodveten odraz na nivoto na ostvareniot kamaten prihod od naselenie, kako i na negovoto u~estvo vo vkupni ot kamaten prihod koe na 30.06.2004 godina iznesuva 26,3%, odnosno 8 procentni poeni pove}e vo odnos na 30.06.2003 godina.

Ostvareni ot pad na site ostanati vidovi kamatni prihodi vo prvata polovina na 2004 godina vo odnos na isti ot period na 2003 godina e refleksija na generalnoto namaluvawe na nivoto na kamatnite stapki vo ekonomijata, kako trend koj zapo~na vo 2003 godina i e eden od preduslovi te za sozdavawe na povol na kl i ma za sti mul i rawe na ekonomski ot razvoj.

Vkupni te **kamat ni rashodi** na banki te na krajot od prvoto polugodie od 2004 godina vo sporedba so kamatnite rashodi na krajot od prvoto polugodie od 2003 godina, bele`at namaluvawe za 277 milioni denari ili 20,7%.

Od sporedbenata analiza na kamatnite rashodi vo dvata perioda (30.06.2004 i 30.06.2003 godina) mo`e da se konstatira namaluvawe na kamatnite rashodi po site osnovi, pri {to najgolem pad e evidentiran kaj kamatni te rahodi od banki (95 milioni denari ili 34,2%). Ovoj pad se dol`i kako na pomali ot iznos na koristen i kratkoro~ni pozajmici od strana na banki te, taka i na trendot na namaluvawe na kamatnite stapki na me|ubankarski ot pazar na pari (koj go opf a) kako i nsti tucional izirani ot, taka i nei nsti tucional izirani ot pazar na pari), koi vo periodot januari - juni 2003 godina se dvi`at vo interval od 8,8% do 15,1%, so tendencija kon namal uvawe, a vo isti ot peri od na 2004 godina vo interval od 6,5% do 6,9%.

Pozitivni ot trend na nivoto na {tedewe, registri ran vo izmi natata godina prodol`i i vo tekot na prvoto polugodie od 2004 godina prodol`uva. Porastot na depozitni ot potencijal e rezultat na povi soki ot obem na {tedewe kako na sektorot naselenie, taka i na sektorot pretprijatija. Analizata na depozitni ot potencijal od aspekt na ro~nosta i valutnata struktura i vo prvoto polugodie na 2004 godina upatuvaa na konstatacija za dominacija na kratkoro~nite i depozitite po viduvawe, odnosno devizni te depoziti, {to e pokazatel na sî u{te izrazenata sklonost za {tedewe na kratok rok i vo stranska valuta. Generalno, namal uvaweto na kamatni te rashodi se dol`i na trendot na namaluvawe na pasivni te kamatni stapki zapo~nat vo prethodnata godina, koj prodol`i i vo tekot na prvata polovina od 2004 godina.

Od aspekt na strukturnata postavenost na oddelnite kategorii kamatni rashodi vo bilansot na uspeh na banki te, kamatni te rashodi od naselenie ja zadr`uvaat dominatnata pozicija so u~estvo od 35,7%, po {to sleduvaat kamatni te rashodi od pretprijatija so u~estvo od 21,3%.

Kako rezultat na povolni te dvi`ewa na vkupni te kamatni prihodi i vkupni te kamatni rashodi, pri ka`ani ot neto kamaten prihod na banki te vo Republi ka Makedonija na krajot od prvoto polugodie od 2004 godina iznesuva 1.683 milioni denari i vo odnos na isti ot peri od minatata godina bele`i porast od 451 milion denari ili za 36,6%.

Neto-rezervaci i te za potencijalni zagubi za prvite {est meseci od 2004 godina iznesuvaat 1.098 milioni denari i bele`at namaluvawe od 47 milioni denari ili za 4,1% vo odnos na prvata polovina na 2003 godina, {to e posledica na konstantni ot bl ag trend na namaluvawe na prose~noto ni vo na ri zi ~nost na kredi tnoto portf ol i o na banki te vo Republi ka Makedonija.

Neto kamatniot prihod po rezervaciji, kako prihod ostvaren od izvr{ uvaweto na osnovnata funkcija na bankite korigiran za kvantificiraniot krediten rizik, za prvite { est meseci od 2004 godina iznesuva 585 milioni denari. Sporedbata so istiot period od minatata godina upatuva na porast na neto kamatniot prihod po rezervaciji od 498 milioni denari ili za 6,7 pati. Ovoj porast se reflektira i na krajniot finansijski rezultat, koj na 30.06.2004 godina e pozitiven, za razlika od istiot datum vo prethodnata godina, koga bankite vo prosek prikale negativen finansijski rezultat.

Komparativnata analiza na vkupnite prihodi po drugi osnovi upatuva na pozitiven trend i kaj site ostanati kategorii prihodi od bankarskoto rabotewe (so iskluk na dividende) ostvoreni vo prvata polovina na 2004 godina, vo odnos na istiot period od 2003 godina. Vkupnite prihodi po drugi osnovi (neto-prihodi od provizii, dividendi, hartii od vrednost, kapitalni dobivki, kursni razliki i drugi prihodi) na 30.06.2004 godina iznesuvaa 2.222 milioni denari, { to e za 354 milioni denari pove}e vo odnos na 30.06.2003 godina.

Kako posebno pozitiven se ocenuva porastot na neto-prihodite od provizii, kako vtora kategorija na prihodi od redovno rabotewe, koi vo odnos na 30.06.2003 godina bele`at porast od 131 milion denari ili 14,6%. Ova e rezultat na zgolemeniot obem na izvr{ eni usluzi od strana na bankite vo domenot na kreditnata aktivnost, platen promet vo zemjata i vo stranstvo, drugi usluzi od deviznoto rabotewe, vonbilansnoto rabotewe itn. Ova kategorija prihodi vo odnos na 30.06.2003 godina go namalila svoeto strukturno u-estvo vo vkupnite prihodi po drugi osnovi za 1,8 procentni poeni i na 30.06.2004 godina iznesuva 46,2%.

Pozitivnata ocena na raste~kiot trend na dvete kategorii na prihodi od redovno rabotewe se relativizira so faktot { to, tie i na krajot na prvoto polugodie od 2004 godina ne se dovolni za pokrivawe na op{ tite i administrativni tro{ oci na bankite, odnosno prof itabilnoto rabotewe na bankite se temeli na kategorijata - drugi prihodi, kako prihodi od incidenten karakter. Drugite prihodi, koi gi opfa}aat prihodite po drugi osnovi i vonrednite prihodi, na 30.06.2004 godina bele`at porast od 3,3% vo odnos na istiot datum od prethodnata godina i se vtora kategorija spored strukturnoto u-estvo od 39,6% vo vkupnite prihodi po drugi osnovi. Vo kontekst na vkupnite prihodi po drugi osnovi, treba da se spomene i dvi`eweto na neto kursnite razliki, kaj koi za prvite { est meseci od 2004 godina, vo odnos na istiot period od 2003 godina, e konstatiran porast za 93,9% ili 108 milioni denari, so { to nivnoto u-estvo vo ova kategorija prihodi e zgolemeno za 4 procentni poeni i iznesuva 10%. I pokraj pozitivniot efekt na porastot na ovie kategorii na prihodi vrz krajniot finansijski rezultat na bankite, neizbe`no e da se konstati ra deka se raboti za prihodi od incidenten karakter koi ne mo`at da bidat osnova za stabilna prof itabilna pozicija na bankite.

Vkupnite drugi rashodi (op{ tite i administrativni tro{ oci i drugi rashodi) za prvite { est meseci od 2004 godina iznesuvaat 2.586 milioni denari, { to vo odnos na istiot period od 2003 godina pretstavuva zgolemuvawe od 213 milioni denari ili 9%. Dominantnata pozicija na

kategorijata op{ ti i administrativni tro{ oci so u~estvo od 88,8% vo vkupnite drugi rashodi se zadr` uva i vo tekot na prvoto polugodie od 2004 godina (86% na 30.06.2003 godina). Porastot na ovie tro{ oci vo odnos na 30.06.2003 godina vo iznos od 256 milioni denari ili 12,5% proizleguva od site pozicii na rashodi koji ja so~inuvaat ova kategorija. Sепak, dominantno vlijani e na ova kategorija rashodi, so u~estvo od 52,2% i maat tro{ oci te za plati, koi bele` at porast od 7,2% sporedeno so 30.06.2003 godina. Vo isti otperi od brojot na licata vraboteni vo bankite e zgol emen za 1,9%.

Sporedbenata analiza na ostvareni ot finansiski rezultat na krajot od prvoto polugodie od 2004 godina i prvoto polugodie od 2003 godina, kako i na osnovnite kategorii na prihodi i rashodi na bankite upatuvaa na konstatacijata deka podobruvaweto na profitabilnosta na bankite vo Republika Makedonija vo najgolema mera proizleguva od dinamikata na приходите ostvareni od redovnoto rabotewe na bankite (neto kamatniot приход po rezervacii i neto-prihodite od provizii), { to e vo direktna korelacija so intenziviraweto na kreditnata aktivnost na bankite, kako i pogol emi ot obem na izvr{ eni uslugi od strana na bankite.

2.3.6.2 Pokazatel i za profitabilnost a i efikasnost a na bankite

Vtoroto ni vo na analiza na profitabilnosta na bankite vo Republika Makedonija i ocenkata na nivnata efikasnost e presmetkata i analizata na osnovnite pokazateli koi gi reflektiraat performansite na ovie dva aspekta od raboteweto na bankite. Pozitivnite trendovi na osnovnite kategorii na agregirani ot bilans na uspeh na bankite, a pred s` porastot na приходните kategorii, uslovija podobreni profitabilni performansi i povi soko ni vo na efikasnost na bankite vo prvoto polugodie od 2004 godina, { to mo` e da se konstatira i od sporedbata na pokazatelите od sledni ot pregled.

Pregled br.15

Pokazatel i za profitabilnost i efikasnost na bankite vo R. Makedonija

Pokazatel	30.06.2003	30.06.2004	30.06.2003*	30.06.2004*
	3	4		
<i>St apka na povrat na prose~na aktiva (ROAA)</i>	-0,88%	0,41%	2,46%	3,03%
<i>St apka na povrat na prose~en kapital (ROAE)</i>	-4,29%	2,19%	11,40%	15,17%
Operativni tro{oci/vkupno ostvareni prihodi	1,21	0,92	0,65	0,59
<i>Tro{oci za plati/vkupno ostvareni prihodi</i>	0,57	0,43	0,32	0,29
<i>Rezervacii za potencilni zagubi/neto kamaten приход</i>	0,93	0,65	0,28	0,18
<i>Neto kamaten приход/operativni tro{oci</i>	0,52	0,65	0,84	0,84
<i>Broj na vraboteni</i>	4.552	4.638	2.516	2.637
<i>Prika`an finansiski rezultat /broj na vraboteni</i>	-0,09 milioni denari	0,05 milioni denari	0,30 milioni denari	0,40 milioni denari
<i>Vkupna neto aktiva/broj na vraboteni</i>	21,9 milioni denari	23,5 milioni denari	25,5 milioni denari	27,3 milioni denari

* pokazateli te se odnesuvaat samo za bankite koi na 30.06.2003 godina i 30.06.2004 godina prika`ale pozitivni finansiski rezultat

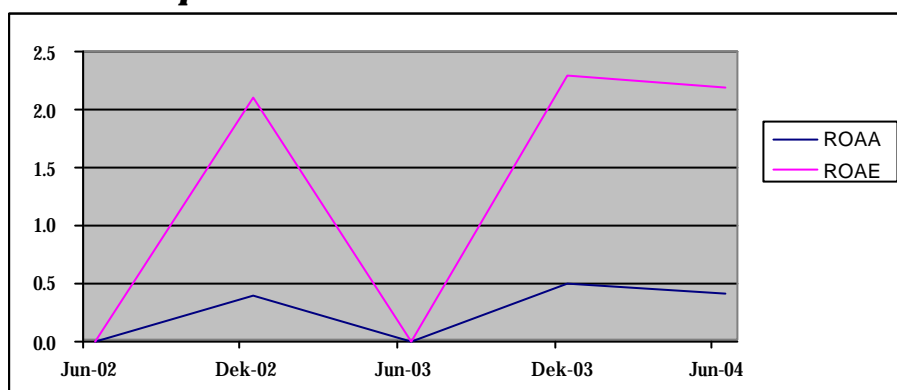
Zabele`ka: Pokazateli te ROAA i ROAE se svedeni na godi{no ni vo.

Pozitivni ot finansiski rezultat ostvaren od strana na bankite na krajot od prvoto polugodie od 2004 godina, uslovuва povi soki i pozitivni

vrednosti na pokazatelite za prose~nata stapka na povrat na aktivata (ROAA) i prose~nata stapka na povrat na kapitalot (ROAE), za razlika od istiot period od prethodnata godina koga bankite vo prosek prikale negativen finansijski rezultat. Taka, 100 edinici aktiva na bankite vo Republika Makedonija vo prvata polovina na 2004 godina generiraat 0,4 edinici dobivka, dodeka 100 edinici kapital na bankite vo Republika Makedonija generiraat 2,5 edinici dobivka. Podobruvaweto e evidentno i dokolku pri analizata se zemat predvidi samo oni e banki koi to na dvata sporedbeni datuma prikavaju dobivka vo svoeto rabotewe. Prose~nata stapka na povrat na aktivata i prose~nata stapka na povrat na kapital na ovie banki na 30.06.2004 godina, se na nivo od 3,0%, odnosno 15,2%, respektivno.

Grafikon br.32

Dvite na pokazatelite ROAA i ROAE



Analizirano po oddelni grupi banki, podobruvawe na pokazatelite za povratot na aktivata i povratot na kapitalot, vo odnos na 30.06.2003 godina, mo`e da se konstatira kaj site grupi banki. Pri toa, kaj grupata големи i grupata sredni banki podobruvaweto zna~i premirna na pokazatelite vo zonata na pozitivni vrednosti, dodeka kaj grupata mali banki podobruvaweto e izrazeno kako namaluvawe na nivnata negativna vrednost. Najvisoka stapka na povrat na aktivata e realizirana kaj grupata sredni banki, to e rezultat na relativno povi sokoto nivo na ostvarena dobivka vo odnos na prose~nata aktivata na ovaa grupa vo sporedba so grupata големи banki, dodeka najvisoka stapka na povrat na kapitalot e realizirana kaj grupata големи banki, to e rezultat na povi soki otiznos na ostvarena dobivka kaj ovaa grupa banki, vo uslovi koga relativnoto u~estvo na kapitalot vo izvori te na finansi rawe kaj ovaa grupa banki e pomalovo odnos na grupite na sredni i mali banki.

Pregled br. 16

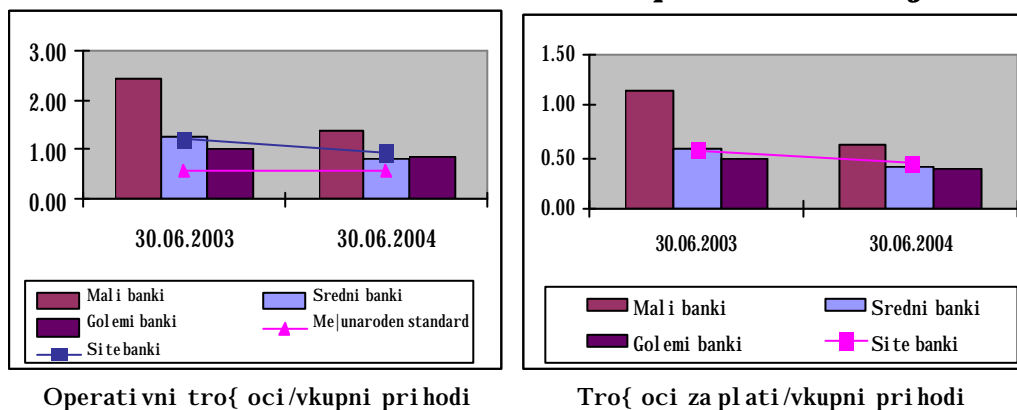
Pokazatelji za profitabilnost i efikasnost po grupi banki

Pokazatelj	Golimi banki		Sredni banki		Mali banki	
	Jun-2003	Jun-2004	Jun-2003	Jun-2004	Jun-2003	Jun-2004
Stopa na povrat na prose- na aktiva (ROAA)	-0,04%	0,78%	-0,95%	0,92%	-3,56%	-2,07%
Stopa na povrat na prose- en kapital (ROAE)	-0,29%	7,10%	-4,15%	4,09%	-8,41%	-4,82%
Operativni troškovi/vkupno ostvareni prihodi	1,01	0,86	1,29	0,81	2,44	1,39
Troškovi za plati/vkupno ostvareni prihodi	0,48	0,39	0,58	0,41	1,16	0,62
Rezervacije za potencijalni izgubi/neto kamaten prihod	0,26	0,61	1,16	0,70	1,44	0,65
Neto kamaten prihod/operativni troškovi	0,30	0,50	0,97	1,06	0,57	0,56
Broj na vraboteni	2.510	2.459	1.078	1.225	844	954
Prikazan finansijski rezultat / broj na vraboteni	-0,004 milioni denari	0,09 milioni denari	-0,12 milioni denari	0,12 milioni denari	-0,33 milioni denari	-0,16 milioni denari
Vkupna neto aktiva/broj na vraboteni	21,8 milioni denari	24,8 milioni denari	25,3 milioni denari	27,0 milioni denari	18,2 milioni denari	15,9 milioni denari

Podobruvawe na efikasnosti na bankite se pokaziva preku namaluvaweto na iznosot na potrebni te operativni troškovi, za generirawe na eden denar prihod, kako na generalno nivo, taka i kaj bankite koji iska`uvaat dobivka vo svoeto rabotewe. Isto taka e namaleni potrebni ot iznos na troškovi za plati, kako dominanten del na operativni te troškovi, za generirawe na eden denar prihod vo odnos na 30.06.2003 godina. Analizata po oddelni grupi banki pokaziva deka site grupi banki vo tekot na prvata polovina od 2004 godina postignale povioka efikasnost vo svoeto rabotewe mereno preku dvata prethodno navedeni pokazatelja.

Grafikon br.33

Efikasnost na raboteweto na bankite vo Republika Makedonija



Stepenot na pokrienost na rezervacii te za potencijalni izgubi so ostvareni ot neto kamaten prihod na nivo na site banki na krajot od prvoto polugodie od 2004 godina bele`i podobruvawe vo odnos na isti ot period od prethodnata godina, pred si, kako rezultat na pozitivni ot trend na neto kamaten ot prihod. Vo taa smisla pokazatel ot rezervacii za potencijalni izgubi/neto kamaten prihod e 0,65 na 30.06.2004 godina, { to e za 28 indeksni poeni pomalku vo odnos na 30.06.2003 godina, ukavaj}i na namaluvawe na del ot neto kamaten ot prihod potreben za apsorpcija na kreditni ot rizik. Spored grupi banki, ovoj pokazatel bele`i vlo`uvawe edinstveno kaj grupata golimi banki, kako posledi ca na porastot na kvantificiranoto nivo

na krediten rizik. Za bankite koi rabotat so dobivka ovoj pokazatel e zna~itelno popovolen i vo dvata sporedbeni perioda, kako rezultat na poniskoto nivo na prose~na rizi~nost na kreditното portfolio na ovie banki.

I pokraj konstatacijata za podobrenata prof i tabil nost na banki te vo prvata polovina na 2004 godina, i vo ovoj period neto kamatni ot prihod t.e. prihodot od vr{ eweto klasi~nite bankarski raboti (intermedijacija me|u f i nansi ski suf i ci tarni te i f i nansi ski def i ci tarni te ekonomski subjekti), ne e dovolen za pokrivawe na operativni te tro{ oci na nivo na site banki. Sepak, treba da se istakne deka na nivo na pooddelni grupi banki, grupata sredni banki ostvaruva cel osna pokri enost na operativni te tro{ oci so neto kamatni ot prihod.

Ostvarenata dobivka vo prvata polovi na na 2004 godi na pozi ti vno se odrazuva i na pokazatel ite za produktivnosta na banki te, sporedeno so 30.06.2003 godi na koga pokazatel ite ima negati vna vrednost. Vo ovoj period e ostvarena dobivka po vraboten vo banki te vo Republi ka Makedoni ja vo visina od 0,05 milioni denari, na nivo ma site banki, odnosno 0,4 milioni denari za banki te koi prika`ale pozitiven f i nansi ski rezultat od raboteweto. Pri toa, najvisoka e dobivkata po vraboten kaj grupata sredni banki (0,12 milioni denari po vraboten). I sto taka, vo prvata polovina od 2004 godina, konstati ran e povi sok i znos na neto akti va po vraboten na nivo na site banki i pooddelni grupi banki, osven grupata mali banki, kaj koja namal uvaweto e rezul tat na porastot na vkupni ot broj vraboteni vo odnos na 30.06.2003 godi na.

Vkupni ot broj vraboteni vo banki te vo Republ i ka Makedoni ja vo tekot na prvoto polugodi e od 2004 godi na porasnal za 43 vraboteni i na 30.06.2004 godi na iznesuva 4.638. Pri toa, ne se zabele`uvaat pozna~ajni promeni vo kval i f i kac i skata struktura na vraboteni te vo odnos na prethodni te godi ni.

Pregled br.17

Kval i f i kac i skat a st rukt ura na vrabot eni t e vo banki t e vo R. Makedoni ja

Sostojba 30.06.2004 godi na	Vkupno vraboteni	D-r i M-r	%	VSS	%	V[S	%	SSS	%	VKV, NS, NK	%
Banki	4,638	46	1.0%	1,584	34.2%	357	7.7%	2,491	53.7%	160	3.4%

Sporedbata na pokazatel ite na prof i tabil nosti i ef i kasnosti od prvoto polugodi e od 2004 godi na i isti ot peri od od mi natata godi na upatuva na konstatacija za ni vno podobruvawe, pred se poradi prika`ani ot pozi ti ven f i nansi ski rezultat. Pozit ivni ot trend na prika`ani ot f i nansi ski rezultat e usloven od zgolemenata kredit na akti vnost vo analiz irani ot period od 2004 godina. So sostojba na 30.06.2004 godina samo 38,6% od akti vata na banki te se odnesuva na neto-kredi ti kaj nef i nansi ski subjekti vo Republ i ka Makedoni ja, { to poka`uva deka samo bli zu 2/5 od f i nansi ski ot potencijal so koj raspolagaat banki te e plasiran vo realni ot sektor i kaj naseleni eto vo Republi ka Makedoni ja, a duri 34,5% od f i nansi ski ot potencijal e plasiran kaj drugi banki, vo najgol em del stranski prvoklasni banki. Ova upatuva na zaklu~ok deka ponatamo{ noto podobruvawe na prof i tabil nosti na banki te glavno e determini rano od mo`nosti te za i ntenzi vi rawe na kredi tnata akti vnost na banki te, odnosno real okaci ja i

transformirane na niskokamatonskata aktiva na bankite vo plasmani vo makedonskata ekonomija i kaj naseleni eto.

ANEKS

Aneks 1

BI LANS NA SOSTOJBA NA BANKI TE VO REPUBLIKA MAKEDONIJA

vo MKD (000,000)

AKTI VA	30.06.2004		31.12.2003	
PARI ^NI SREDSTVA I SALDA KAJ NBRM	4.847	4,4%	5.625	5,4%
Denarski pari -ni sredst va	3.153	65,1%	4.097	72,8%
Devizni pari -ni sredst va	1.687	34,8%	1.523	27,1%
Blagorodni met ali i drugi pari -ni sredst va	7	0,1%	5	0,1%
Zadol ` it elna rezerva i drugi sal da kaj NBRM	-		-	0,0%
BLAGAJNI ^KI ZAPISI NA NBRM	3.977	3,6%	3.975	3,8%
DOLGOVNI HARTI I OD VREDNOST	1.795	1,6%	995	0,9%
^ekovi i meni ci	127	7,1%	159	16,0%
Hart ii od vrednost na dr ` avat a nomi ni rani vo denari	795	44,3%	817	82,1%
Drugi dolgovni hart ii od vrednost	873	48,6%	19	1,9%
PLASMANI KAJ DRUGI BANKI	37.711	34,5%	37.301	35,6%
Smet ki kaj doma{ ni banki	3.430	9,1%	3.383	9,1%
Smet ki kaj st ranski banki	31.872	84,5%	30.994	83,1%
Krat koro-ni kredit i i drugi pobaruwava od doma{ ni banki i drugi f i nansi ski organi zaci i	1.069	2,8%	1.362	3,7%
Krat koro-ni kredit i i drugi pobaruwava od st ranski banki i drugi f i nansi ski organi zaci i	222	0,6%	339	0,9%
Dost asani kredit i i pobaruwava od banki	-		46	0,1%
Dolgoro-ni kredit i i drugi pobaruwava od doma{ ni banki i drugi f i nansi ski organi zaci i	179	0,5%	182	0,5%
Dolgoro-ni kredit i i drugi pobaruwava od st ranski banki i drugi f i nansi ski organi zaci i	677	1,8%	722	1,9%
Nef unkcionalni kredit i od banki	262	0,7%	274	0,7%
Posebna rezerva za pobaruwava od banki	-		-	0,0%
PLASMANI KAJ KOMITENTI	42.119	38,6%	37.111	35,4%
Plasmani na pret prijat i ja	29.358	69,7%	26.123	70,4%
Plasmani na drugi komit ent i	639	1,5%	213	0,6%
Plasmani na nasel eni e	10.997	26,1%	8.725	23,5%
Nef unkcionalni kredit i na komit ent i	9.876	23,4%	10.126	27,3%
Posebna rezerva za kredit i	(8.751)	-20,8%	(8.075)	-21,8%
PRESMETANA KAMATA I OSPANATA AKTI VA	5.689	5,2%	6.061	5,8%
Pobaruwava po kamati	506	8,9%	487	8,0%
Suspendirana kamata i drugi pobaruwava	4.525	79,5%	4.101	67,7%
Posebna rezerva za kamata	(4.567)	-80,3%	(4.140)	-68,3%
Drugi pobaruwava	451	7,9%	1.127	18,6%
Real izirani hipot eki i zaloz i	4.690	82,4%	4.430	73,1%
Net o komisi oni odnosi	(98)	-1,7%	(91)	-1,5%
Net o int erni odnosi	2	0,0%	(3)	0,0%
Ost anat a akt iva	180	3,2%	149	2,5%
PLASMANI VO HARTI I OD VREDNOST	7.146	6,5%	7.355	7,0%
Hart ii od vrednost raspol o ` ivi za prod a ` ba vo st ranska val ut a	201	2,8%	195	2,7%
Hart ii od vrednost koi se -uvaat do dost asuwawe vo st ranska val ut a	5.703	79,8%	5.889	80,1%
Vlo ` uvawa vo doma{ ni sopst veni -ki hart ii od vrednost	1.246	17,4%	1.233	16,8%
Posebna rezerva za ot kupeni sopst veni akci i	(4)	-0,1%	38	0,5%
OSNOVNI SREDSTVA	6.440	5,9%	6.453	6,2%
Grade ` ni objekti	4.827	75,0%	4.726	73,2%
Oprema	3.310	51,4%	3.128	48,5%
Nemat erijalni vlo ` uvawa	376	5,8%	383	5,9%
Drugi sredst va za rabot a	135	2,1%	164	2,5%
Sredst va za rabot a vo podgot ovka	657	10,2%	668	10,4%
I spravka na vrednost a na osnovni sredst va	(2.865)	-44,5%	(2.616)	-40,5%
NEI ZDVOENI REZERVACI I ZA POTENCIJALNI ZAGUBI	(565)	-0,5%	(0)	0,0%
VKUPNA AKTI VA	109.159	100%	104.875	100%
VONBI LANSNA AKTI VA	11.700		11.479	

Aneks 1

**BI LANS NA SOSTOJBA
NA BANKI TE VO REPUBLIKA MAKEDONIJA**

vo MKD (000,000)

PASIVA	30.06.2004		31.12.2003	
DEPOZITI OD BANKI	1.734	1,6%	2.195	2,1%
Denarski depoziti po vi duvawe	42	2,4%	47	2,2%
Devizni depoziti po vi duvawe od doma[ni banki	243	14,0%	272	12,4%
Devizni depoziti po vi duvawe od st ranski banki	344	19,8%	287	13,1%
Krat koro-no oro-eni denarski depoziti	683	39,4%	979	44,6%
Krat koro-no oro-eni devizni depoziti	301	17,4%	476	21,7%
Dolgoro-no oro-eni denarski depoziti	118	6,8%	123	5,6%
Dolgoro-no oro-eni devizni depoziti	3	0,2%	10	0,5%
DEPOZITI PO VI DUVAVE	45.597	41,8%	42.947	41,0%
Denarski depoziti po vi duvawe na pret prijat ija	8.230	18,0%	8.527	19,9%
Denarski depoziti po vi duvawe na javen sekt or	1.365	3,0%	1.461	3,4%
Denarski depoziti po vi duvawe na drugi komi t ent i	1.564	3,4%	1.708	4,0%
Denarski depoziti po vi duvawe na nasel eni e	7.902	17,3%	7.093	16,5%
Ograni -eni denarski depoziti	626	1,4%	558	1,3%
Devizni depoziti po vi duvawe na pravni l i ca	7.827	17,2%	7.019	16,3%
Devizni depoziti po vi duvawe na nasel eni e	17.479	38,3%	16.119	37,5%
Ograni -eni devizni depoziti	604	1,3%	462	1,1%
KRATKORO^NI DEPOZITI DO 1 GODI NA	27.188	24,9%	23.836	22,7%
Denarski krat koro-ni depoziti na pret prijat ija	7.007	25,8%	6.724	28,2%
Denarski krat koro-ni depoziti na javen sekt or	670	2,5%	535	2,2%
Denarski krat koro-ni depoziti na drugi komi t ent i	466	1,7%	433	1,8%
Denarski krat koro-ni depoziti na nasel eni e	4.824	17,7%	3.583	15,0%
Devizni krat koro-ni depoziti na pravni l i ca	2.081	7,7%	1.481	6,2%
Devizni krat koro-ni depoziti na drugi komi t ent i	320	1,2%	181	0,8%
Devizni krat koro-ni depoziti na nasel eni e	11.820	43,5%	10.899	45,7%
KRATKORO^NI POZAJMI CI DO 1 GODI NA I IZDADENI DOL@NI ^KI HARTI I OD VREDNOST	1.364	1,2%	1.872	1,8%
Krat koro-ni pozajmi ci od NBRM	0	0,0%	0	0,0%
Krat koro-ni denarski pozajmi ci od doma[ni banki	820	60,1%	987	52,7%
Krat koro-ni devizni pozajmi ci od doma[ni banki	0	0,0%	0	0,0%
Krat koro-ni pozajmi ci od st ranski banki	543	39,8%	884	47,2%
Krat koro-ni denarski pozajmi ci od drugi	1	0,1%	0	0,0%
OSTANATA PASIVA	1.696	1,6%	3.083	2,9%
Obvrski vrz osnova na kamat a	250	14,7%	171	5,5%
Drugi obvrski vo denari	977	57,6%	2.416	78,4%
Drugi obvrski vo devizi	327	19,3%	341	11,1%
Pasi vni vremenski razgrani -uvawa	142	8,4%	156	5,1%
DOLGORO^NI DEPOZITI NAD 1 GODI NA	3.054	2,8%	3.405	3,2%
Denarski dolgoro-ni depoziti na pret prijat ija	280	9,2%		6,8%
Denarski dolgoro-ni depoziti na javen sekt or	148	4,8%	156	4,6%
Denarski dolgoro-ni depoziti na drugi komi t ent i	37	1,2%	112	3,3%
Denarski dolgoro-ni depoziti na nasel eni e	1.668	54,6%	2.083	61,2%
Devizni dolgoro-ni depoziti na drugi komi t ent i	9	0,3%	9	0,3%
Devizni dolgoro-ni depoziti na nasel eni e	912	29,9%	815	23,9%
DOLGORO^NI POZAJMI CI NAD 1 GODI NA	7.214	6,6%	6.920	6,6%
Dolgoro-ni pozajmi ci od NBRM	353	4,9%	373	5,4%
Dolgoro-ni denarski pozajmi ci od doma[ni banki	160	2,2%	132	1,9%
Dolgoro-ni devizni pozajmi ci od doma[ni banki	592	8,2%	69	1,0%
Dolgoro-ni pozajmi ci od st ranski banki	5.221	72,4%	5.434	78,5%
Dolgoro-ni pozajmi ci od drugi	888	12,3%	912	13,2%
REZERVACI I ZA VONBI LANSNI STAVKI	612	0,6%	542	0,5%
SOPSTVENI SREDSTVA	20.479	18,8%	20.075	19,1%
Osnova-ki kapi t al	18.865	92,1%	18.445	91,9%
Rezerven f ond	2.702	13,2%	2.674	13,3%
Reval ori zaci oni rezervi	51	0,2%	51	0,3%
Neraspredel ena dobi vka od porane[ni godi ni	159	0,8%	422	2,1%
Drugi f ondovi	1	0,0%	1	0,0%
Zaguba	-734	-3,6%	-1.518	-7,6%
Nei zdvoeni rezervaci i za pot encij al ni zagubi	-565	-2,8%	0	0,0%
TEKOVEN FI NANSI SKI REZULTAT	221	0,2%	0	0,0%
VKUPNA PASIVA	109.158	100,0%	104.875	100,0%

Aneks 2

BI LANS NA USPEH

MKD (000,000)

	30.06.2004		30.06.2003	
KAMATEN PRI HOD	2.747	100,0%	2.573	100,0%
banki	403	14,7%	433	16,8%
pret prijat ija	1.378	50,2%	1.576	61,3%
nasel eni e	723	26,3%	471	18,3%
ost anat i	332	12,1%	361	14,0%
st ornirani prihodi	-89	-3,2%	-268	-10,4%
KAMATEN RASHOD	-1.064	100,0%	-1.341	100,0%
banki	-183	17,2%	-278	20,7%
pret prijat ija	-235	22,1%	-298	22,2%
nasel eni e	-422	39,7%	-487	36,3%
ost anat i	-77	7,2%	-101	7,5%
premi i za osi g.depozit i	-147	13,8%	-177	13,2%
NETO KAMATEN PRI HOD	1.683	100,0%	1.232	100,0%
NETO REZERVACI I	-1.098	100,0%	-1.145	100,0%
I zvr{ eni rezervaci i	-1.478	134,6%	-1.541	134,6%
Povrat na rezervaci i	380	-34,6%	396	-34,6%
NETO KAMATEN PRI HOD PO REZERVACI I	585	100,0%	87	100,0%
NETO PRI HODI OD PROVI ZI I	1.027	100,0%	896	100,0%
Prihodi po osnov na provizi i	1.181	115,0%	1.031	115,1%
Rashodi po osnov na provizi i	-154	-15,0%	-135	-15,1%
DI VI DENDI	19	100,0%	43	100,0%
NETO DOBI VKI OD HARTI I OD VREDNOST	12	100,0%	1	100,0%
NETO KAPI TALNI DOBI VKI	60	100,0%	-40	100,0%
NETO KURSNI RAZLI KI	223	100,0%	115	100,0%
DRUGI PRI HODI	881	100,0%	853	100,0%
Prihodi po drugi osnovi	359	40,7%	419	49,1%
Vonredni prihodi	522	59,3%	434	50,9%
OP[TI I ADMI NI STRATI VNI TRO[OCI	-2.296	100,0%	-2.040	100,0%
Plat i	-1.199	52,2%	-1.118	54,8%
Amort izacija	-357	15,5%	-278	13,6%
Mat erijalni t ro{ oci	-166	7,2%	-158	7,7%
Tro{ oci za uslugi	-444	19,3%	-388	19,0%
Tro{ oci za slu` beni pat uvawa	-27	1,2%	-21	1,0%
Tro{ oci i za reprezent acija i rekl ama	-103	4,5%	-77	3,8%
DRUGI RASHODI	-290	100,0%	-333	100,0%
Rashodi po drugi osnovi	-277	95,5%	-322	96,7%
Vonredni rashodi	-13	4,5%	-11	3,3%
BRUTO DOBI VKA / Negat iven finansiski rezult at	221		-418	
DANOK NA DOBI VKA				
NETO DOBI VKA PO DANOCI / Negat iven finansiski rezult at	221		-418	

**Pregled na određeni pokazatel i
za kval i tetot na krediti tnoto portfol io na bankite**

MKZ (000,000)

Показатель	31.12.1998	31.12.2000	31.12.2001	30.06.2002*	31.12.2002	31.12.2002*	30.06.2003	30.06.2003*	31.12.2003	30.06.2004
A	21,617	21,533	23,303	23,303	67,337	67,337	69,537	69,537	77,686	83,033
B	8,183	11,449	17,844	11,843	11,178	11,018	10,989	10,989	14,871	31,942
B	8,318	6,211	7,891	6,851	6,208	6,208	6,296	6,396	4,603	1,318
Г	9,175	7,222	7,749	6,923	6,497	6,497	5,868	5,868	5,755	4,716
Д	3,541	4,372	2,263	6,168	2,094	7,440	3,633	3,633	5,423	6,232
Всущая кредитная задолженность	50,634	50,576	53,040	56,875	93,214	98,560	96,293	102,133	104,306	110,213
Потребляемая сумма	11,424	10,842	9,609	13,444	14,860	13,512	15,422	15,263	10,719	11,117
исcluding В и Г	20,934	17,613	17,892	21,727	14,860	20,206	15,797	21,637	15,749	15,239
% на В, Г, Д по кв. кред. порт.	17,893	13,243	15,632	15,632	12,766	12,766	12,164	12,164	10,336	9,034
% на В, Г, Д по кв. кред. порт. без В, Г, Д (замалено за адекватные ресурсы)	10,751	8,152	9,789	8,602	7,950	7,950	7,656	7,656	6,318	5,597
Гарантированный капитал	14,404	18,708	18,609	18,487	19,122	19,122	18,669	18,669	19,441	19,571
% на В, Г, Д по гарантированному капиталу	145,34	94,15	95,68	116,19	77,71	103,67	84,61	115,90	81,01	77,86
% на В, Г, Д по гарантированному капиталу	88,28	61,44	53,48	73,99	44,83	72,88	50,89	82,17	57,34	55,80
% на В и Г по гарантированному капиталу	120,75	70,79	83,00	83,60	66,76	66,76	65,16	65,16	53,17	46,16
% на Г по гарантированному капиталу	63,70	38,07	41,39	37,45	33,98	33,98	31,45	31,45	29,50	24,10
% на Д по гарантированному капиталу	24,59	23,37	32,60	17,30	10,95	38,91	19,46	50,74	27,84	31,70
% на В по гарантированному капиталу	57,05	32,72	42,20	37,07	32,79	32,79	33,73	33,73	23,67	22,06
% по делу В, Г, Д по гарантированному капиталу	74,64	43,57	52,35	46,53	41,58	41,58	41,01	41,01	32,50	28,60
Адекватность по капиталу	28,70	36,73	35,26	27,50	28,10	28,10	27,20	27,20	25,80	25,78
Вкладженность по рискам по депозитам				27,981	29,438		30,087		31,195	32,141,626
Потребляемая сумма по рискам по депозитам				137	8		23		12	49,809
% по депозитам по рискам по депозитам				0,49	0,03		0,08		0,04	0,19

* Глобальная за кредитными портфелями во всех функциональных кредитных подразделениях

Aneks 4

DOGOVORNA RO^NA STRUKTURA NA AKTI VATA I PASI VATA so sestojba na 30.06.2004 godi na

vo MKD (000,000)

Redb r.	Opis	do 7 dena	od 7 dena do 1 mesec	od 1 mesec do 3 meseci	3 - 6 meseci	6 - 12 meseci	nad 12 meseci	Vkupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9=1+2+3+4+5+6+7+8
Aktiva								
1	Pari~ni sredstva i sal da kaj NBRM	3.784	5	6	1	0	4.141	7.936
2	Hartii od vrednost na NBRM i Republika Makedonija	807	3.498	672	145	316	5.879	11.316
3	Dol`ni~ki hartii od vrednost i drugi instrumenti za plawawe	72	43	22	13	3	51	205
4	Plasmani kaj drugi banki	16.829	14.772	739	433	496	1.342	34.612
5	Plasmani kaj komi tenti	3.695	2.210	4.902	7.016	10.731	22.506	51.060
6	Presmetana kamata	520	93	48	35	3	4.398	5.096
7	Ostanata aktiva	635	399	22	39	63	647	1.805
8	Plasmani vo sopstveni~ki hartii od vrednost i kapitalni vlo`uvawa	0	0	11	0	35	1.401	1.447
9	Vkupna aktiva (1+2+3+4+5+6+7+8)	26.341	21.021	6.421	7.682	11.647	40.385	113.476
Pasiva								
10	Depoziti od banki	701	618	232	34	31	124	1.744
11	Depoziti po vi duvawe	43.475	1.166	613	135	70	137	45.597
12	Kratkoro~ni depoziti do 1 godi na	3.140	10.508	8.308	2.652	2.462	28	27.098
13	Kratkoro~ni pozajmi ci do 1 godi na	330	302	49	143	536	0	1.360
14	I zdadeni dol`ni~ki hartii od vrednost	0	0	0	0	0	0	0
15	Ostanata pasiva	953	471	54	7	219	49	1.753
16	Dolgoro~ni depoziti nad 1 godi na	9	56	129	238	886	1.738	3.054
17	Dolgoro~ni pozajmi ci nad 1 godi na	0	178	224	459	762	5.591	7.215
18	Vonbilansni pozicii	602	690	838	937	1.121	1.131	5.320
19	Vkupna pasiva (10+11+12+13+14+15+16+17+18)	49.211	13.989	10.447	4.606	6.089	8.798	93.141
20	Razlika (9-19)	-22.870	7.032	-4.026	3.076	5.557	31.586	20.335
21	Kumulativ na razlikata	-22.870	-15.839	-19.865	-16.789	-11.231	20.335	0

O^EKUVANA RO^NA STRUKTURA NA AKTI VATA I PASI VATA so sestojba na 30.06.2004 godi na

vo (000,000) MKD

Redb r.	Opis	do 7 dena	od 7 dena do 1 mesec	od 1 mesec do 3 meseci	VKUPNO
1	2	3	4	5	6
Aktiva					
1	Pari~ni sredstva i sal da kaj NBRM	3.755	71	85	3.910
2	Hartii od vrednost na NBRM i Republika Makedonija	799	3.388	702	4.890
3	Dol`ni~ki hartii od vrednost i drugi instrumenti za plawawe	71	43	22	136
4	Plasmani kaj drugi banki	16.618	14.821	842	32.282
5	Plasmani kaj komi tenti	1.904	1.950	4.423	8.277
6	Presmetana kamata	275	137	182	595
7	Ostanata aktiva	570	165	31	766
8	Plasmani vo sopstveni~ki hartii od vrednost i kapitalni vlo`uvawa	0	0	11	11
9	Vkupna aktiva (1+2+3+4+5+6+7+8)	23.992	20.576	6.298	50.866
Pasiva					
10	Depoziti od banki	668	554	231	1.453
11	Depoziti po vi duvawe	11.878	1.981	1.006	14.865
12	Kratkoro~ni depoziti do 1 godi na	2.004	5.152	3.758	10.915
13	Kratkoro~ni pozajmi ci do 1 godi na	331	209	49	588
14	I zdadeni dol`ni~ki hartii od vrednost	0	0	0	0
15	Ostanata pasiva	742	502	55	1.299
16	Dolgoro~ni depoziti nad 1 godi na	7	47	109	164
17	Dolgoro~ni pozajmi ci nad 1 godi na	0	178	287	465
18	Vonbilansni pozicii	130	58	39	226
19	Vkupna pasiva (10+11+12+13+14+15+16+17+18)	15.760	8.680	5.535	29.975
20	Razlika (9-19)	8.232	11.896	763	20.891
21	Kumulativ na razlikata	8.232	20.128	20.891	0

Aneks 5

I Z V E [T A J za sostojbata na sklu-eni raboti vo devizi so rezidenti kaj banki te na 30.06.2004 godi na

vo 000 denari

Red. Br.	O P I S	Redovni krediti	Redovna kamata	Nefunkcionalni krediti	Nefunkcionalna kamata	Drugi pobaruwawa	Vkupno
1	2	3	4	5	6	7	8=(3+4+5+6+7)
1	Sostojba na kreditni te raboti vo devizi na krajot na prethodni ot mesec - po- etna sostojba	7.365.522	35.422	582.170	172.556	735	8.156.405
2	Skl u-eni kreditni raboti vo devizi vo tekot na mesecot	521.098	45.891	0	8.045	1.715	576.749
3	Napl ateni kreditni raboti vo devizi vo tekot na mesecot	260.299	46.619	38.766	3.219	1.190	350.093
4	Preneseni kreditni raboti vo devizi od redovni na nefunkcionalni krediti i obratno	-12.410	1.106	12.410	-1.106	0	0
5	I zvr { en otpis na kreditni raboti vo devizi	-90	0	6.452	4.085	0	10.447
6	Kursna razli ka 6=7-(1+2+4-3-5)	12.395	-1.066	3.183	1.572	-14	16.070
7	Sostojba na kreditni te raboti vo devizi na krajot na mesecot	7.626.397	34.731	552.545	173.738	1.245	8.388.656

Aneks 6

Garanten kapi tal na banki te vo Republ i ka Makedonija so sostojba 30.06.2004 godi na

vo MKD (000 000)

Rb.	Opis	Vkupno
A	OSNOVEN KAPI TAL	
1	I zdadeni obi ~ni i pri ori tetni akcii ili neposredno uplateni sredstva	18.589
2	Rezervi	2.702
3	Zadr ` ana nerasporedena dobi vka	165
4	Dobi vka spored peri odi ~na presmetka di skonti rana za 50%	521
5	Nepokri ena zaguba od prethodni godi ni	-734
6	Zaguba od tekovno rabotewe	-838
7	Gudvil	0
8	OSNOVEN KAPI TAL	20.406
B	DOPOLNI TELEN KAPI TAL	
9	I zdadeni kumul ativni pri ori tetni akcii	276
10	Reval orizaci oni rezervi	51
11	Hi bri dni kapi tal ni i nstrumenti	0
12	Subordi ni rani obvrski	0
13	VKUPNO DOPOLNI TELEN KAPI TAL	327
14	Dopol ni tel en kapi tal koj mo ` e da se vkl u-i vo garantni ot kapi tal	327
V	GARANTEN KAPI TAL	
15	Bruto garanten kapi tal	20.733
16	Kapi tal ni vl o ` uvawa vo bankarski i nebankarski f i nansi ski i nsti tucii	-597
17	Nei zdvoena posebna rezerva za kreditni zagubi i zagubi po osnov na rizik na zemja	-565
17,1	Nei zdvoena nefunkcionalna kamata	-3
17,2	Nei zdvoena posebna rezerva za potenci jal ni zagubi	-562
	GARANTEN KAPI TAL	19.571

Zakonska regulativa od oblasti na supervizijata

Zakoni:

1. Zakon za Narodnata banka na Republika Makedonija ("Sl. vesnik na RM" br. br. 3/2002, 51/2003, 85/2003 i 40/2004);
2. Zakon za bankite ("Sl. vesnik na RM" br. 63/2000, 37/2002, 51/2003 i 85/2003);
3. Zakon za osnovawe na Makedonska banka za poddrška na razvojt ("Sl. vesnik na RM" br. 24/98 i 6/2002);
4. Zakon za banki za mikrofinansirawe ("Sl. vesnik na RM" br. 61/2002).

Odluki:

5. Odluka za potrebnata dokumentacija za izdavawe na soglasnosti i dostavuvawe na izvestuvawe soglasno -len 26 stav 4 od Zakonot za bankite ("Sl. Vesnik na RM" br. 68/2003 - pre-isten tekst);
6. Odluka za potrebnata dokumentacija za izdavawe na dozvoli spored odredbite na Zakonot za bankite, Zakonot za hartii od vrednosti i Zakonot za banki za mikrofinansirawe ("Sl. Vesnik na RM" br. 68/2003 - pre-isten tekst)
7. Odluka za supervizorskite standardi za regulirawe na dostasani te, a nenapl ateni pobaruwawa na bankite i { tedi lnicite ("Sl. Vesnik na RM" br. 19/2003)
8. Odluka za utvrduvawe na metodologijata za klasifikacija na aktivnite bilansni i vonbilansni pozicii na bankite spored stepenot na nivanata rizi ~nost ("Sl. Vesnik na RM" br. 21/2002 - pre-isten tekst)
9. Odluka za metodologijata za utvrduvawe na rizi ~no ponderirana aktiva na bankite ("Sl. Vesnik na RM" br. 50/2001)
10. Odluka za visinata i na ~inot na formirawe na posebna rezerva za obezbeduvawe od potencijalni zagubi na bankite ("Sl. Vesnik na RM" br. 50/2001)
11. Odluka za izdavawe ovlastuvawe na bankite za vr{ ewe platen promet i kreditni raboti so stranstvo i ovlastuvawe za vr{ ewe devizno-valutni raboti vo Republika Makedonija ("Sl. Vesnik na RM" br. 65/96, 16/2001 i 85/2001)
12. Odluka za na ~inot na vr{ ewe nadzor nad primenata na propisite koi go reguliraat deviznoto i denarskoto rabotewe i prezemawe merki sprema bankite ("Sl. Vesnik na RM" br. 44/2002 i 80/2002)
13. Odluka za vr{ ewe na supervizorski nadzor na bankite i { tedi lnicite i postapkata za prezemawe merki za odstranuvawe na utvrdenite nepravilnosti ("Sl. Vesnik na RM" br. 111/2000)
14. Odluka za dinamikata na usoglasuvawe na visinata na osnova ~ki ot kapital na { tedi lnicite so odredbite na Zakonot za banki i { tedi lnicite ("Sl. Vesnik na RM" br. 49/98)
15. Odluka za metodologijata na utvrduvawe na garantni ot kapital na bankite ("Sl. Vesnik na RM" br. 77/2000)
16. Odluka za utvrduvawe i presmetuvawe otvoreni devizni pozicii na bankite ("Sl. Vesnik na RM" br. 103/2001 - pre-isten tekst)
17. Odluka za utvrduvawe na obemot i na ~inot na rabotewe na { tedi lnicite ("Sl. Vesnik na RM" br. 111/2000 i 66/2003)

18. Odluka za definirawe i na~inot na utvrduvawe na povrzani subjekti vo soglasnost so Zakonot za banki te ("Sl. Vesnik na RM" br. 28/2001)
19. Odluka za metodologijata za utvrduvawe na neto dol`nici na banki te ("Sl. Vesnik na RM" br. 28/2001)
20. Odluka za limi ti za kredi tna izl o` enost na banka ("Sl. Vesnik na RM" br. 1/2003 - pre~isten tekst)
21. Odluka za metodol ogijata za utvrduvawe na kapi tal ot na banki te ("Sl. Vesnik na RM" br. 66/2003)
22. Odluka za uslovi te i na~inot na skl u~uvawe na kredi tni te raboti vo devizi me|u rezi denti ("Sl. Vesnik na RM" br. 66/2003)
23. Odluka za def ini rawe na standardite za izgotvuvawe i sproveduvawe na si gurnosta na i nf ormati vni ot si stem na banki te ("Sl. Vesnik na RM" br. 77/2003)
24. Odluka za konsol i di rana supervi zija na banki te ("Sl. Vesnik na RM" br. 84/2003)
25. Odluka za opredel uvawe, ocenka i rakovodewe so likvi dnosni ot ri zi k na banki te ("Sl. Vesnik na RM" br. 84/2003)

Aneks 8

Pregled na banki po grupi banki

Grupa na gol emi banki	Grupa na sredni banki	Grupa na mal i banki
1 Stopanska banka a.d. Skopje	1 Makedonska banka a.d. Skopje	1 Po{ tenska banka a.d. Skopje
2 Komercijal na banka a.d. Skopje	2 I nvestbanka a.d. Skopje	2 Si l eks banka a.d. Skopje
	3 I zvozna i kredi tna banka a.d. Skopje	3 UNI banka a.d. Skopje
	4 Al f a banka a.d. Skopje	4 Radobank a.d. Skopje
	5 Tutunska banka a.d. Skopje	5 Komercijal no I nvesti ci ona banka a.d. Kumanovo
	6 Ohri dska banka a.d. Ohri d	6 Tetovska banka a.d. Tetovo
	7 Stopanska banka a.d. Bi tola	7 I nternaci onal na Pri vatna Bank a.d. Skopje
		8 Makedonska banka za poddr{ ka na razvojot a.d. Skopje
		9 T.X. Zi raat bankasi Skopje
		10 Teteks Kredi tna banka a.d. Skopje
		11 Eurostandard a.d. Skopje
		12 ProKredi t banka a.d. Skopje

Aneks 9

**Pregled na banki i { tedi lni ci vo Republ i ka Makedoni ja so sostojba na
30.06.2004 godi na**

I. Banki

**Banki koi inaat dozvola za vr{ ewe na finansiski akt ivnost i od ~len 45 i
~len 46 od Zakonot za banki t e**

Alfa banka a.d. Skopje
Dame Gruev , 1
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3116 830; 02 3135 206
Tel ef on: 3116 433

Ohri dska banka a.d. Ohri d
Makedonski prosveti tel i , 19
6000 Ohri d
Tel ef aks: 046 254 130; 046 254 133
Tel ef on: 046 206-600; 046 265-330

UNI banka a.d. Skopje
Maksi m Gorki , 6
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 268-000
Tel ef on: 02 3286 100

ProKredi t banka a.d. Skopje
Marks Engel s, br.3 - 10 lokal 45
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3219 901
Tel ef on: 02 3219 900; 02 3219 948

Eurostandard banka a.d. Skopje
Vasi l Glavi nov, 12/2
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3224 095
Tel ef on: 02 3228 444

Radobank a.d. Skopje
Juri j Gagari n, 17
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3080 453; 02 3093 217
Tel ef on: 02 3093 300

I nvestbanka a.d. Skopje
Makedoni ja, 9/11
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3135 367
Tel ef on: 02 3114 166

Si l eks banka a.d. Skopje
Gradski zi d, bl ok 9, lokal 5
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3114 891; 02 3224 844
Tel ef on: 02 3115 288; 02 3115 880;
02 3112 699

I zvozna i kredi tna banka a.d.
Skopje
Partizanski odredi , 3 bl ok 11
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3122 393
Tel ef on: 02 3122 207

Stopanska banka a.d. Bi tola
Dobi voe Radosavcevi } , 21
7000 Bi tola
Tel ef aks: 047 207 515; 047 207 541;
047 207 513
Tel ef on: 047 207 500

Komercijal na banka a.d. Skopje
Di mi tar Vlahov, 4
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3113 494
Tel ef on: 02 3107 107; 02 3111 133

Stopanska banka a.d. Skopje
11 Oktomvri , 7
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3114 503
Tel ef on: 02 3295 295

Makedonska banka a.d. Skopje
Bul . VMRO, 3-12/2
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3117 191
Tel ef on: 02 3117 111

Tetek s Kredi tna banka a.d. Skopje
Naroden Front 19/a
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3131 419
Tel ef on: 02 3236 400

Tetovska banka a.d. Tetovo
Mar{ al Tito 14,
1200 Tetovo
Tel ef aks: 044 335 274
Tel ef on: 044 335 280

Tutunska banka a.d. Skopje
12-ta Udarna bri gada, b.b.
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3105 630; 02 3105 681
Tel ef on: 02 3105 601; 02 3105 606;
02 3105 649

T.X.Zi raat bankasi -podru` ni ca-
Skopje
@el ezni ~ka, 8
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3110 013
Tel ef on: 02 3111 337

Makedonska banka za poddr{ ka na
razvojot a.d. Skopje
3-ta Makedonska bri gada, b.b.
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3239 688
Tel ef on: 02 3114 840; 02 3115 844

Banki koi imaat dozvola za vr{ ewe na f inansi ski aktivnosti od ~len 45 na Zakonot za banki te

Komercijal no i nvesti ci ona banka
a.d. Kumanovo
Pl o{ tad Nova Jugosl avija, b.b.
1300 Kumanovo
Tel ef aks: 031 420 061
Tel ef on: 031 475 100; 031 426 455

Po{ tenska banka a.d. Skopje
Marks Engel s, br.3
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3220 389; 02 3163 054
Tel ef on: 02 3112 862; 02 3163 354

I nternaci onal na Pri vatna Banka
a.d. Skopje
27 Mart , 1
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3112 830; 02 3134 060
Tel ef on: 02 3119 191; 023124 288

II. [tedi lni ci

AL KOSA a.d. [tip
Van~o Pr}e, b.b.
2000 [tip
Tel ef aks: 032 393 163
Tel ef on: 032 392 960

Fer{ ped d.o.o. Skopje
Mar{ al Tito , 11
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3149 350
Tel ef on: 02 3149 325; 02 3149 336

AM d.o.o. Skopje
Luj Paster, lokal 6
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3223 770
Tel ef on: 02 3223 770

Gra|anska { tedi lni ca d.o.o. Skopje
Dame Gruev, 10
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3118 585
Tel ef on: 02 3118 585

Bavag d.o.o. Skopje
Ko~o Raci n, 32/1-1
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3135 328
Tel ef on: 02 3134 362

I nko d.o.o. Skopje
Di mi tri je ^ upovski , 23
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3223 277
Tel ef on: 02 3114 182

I nterf al ko d.o.o. Skopje
Bul Partizanski odredi , 123
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3062 546
Tel ef on: 02 3062 546

Ki ro] u~uk d.o.o. Veles
Car Samoil , 1
1400 Veles
Tel ef aks: 043 232 637
Tel ef on: 043 212 638; 043 212 639

Mak- BS d.o.o. Skopje
Dame Gruev, bl ok 1
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3166 466
Tel ef on: 02 3131 190

Makedonska { tedi l ni ca a.d. Skopje
Bul . Sveti Kl i ment Ohri dski , 58b
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3121 408
Tel ef on: 02 3121 370

Mal e{ evka a.d Berovo
Mar{ al Ti to, 10/a
2330 Berovo
Tel ef aks: 033 470 755
Tel ef on: 033 470 755

Mo` nosti d.o.o. Skopje
Bul .Jane Sandanski , 111
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 2401 050
Tel ef on: 02 2401 051

Ml adi nec d.o.o. Skopje
Bul . G. Del ~ev, 11
Lamel a A/1, DTC Mavrovka
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3237 521
Tel ef on: 02 3238 712

Peon d.o.o. Strumi ca
Mar{ al Ti to, b.b.
2400 Strumi ca
Tel ef aks: 034 345 706
Tel ef on: 034 321 927

FULM { tedi l ni ca d.o.o. Skopje
Mi to Haxi vasi lev Jasmi n, 48
1000 Skopje
Tel ef aks: 02 3115 653
Tel ef on: 02 3115 244; 02 3131 106

DI REKCI JA ZA BANKARSKA SUPERVI ZI JA



DI REKCI JA ZA BANKARSKA REGULATI VA

